EL TEMPS

23/29 abril 1990

Any VII - No. 305 - Setmanari d'informació general - 275 Ptes.

© EL CORTE INGLES

Nou mil.lenni, vells pànics

Allò que el 2000 no resoldrà

L'escàndol del PP

Els diners del PSOE

El poder de les 'famílies'

Especial llibres

Les novetats de Sant Jordi

DANONE
Aliments frescos i naturals

EL 305 TEMPS

23 / 30 abril 1990

Any VII - No. 305 - Setmanari d'informació general - 275 Ptes

sumari

PAÍS

8. Els diners del PSOE. El poder de les *famílies* socialistes. *E. Company, M. Payeras, I. Belda.*
13. Sant Cugat, sense brúixola. *Albert Punsola.*
16. "Lizondo vol cremar València". Entrevista a Gerardo Muñoz. *I. Belda.*
18. La Setmana Santa del PP. *J. Sebastià i T. Català.*
21. Honorat Ros: "El govern no vol el monolingüisme". *T. C. Conca.*
27. Els favors del Partit Popular. *Tona Català.*

ESTAT

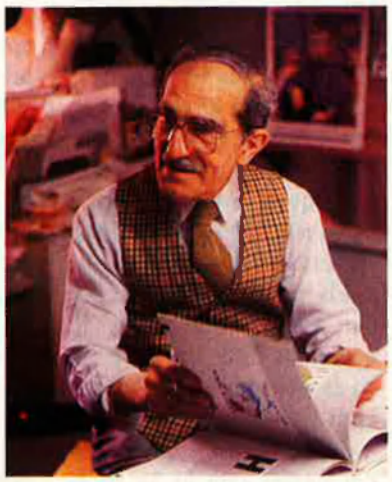
34. 35 Congrés de la UGT: Adéu, PSOE, adéu. *Josep M. Sanmartí.*

INTERNACIONAL

36. "És molt difícil fer valer la llei". Entrevista a William Bennet.
41. La màfia pren Moscou. *The Observer.*
42. Bulgaria entra en una nova òrbita. *Llibert Ferri.*

TEMPS OBERT

46. Els signes d'un segle. Entrevista a Ricard Giralt Miracle. *Daniel Giralt Miracle.*
50. Broadway, el carrer més distret del món. *Isabel Olesti.*
53. Primavera fotogràfica a Catalunya. *Salvador Rodés.*

LA CRÍTICA

56. Teatre: Massa nervis, massa crits a la família Rozònov. *Joan A. Benach.*
57. Art: Clemente, la metonímia del real. *Daniel Giralt Miracle.*
Discos: *Reunion* de Gary Burton. L'album de l'any. *Francesc Caballero.*
Música: Música religiosa quaresmal. *Jaume Comellas.* 58
Televisió: Pobresa informativa. Informatiu Comunitat Valenciana. *Adolf Beltran.* 59

ESPECIAL LLIBRES

Els llocs de Villalonga. *Ma. Pau Janer.* 62
Les idees ètiques de Llorenç de Villalonga. *Jaume Vidal Alcover.* 67
Novetats de Sant Jordi. *Xulio R. Trigo.* 70
Una biblioteca entre cocoters. *X. R. T. i F. Martinez.* 74

AGENDA

EL TEMPS recomana. 80
Les pel.lícules de la setmana. 82
Passatemps. 84

CULTURA

Una, dues, tres maletes. Entrevista a Quim Monzó. *Ramon Pigranyes.* 86
Nou Mil.leni, vells pànics. *Santiago Cucurella.* 88
Un miracle dramàtic. *Vicent Escrivà.* 92

CIÈNCIA

Ecologia i pelleteria: una dualitat possible. *Jaume Baltà.*96

ECONOMIA

"La baixa de vendes no es resol amb fusions". Entrevista a Romà Cuyàs. *Sílvia Monfort.* 102
Acer: la forja d'una crisi. *Albert Vicent.* 105
NIF: s'estreny el setge fiscal. *S. Monfort.* 108

Edicions del País Valencià, S.A. Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13a. 46001-València. Tel. (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83. **Redacció de Barcelona:** Carrer de Casanova, 46, 4-2, 08011-Barcelona. Tel. (93) 323 00 71. Fax: (93) 3233541. **President del Consell d'Administració:** Rafael Mansanet. **Editor:** Eliseu Climent. **Subdirector:** Josep Ma. Pasqual. **Administració:** Quica Sena i Pilar Martí. **Promoció i publicitat:** Jordi Enguix. **Subscripcions:** Begonya Pardo. **Redacció València:** Miquel Alberola, Ismael L. Belda, Tona Català, Nel.lo Pellicer, Jordi Sebastià, Xulio Ricardo Trigo, Albert Vicent. **Redacció Barcelona:** Eduard Company, Blanca Lucas, Sílvia Montfort. **Secretària de redacció:** Mercè Montoliu. **Col.laboradors:** Ramon Barnils, Adolf Beltran, Lluís Bonada, Francesc Caballero, Antoni Castell, Jaume Comelles, Xavier Duran, Llibert Ferri, Josep Franco, Joan Fuster, Carles Gàmez, Daniel Giralt Miracle, José Luis Guarner, Juan M. Játiva, Ronan Killeen, Enric Llobregat, Jaume Lorés, Josep Morell, Josep V. Marqués, Joan F. Mira, Vicent Partal, Manuel de Pedrolo, J. J. Pérez Benlloch, Toni Picazo, Valentí Puig, Albert Punsola, Antoni Reig, André Ricard, Ignasi Riera, Joan de Sagarra, Enric Satué, Josep Lluís Sirera, Joan Sorribes, Andreu Sotorra, Ferran Torrent, Manuel Vázquez Montalban, Joan Vila, Vicenç Villatoro, Rafa Xambó. **Corresponsalia Andorra:** M. Carme Grau Ribot. **Corresponsalia Castelló:** Teresa Violeta. **Corresponsalia Madrid:** J. M. Sanmartí. **Corresponsalia Mallorca:** Miquel Payeras. **Fotògrafs:** Rafa Gil (València), Domènec Umbert (Barcelona), Xesc Amengual (Mallorca), Carlos Serrano (Madrid). **Documentació:** Ma. J. Castellote. **Arxiu fotogràfic:** Jesús Prats. **Disseny:** Enric Satué. **Maquetació:** Lina Casanovas. **Cartografia:** Alonso. **Correcció lingüística:** Francesc Sellés, Faust Ripoll. **Edició:** Eloi Casanovas. / Fotolits: Gràfiques Papallona. Fotomecànica: Anón. Impressió: Gràfiques Morvedre. / **Direcció, redacció, administració, publicitat i subscripcions:** Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001-València. Telèfon (96) 352 48 69. / **Depòsit legal:** V. 853-1984.

Del canibalisme gastronòmic

El senyor R. Ballaró en la seva carta del 2-4-90 diu: "alguns partidaris del canibalisme gastronòmic diuen que fins i tot, la Bíblia prescriu que els homes han de sacrificar els animals per a menjar. I això no és cert...". El "canibalisme gastronòmic" del Sr. Ballaró no es basa en el text bíblic que cita sinó en uns altres com: "tot allò que es mou té vida us farà de nodriment, igual que l'herba verdejant, tot us ho dono" (Gènesi, 9:3). "Tanmateix podràs matar i menjar carn tant com en vulguis..." (Deuteronomi, 12:15). Els que renegaran de la fe amb discursos plens d'engany "diran que no és permès de casar-se i que cal abstenir-se de menjar allò que Déu ha creat perquè els fidels, coneixedors de la veritat, en prenguin i en donin gràcies" (I Timoteu, 4:3). Aquest text fa una referència clara al que hem citat del Gènesi, 9:3.

El vegetarianisme estrictre no es pot traure de la Bíblia. Aquesta filosofia religiosa és de procedència oriental i està estretament vinculada amb la doctrina de la reencarnació dels éssers humans que prohibeix matar animals perquè no es trenqui el cicle que permet fondre's en la divinitat.

El "no mataràs" (Èxode, 20:13) es refereix a persones. Traure'l d'aquest context se li fa dir el que no diu. Aquesta forma d'interpretar els textos bíblics no s'adiu a la sana hermenèutica.

La crueltat que es manifesta vers els animals no té res a veure amb matar-los per a menjar. Aquest és un problema que naix de la perversitat de l'home.

Octavi Perena
LLeida (el Segrià)

El poder, sense memòria

Fa temps que el tema de les presons fa vessar molta tinta ja que ningú les vol. Jo tampoc. El més sorprenent és que no s'hagi trobat cap més sistema per a corregir tot allò que s'escapa del comportament social que anomenem normal. Podem, però, constatar que a les presons, igual que en el temps de la seua creació, només hi van els pobres, potser per això no deu interessar trobar cap altra alternativa.

Dolorós que casos com el del xicot madrileny Vélez Cabrero es produeixin i, sobretot que es permeti per part d'una democràcia, que es diu respectuosa amb els drets humans, en centres penitenciaris, únicament dependents de l'estat i que les persones, al cap i a la fi de persones es tracta, hagin de viure-hi tan malament i ja no sorprenguin els freqüents suïcidis, assassinats i altres vexacions diàries reflectits en la premsa.

Els manaires d'avui no poden al.legar ignorància, ja que molts d'ells ho han patit, ¿o és que les presons d'abans eren millors que les d'ara? Valdria la pena que tants col.lectius com hi ha en la nostra societat civil i que, en justícia defensen drets i deures, que sempre avancen cap al benestar de tots, fessin una reflexió per les persones que pateixen injustícies precisament a causa de la justícia.

Lluís Urpinell i Joan
(el Barcelonès)

La magnificència d'un alcalde

A un any vista de les eleccions municipals, ha aparegut el núm. 10 de la revista *E l Pont* d'Esplugues de febrer-abril del 1990. L'esmentada publicació gaudeix d'un suport gràfic de 56 pàgines impreses en paper de primera qualitat i fotografies a tot color.

A l'Editorial apareix un pla mitjà de l'actual alcalde d'Esplugues, senyor Antonio Pérez, en un posat magnificent i propagandístic. Però al llarg de la revista apareixen més fotografies, igualment suggestives, del batlle i del primer tinent d'alcalde i segon de llista del seu partit, senyor Lorenzo Palacín. Val a dir que tot el butlletí en qüestió evoca el color polític del PSC-PSOE, partit dels senyors Pérez i Palacín.

La revista és gratuïta i tots els espluguencs la trobem a les nostres bústies cada dos mesos. El finançament es nodreix de la publicitat dels empresaris de la vila i dels diners dels contribuents espluguencs.

A més de l'atrevida publicitat dels números u i dos de la llista d'un partit polític, en el butlletí *El Pont* d'Esplugues es parla de la tasca que l'Institut Politècnic de F.P. d'Esplugues de Llobregat està fent en matèria de formació permanent d'adults amb el suport del govern municipal. No s'anomenen, en cap moment, les

LA PUÇA DEL TURIA

"CANTÚRIES"

UN CONSELL QUE AGRAIRÀS,
CLEMENTINA, ¡JA HO VEURÀS!
Hi ha un carrer ací a València
que es diu "calle de la ermita"
i a recordar ens invita
de sant Vicent el martiri,
quan els romans amb deliri
i tocats d'impaciència,
mataven els bons cristians
amb mètodes força insans.

Com d'aquells temps inhumans
quasi han passat dos mil anys,
i ara són altres afanys
els que afligen aquest poble,
sempre tractat com un moble,
hi ha un clamor en la ciutat
perquè en siga dedicat
a qui ens guarda de paranys.

Així el carrer que ací es cita
serà el "carrer de Lermita"
i tindràs ben recontent
el teu amat president.
Una decisió tan sana
mereixerà, t'ho dic jo,
d' "El provincial" el guardó
del teu nom a tota plana!

La puça del Túria... i de la sèquia d'En Gasch.

---

subvencions rebudes de la Conselleria de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya per aquest servei social. Tampoc es parla del professorat que imparteix aquests estudis perquè ha estat contractat pel Departament de Benestar Social.

Entre altres notícies i esdeveniments, la revista té 28 pàgines dedicades a l'ensenyament en els centres públics –la meitat justa del seu volum–, pàgines on el senyor Lorenzo Palacín, primer tinent d'alcalde i regidor d'Ensenyament, es vanta de la bona marxa d'aquestes institucions escolars gràcies a les seves gestions al capdavant de l'Ajuntament. Però ¿recorda el senyor Palacín l'abnegada tasca que, dia a dia, està realitzant el Departament d'Ensenyament per millorar la qualitat de vida i la cultura de tots els ciutadans de Catalunya? Després d'haver llegit aquestes 28 pàgines d*E l Pont*, un pensa que el senyor Lorenzo Palacín ni tan sols coneix l'existència del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Que un partit polític dugui a terme una pre-campanya electoral és correcte. Ara bé, si aquesta pre-campanya es fa a través d'una publicació en què gran part del finançament va a càrrec de tots els contribuents, podria arribar a constituir una falta d'ètica.

Ramon Cervera i Marín
Esplugues de Llobregat (el Barcelonès)

Solució als passatemps del 304

Solució: "La nit passada ha estat una orgia de fantasmes. Llamps, trons, pluja, granísol. Una sirena d'alarma m'ha desvetllat i una boira de malsons m'ha tret del llit, matiner". (*Un bellísim cadàver barroc*. Josep Piera. Edicions 62. Pàgina 74).

PAS DE RATLLA

Ramon Barnils

Felipe, ¿per què?

Entre la dotzena de noms de marca borbònics, al de moment hereu de la corona d'Espanya li van triar el de Felipe.

El de Felipe, no és un nom com un altre. La borbonalla, més o menys dotada per la Naturalesa, per Déu i per la Història en d'altres camps, en aquest del simbolisme en canvi no sol actuar mai amb inconsciència, i molt menys encara per instint.

De fet, el primer Felipe borbó va ser el darrer: actuant conscientment, deixant de banda els instints, els successors de Felip V de Castella i IV d'Aragó van evitar curosament el nom que a bona part de la Corona d'Aragó i a conseqüència d'algunes circumstàncies de la Guerra de Successió, va fer sinònim el nom propi de Felip amb el nom comú (vid. Coromines vol. III pàgs 937).

Dos segles i mig Borbons i companyia han evitat curosament de recordar el nom de Felip a socarrats i vigatans, maulets i ciutadania en general. No per bondat és clar: perquè, al mateix temps, oblidéssim socarra els noms de socarrats, maulets, vigatans. En mauleries com aquesta, els borbons són reis.

I llavors, de colp i volta, fa una vintena d'anys i en plena dictadura, van i ressusciten "l'avorrible nom de persona Felip", i l'apliquen a l'hereu i successor de Juan Carlos I.

¿Per què?

Podríem especular, és clar. I podríem recordar que, no fa ni quatre anys, durant un àpat privat entre el matrimoni Borbó-Grècia i Pujol-Ferrusola a ca l'Isidre del Paral.lel, la reina d'Espanya va voler saber de la presidenta de la Generalitat d'Amunt si durant el franquisme es parlava català en família, aquí a Catalunya. Amb aquesta absència d'idees al cap, s'explicaria que ressuscitessin, sense pensar-hi tampoc, el nom de Felip.

Però ep, recordem que es tracta d'un Grècia, i no pas d'un Borbó.

Els borbons en aquestes coses d'ofendre sempre que poden i d'afalagar sempre que no poden no han fallat mai. Hi havia a més pel mig l'avi, Don Juan. I aquest home, que va comptar entre el seus tutors el canonge Cardí durant l'exili suís, ja sabem que va decidir, i no pas per casualitat de les múltiples etiquetes disponibles, va triar la de comte de Barcelona. I d'entre els molts vasos a la seva disposició per ser-hi enterrat, va triar-ne un al monestir de Poblet.

El Felip renovat visitarà, si Déu vol, Girona. El batlle d'aquesta ciutat, un Nadal, si amb una mà rep Felip renovat, amb l'altra, setmanes abans, fa aprovar pel seu consistori una moció en favor de l'autodeterminació. En Nadal, en sap molt: pujoleja. I en la vida civil és historiador de professió. ¿Per què Felip, Nadal?

—Au vés, i que t'ho contesti el Porcel.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Indústria i Energia

COMPETITIUS EN ELS MERCATS MUNDIALS

Innovació Tecnològica • Qualitat • Disseny • Marques • Internacionalització

Disseny: Treballs Gràfics, S.A.

EDITORIAL

¿Inflació de sorolls o aparièncía de catarsi?

Després d'uns dies de força actualitat, no hi ha hagut manera de saber quines són les implicacions del tot just encetat afer del processament pel jutge valencià Manglano de diferents personatges a propòsit de presumptes suborns i hipotètiques irregularitats, l'objectiu de les quals seria, una vegada més, l'obtenció de decisions en matèria urbanística adients per produir guanys espectaculars, els usufructuaris dels quals no serien, en principi, els actors implicats sinó la genèrica necessitat de fonts de finançament per a uns partits amb força deutes i escassetat de cotitzants directes.

Comptat i debatut, un carregaria sobre el mal endèmic de les malmeses arques dels partits, la responsabilitat global d'un tipus d'activitats –del que sembla generalitzat i, alhora, proporcional a la magnitud dels diferents actors polítics– l'àmbit i protagonistes de les quals s'haurien de dur als límits de la legalitat per raons òbvies.Tot insistint en aquesta línia d'identificació de les causes de la periòdica però aparent explosió catàrtica s'avancen les rebregades crides a la reforma del model públic de finançament dels partits alhora que es parla d'incompatibilitzar la prestació de càrrecs públics amb activitats econòmiques privades protagonitzades pels ocupants dels susdits càrrecs. D'alguna manera aquest enfocament estalviaria esbrinar les veritables causes del periòdic i ritual escàndol que aquestes activitats produeixen en l'opinió pública.

Més enllà de les estratègies dialèctiques dels uns i dels altrtes, es fan inocultables dades que potser menen a interpretacions menys interessades i bastant més preocupants. Efectivament, corrupteles, suborns, negocis bastits a l'empara del poder i maquinacions prop dels àmbits de decisió política no són ni de bon tros collita exclusiva de la nostra incipient democràcia; Itàlia, la RFA, Gran Bretanya o França, democràcies de provada solidesa, han hagut de patir espectacles com els que ací comencen a fer-se públics, cosa que apunta que no seria l'especial condició de la democràcia espanyola la causant de conductes i pràctiques enterbolidores de la necessària transparència que ha de regir entre governants i governats i entre el tàndem poders/oposicions i societat civil a propòsit de les formes legítimes de beneficiar-se econòmicament d'allò públic. Ben al contrari, és a les ambigües relacions del poder amb la societat civil que caldria encolomar la responsabilitat bàsica d'un desajust que de mica en mica rebleix els raonables límits que imposa l'ètica i vessa impúdic a sobre de la perplexitat ciutadana.

La creixent i imparable projecció dels tentacles intervencionistes de l'estat i, amb ell, la de la resta dels àmbits subsidiaris de decisió política sobre la societat global, i la portentosa munió de competències que els poders públics han assumit, col.loca la iniciativa econòmica privada en l'obligada tessitura d'haver d'influir i sintonitzar amb les línies de decisió per tal de protegir els propis interessos en un clima de tensions, oportunismes i pressions no institucionalitzats. L'absència, doncs, de canals diàfans de relació entre interessos econòmics privats i àmbits de decisió política obligaria els sectors polítics (els partits) a protagonitzar papers d'intermediació necessàriament discrets i, per discrets, extramurs de la transparència, més enllà de les funcions constitucionals. Els partits no protagonitzarien *directament* aquesta funció però tampoc estarien en disposició d'evitar-la i, fins i tot, en la mesura que cap llei prohibeix a tercers actuar en nom propi o d'altri prop del poder i en defensa de corporacions, empreses privades o grups de pressió, no rebutjarien afrontar les pròpies responsabilitats en un terreny on els jutges no acaben de trobar delictes evidents per més que les evidències aparents semblen mostrar el contrari. Per això no es fa estrany que els líders polítics de les forces polítiques implicades facen pinya amb els presumptes culpables i s'afanyen a demanar al Parlament que investigue a fons sobre les hipotètiques irregularitats comeses pels diferents portagonistes.

En aquest sentit, les declaracions del líder del PP, José María Aznar, en què demana enèrgicament que el Parlament espanyol investigue les implicacions del tresorer del partit en aquest darrer afer tret a la llum pel jutge Manglano, formen part de la convicció més o menys generalitzada entre la classe política que o bé no hi ha prou llei per a condemnar conductes que l'opinió percep com a punibles des d'una catarsi primària o bé, en cas d'un puritanisme civil estrany a la pròpia tradició, el càstig hauria de ser universal.

És en aquest context que caldria destacar el desig de la justícia d'adreçar a complir nítidament amb la seua missió constitucional. Però ni els mitjans de què disposa, ni la naturalesa dels afers sotmesos en les diferents causes permeten posar remei a un contenciós les causes del qual, s'han d'identificar, per una banda, en la manca de claredat entre esfera privada i pública dels ciutadans amb càrrecs públics i, per l'altra, en l'absència d'unes veritables regles de joc a fer servir pels grups de pressió amb interessos legítims quan s'han d'adreçar als àmbits de poder la competència dels quals pot afavorir o perjudicar les activitats d'aquells (com seria el cas dels EUA).

Mentre romanguen les imprecisions, l'ambigüitat i el joc subterrani amb cartes marcades de tots contra tots, les honestes perquisicions del jutge més valent no serviran sinó per a bastir cridaners i efímers titulars de premsa com a tot testimoniatge d'una missió tècnicament impossible.

PAÍS

El poder econòmic que controla cada família

Els diners del PSOE

Al partit que dirigeixen González i Guerra, cada corrent o *familia* ha fet de les institucions el seu llibre de comptabilitat privada, i la seua millor garantia de poder. Des d'Obiols fins a Lerma o Fèlix Pons, oficialistes i crítics porten una sorda batalla per fer-se forts a la màquina de l'estat.

El PSC-PSOE, segons apunten veus crítiques del partit, ideològicament ha perdut tota consistència. Per tant, en no haver-hi diverses corrents teòriques d'esquerra a la manera del Partit Socialista Francès, el PSC-PSOE s'ha anat ordenant en funció dels centres de poder que té sota el seu domini. Aquests centres de poder parteixen d'uns *baronatges* que diversos membres del partit han anat configurant des que el 1982 el PSOE va assolir el govern de l'estat, i que, conjuntats, han format el que ja s'anomena *les famílies* socialistes.

En aquest procés, qui menys pes específic ha tingut és el PSC-PSOE, emmanillat pel seu partit *germà*, el PSOE. La raó del domini del PSOE sobre el PSC se centra en una qüestió econòmica, ja que s'estima que l'últim té un deute amb el primer que volta els 1.500 milions de pessetes. D'aquesta manera, l'executiva del PSC-PSOE, encapçalada pel seu president, **Joan Reventós**, i pel secretari general, **Raimon Obiols**, es troba entre dos focs; una situació incòmoda resultant d'exercir d'oposició al Parlament de Catalunya i de ser, d'altra banda, co-responsable de la gestió governamental a les cambres espanyoles.

Les *famílies* principals dins dels PSOE i PSC-PSOE –com veurem, fortament imbricades– envolten tres caps concrets; a saber, el president del govern de l'estat, **Felipe González**; el vice-president, **Alfonso Guerra**; i l'actual ministre de Defensa i ex-alcalde de Barcelona, **Narcís Serra**. D'aquestes tres famílies, la que correspon a Felipe González ostenta el domini socialista al Principat per mitjà del governador civil de Barcelona, **Ferran Cardenal** –via **José Luís Corcuera**, ministre de l'Interior espanyol.

El vice-president del govern espanyol, Alfonso Guerra, és, però, qui últimament ha adquirit majors parcel.les de poder dins del PSC-PSOE. Això és degut al fet que el secretari d'Organització del PSC-PSOE, **Josep Maria Sala**, ha pres una rellevància inusitada dins de l'estructura organitzativa del partit, i a Sala, com més va més se'l considera una de les persones inequívocament *guerristes*. Per un altre costat, Alfonso Guerra controla la Delegació del Govern central a Catalunya, amb **Martí i Jusmet** com a home fort. Aquest últim es troba secundat per **Joan Cirera de Luna** i **Jesús del Río**, que ocupen els càrrecs que amb anterioritat corresponien als assessors del delegat.

Independentment de Martí i Jusmet i Josep Maria Sala, Alfonso Guerra compta amb el suport d'**Ignacio Pujana**, alcalde de l'Hospitalet de Llobregat, i **Manuela de Madre**, candidata a l'alcaldia de Santa Coloma de Gramenet que, en les passades eleccions municipals, en l'enfrontament electoral amb **Lluís Hernàndez** (IC), va gaudir de la presència de **Carmen Romero** en un míting, esposa de Felipe Gonzàlez; a part, el mateix Alfonso Guerra va manifestar-li públicament el seu suport. Completa la *família guerrista* el portaveu del PSOE al congrés dels Diputats espanyol i alhora membre de l'executiva del PSC-PSOE, el català **Eduard Martín Toval**.

Si bé entre les *famílies* de González i Guerra, el PSOE al Principat controla de 15.000 a 20.000 funcionaris –entre els quals s'ha de remarcar les forces de seguretat de l'estat–, i disposa d'un abundant contingent econòmic, directament proveït pel Ministeri de l'Interior espanyol, la tercera *família*, la que domina Narcís Serra, tampoc no es queda enrere. El principal home de Serra és l'alcalde de Barcelona, **Pasqual Maragall**, amb qui manté una sòlida amistat personal. No és estrany, doncs, en aquest sentit, que, arran d'unes manifestacions autoritzades pel Govern Civil fa poques setmanes, que van col.lapsar el trànsit de la ciutat comtal –amb el consegüent perjudici per a la imatge de Barcelona i, per relació directa, per a la del seu màxim gestor, Pasqual Maragall–, aquest últim s'enfrontés amb el mateix Ferran Cardenal. Pasqual Maragall té com a segon de bord **Lluís Armet**, molt pròxim a Raimon Obiols, i, a més, compta amb el fidel suport de **Josep Miquel Abad**, conseller delegat del Comitè Organitzador de les Olimpíades de Barcelona 92, COOB'92 –del qual Maragall és el president–, que s'espera que tingui per a 1992 un global de 35.000 persones –inclosos voluntaris olímpics– al seu servei. De la mateixa manera, el pressupost total i consolidat del COOB '92 ascendeix a la xifra de 131.921.000 pessetes, que, afegides a les 41.452.000 pessetes que té de pressupost l'Ajuntament de Barcelona –més 12.000 funcionaris–, donen la mesura del potencial humà i econòmic de la *família* de Serra.

D'ella també es parla que ha assolit per a Barcelona els Jocs del 92 gràcies a l'astúcia, tot estenent un hàbil parany a Guerra i González, a qui no agraden gens els milers de milions de pessetes que es veuen obligats a cedir des de Madrid per a les obres d'infrastructura de la ciutat comtal amb vista al 92. Per una altra banda, en el si del PSC-PSOE hi ha diversos *baronatges* que es podrien qualificar d'independents. És el cas de **Joaquim Nadal**, alcalde de Girona, **Ernest Lluch**, ex-ministre de sanitat i en l'actualitat rector de la Universidad Menéndez y Pelayo, i **Anna Balletbó**, diputada al Congrés espanyol. Punt i a part és

PSC - PSOE

- GOVERN CIVIL
  - 15.000 FUNCIONARIS
    - FERRAN CARDENAL
- DELEGACIÓ DEL GOVERN
  - 56 FUNCIONARIS
    - MARTI JUSMET
- PSC- PSOE EXECUTIVA
  - RA MON OBIOLS
    - JOAN RAVENTÓS
      - VERDE ALDEA
        - JOSEP BORRELL
  - JOSEP Mª SALA
- AJUNTAMENT BARCELONA
  - 12.000 FUNCIONARIS
    - PRESSUPOST 1990 152.404.000
      - PASQUAL MARAGALL
        - LLUÍS ARMET
        - COOB' 92
          - PRESSUPOST 1990 131.921.000 PESSETES
            - 35.000 PERSONES
              - JOSEP MIQUEL ABAD
- DIPUTATS BARCELONA
  - 3.000 FUNCIONARTIS
    - PRESSUPOST 1990 41.452.000
      - MANUEL ROPES
- BARONS
  - MARTÍN TOVAL
    - PUJANA
      - MANUELA DE MADRE
  - ANNA BATLLETBÓ
    - JOAQUIM NADAL
      - ERNEST LLUCH

FELIPE GONZALEZ

ALFONSO GUERRA

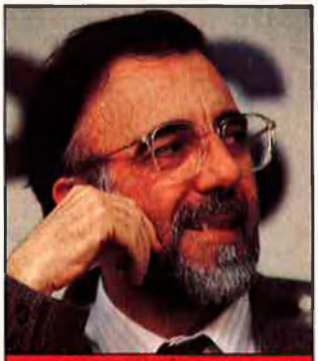
NARCÍS SERRA

PSC

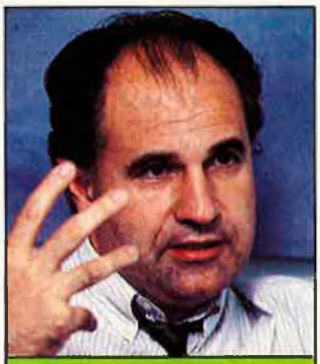
EL PODER ECONÒMIC DE LES "FAMÍLIES" AL PSPV-PSOE

JOAN LERMA

ANTONI GARCÍA-MIRALLES

RAFAEL BLASCO

CEBRIÀ CISCAR

Delegació del Govern Central

Governs civils

Ajuntaments		PRESSUPOST
Alacant	Josep-Lluís Lassaletta	18.000 milons
Castelló	Daniel Gozalbo	6.000 milions
València	Clementina Ródenas	43.000 milions

DIPUTACIONS

Castelló	Alacant	València
Francesc Solsona	Antonio Fdez. Valenzuela	Francesc Blasco
7.600 milions de pessetes	21.500 milions de pessetes	40.000 milions de pessetes

Pressupostos 1990, en milions.

CONSELLERIES: (dades sobre pressupostos inicials de la Generalitat per a 1990)

CONSELLER		Despeses de personal per a cada Conselleria
Joan Lerma	Presidència de la Generalitat, 7.830 milions	931.033 milions
Emèrit Bono	Administració Pública, 7.229 milions	1.493,467 milions
Eugeni Burriel	Obres Públiques, Urbanisme i Transports, 45.956 milions	3.085,550 milions
Antoni Escarré	Cultura, Educació i Ciència, 161.923 milions	90.490,169 milions
Joaquim Colomer	Sanitat i Consum, 204.281milions	6.873,303 milions
Andreu García-Reche	Indústria, Comerç i Turisme, 10.216 milions	1.562,205 milions
Lluís Font de Mora	Agricultura i pesca, 14.797 milions	4.786,965 milions
Miquel Domènech	Treball i Seguretat Social, 29.107 milions	7.112,177 milions
Antoni Birlanga	Economia i Hisenda, 3.183 milions	2.045,256 milions

Total Pressupostos Generalitat Valenciana per a 1990 — 557.238.681 milers de milions

Manuel Royes, president de la Diputació de Barcelona, que amb 3.000 funcionaris sota les seves ordres i 41.452.000 pessetes de pressupost per a 1990, es configura com un dels *barons* de més entitat dins del PSC-PSOE.

Dos grans *corrents* contraposats té la Federació Socialista Balear, FSB-PSOE. D'una banda, el denominat *oficialista*, fortament lligat a l'aparell de Madrid-Ferraz, i que té com a màxim exponent **Fèlix Pons**, el president del Congrés dels Diputats, i de l'altra, el que encapçala **Joan March**, conegut com Socialisme i Autonomia.

El poder dins de la FSB i de les institucions que controla queda repartit de forma molt desigual. El corrent Socialisme i Autonomia domina la cúpula del partit, especialment la poderosa Agrupació de Palma, però no controla cap palau institucional. De les poques administracions públiques o institucions que gestiona el PSOE balear, totes es troben en mans d'homes que poden ser anomenats oficialistes –denominació que ells solen negar. El triangle de poder d'aquests està personalitzat, no sols pel president de la Cambra Baixa sinó també per **Gerard Garcia**, delegat del Govern central a les Illes, i pel batlle de Palma, **Ramon Aguiló**, que presideix un govern municipal que gestiona més de 17.000 milions de pessetes, gairebé el mateix pressupost que tota la Comunitat Autònoma, dominada pel Partit Popular. En una segona línia se situaria el president del Consell Insular de Menorca, **Tirs Pons**, que gestiona un pressupost bastant modest, poc més de 1.000 milions.

L'única persona del PSOE que ostenta poder considerable, encara que no pot qualificar-se com a oficialista, és **Francesc Obrador i Moratinos**, el batlle de Calvià, el municipi més ric de tot el regne d'Espanya per la seua renda, i que gaudeix d'un pressupost d'uns 6.000 milions de pessetes. Obrador és, alhora que batlle, secretari general de la UGT-Balears, i s'ha vist clarament enfrontat en diverses ocasions als oficialistes de la seua formació, sobretot arran de la gran vaga del 14-D. De tota manera, sembla que no causa un rebuig excessiu als oficialistes i que, alhora, tampoc està mal vist pel corrent de Joan March, la qual cosa fa que, actualment, Obrador sigui el candidat més consistent per a encapçalar la llista socialista a la Comunitat Autònoma el 1991.

TRES DIPUTACIONS

Bona prova que les guerres al si del PSPV-PSOE se situen des de fa anys en el desert de la desideologització, la total absència de debat polític i el combat pel poder econòmic de les institucions, la dóna un document del *corrent* Esquerra Socialista (ES) presentat al Comitè Nacional del partit el passat 17 de febrer, poc després que el superconseller d'Obres Públiques, **Rafael Blasco**, fóra destituït per l'Honorable **Joan Lerma**. El text crític denunciava "com ja és costum i pràctica", que cap informe oficial havia estat tramès"per part de la Comissió Executiva als membres del CN". Com assenyala el dirigent valencià d'aquest corrent, **Vicent Garcés**, "les batalles actuals al si de l'aparell del partit són només pel repartiment del poder, mai per motius ideològics, polítics o organitzatius". Al mapa del poder, quasi tot està sota les claus de la totpoderosa *família* Lerma.

El president és el règim. Amb catorze membres, majoria absolutíssima, al CE del PSPV, contra tres seguidors del president del partit-president de les Corts, **Antoni Garcia-Miralles**, dos blasquistes i una parella de ciscaristes, Joan Lerma domina absolutament l'economia i l'administració del País Valencià.

Militants o afiliats del carrer d'Albacete, la sucursal valenciana de Ferraz-Madrid, i de l'oficialisme lermista, de la Delegació del Govern i governador civil de València, **Francisco Granados**, home fort del PSOE a Ciudad Real, i els altres dos governadors de Castelló i Alacant. També els responsables dels principals municipis del País guarden obediència lermista.

L'alcalde d'Alacant, **Josep-Lluís Lassaletta**, a pesar de l'enfrontament crònic amb el president de la Diputació provincial, **Antoni Fernández Valenzuela**, el gran delegat i bastió de Garcia-Miralles al sud, ha mantingut intocable el seu Ajuntament que, amb 18.000 milions de pressupost anual, és la segona sitja municipal del país. València –43.000 milions de dipòsit municipal–, i la seua alcaldessa, **Clementina Ródenas**, també són controlats pel secreatri general del partit, però gràcies a l'ajuda del secretari de la ciutat, **Eduard Montesinos**, aspirant a creador d'una nova *família* oficial des de la UGT de **Rafael Recuenco**. **Daniel Gozalbo,** màxim edil de Castelló, pertany igualment al tronc de Lerma-Guerra-González, i dirigeix un Ajuntament amb 6.000 milions de caixa.

No obstant això, el gruix de les finances del poder institucional oficialista es dóna cita a la Generalitat. Cap de les conselleries és políticament crítica amb Lerma, excepte Economia i Hisenda, dirigida pel ciscarista **Antoni Birlanga**, la qual manté el menor pressupost de tots els departaments autonòmics, amb només 3.183 milions de pessetes per a despeses. La resta del govern valencià –557.238.000 pessetes de pressupost per a 1990– segueix fidelment les ordres de l'Honorable secretari. I les despeses públiques dels consellers **Emèrit Bono, Eugeni Burriel, Andreu Garcia Reche, Lluís Font de Mora** o **Miquel Domènech** són seues. A més de les macroconselleries de Sanitat-Consum i Educació-Ciència, de **Joaquim Colomer** i **Antoni Escarré** –204.000 i 161.000 pessetes de pressupost, respectivament.

On més palpable i curiosa és la batalla política i institucional és a les Diputacions. Cadascuna simpatitza amb una *família* diferent del PSOE valencià. Així, mentre **Francesc Solsona**, president de la castellonenca –7.000 milions per a 1990– avui se situa del braç de l'Honorable, la institució alacantina que condueix Fernández Valenzuela segueix els dictats d'Antoni Garcia-Miralles oferint-li una polèmica política de més de 21.000 milions de pressupost. Per acabar, el palau de la plaça de Manises de València, tot i estar a uns pocs metres de distància de la Generalitat lermista, és el més ferm reducte del corrent blasquista. L'alcalde d'Alzira, **Francesc Blasco**, germà de l'ex-conseller de la COPUT, n'és, però, el responsable, i disposa de 40.000 milions de comptabilitat pressupostària i d'alguns ajuntaments de la comarca de la Ribera Alta que, militants permanents de la *família* Rafael Blasco –**Jordi Blasco**, ex-diputat al Congrés de Madrid; **Gisela**, regidora d'Alzira i **Sergi**, assessor laboral d'UGT i component del Federal de les JJSS– encara continuen sent els

Federació Socialista Balear-PSOE

Consell Insular de Menorca
Pressupost: 1.280 milions
Plantilla: 160 persones
President: TIRS PONS

Delegació del Govern
Plantilla 70 persones
Delegat: GERARD GARCIA

Parlamentaris
Senat: ANTONI GARCIES
Congrés: ANTONI COSTA EMILIO ALONSO FÈLIX PONS

FÈLIX PONS

Ajuntament de Palma
Pressupost: 17.876 milions
Plantilla: 2.100 persones
Batle: RAMON AGUILÓ

RAMON AGUILÓ

Ayuntament de Calvià
Pressupost: 6.000 milions
PLANTILLA: 500 Persones
Batlle: FRANCESC OBRADOR

Executiva (càrrecs més importants)
President: FRANCESC TRIAY
Secretari Gral.: JOSEP MOLL
Vice-Secretari Gral.: JOAN MARCH
Secr. Organització: MIQUEL MORATA
Secr. Administració: JOAN MESQUIDA
Secr. Política Institucional: VALENTÍ VALENCIANO
Secr. Formació: JAUME PERALTA
Secr. Moviments Socials: ANTONI RIFÁ
Secr. Comunicació: PERE CARRIÓ

amos socialistes de la comarca.

El poder ciscarista ha estat el més debilitat institucionalment, sobretot després de la marxa de **Cebrià Ciscar** a Madrid com a diputat de la Carrera de San Jerónimo. Un viatge que l'ha desplaçat del control diari del seu corrent i que el va obligar a abandonar la conselleria de Cultura, focus principal de la dissidència amb el lermisme. Una separació que ja havia estat agreujada per l'anterior marxa a la Direcció General de Presons de l'ex-alcalde de Manises i expresident de la Diputació de València, **Antoni Asunción**, número dos del ciscarisme de guerra.

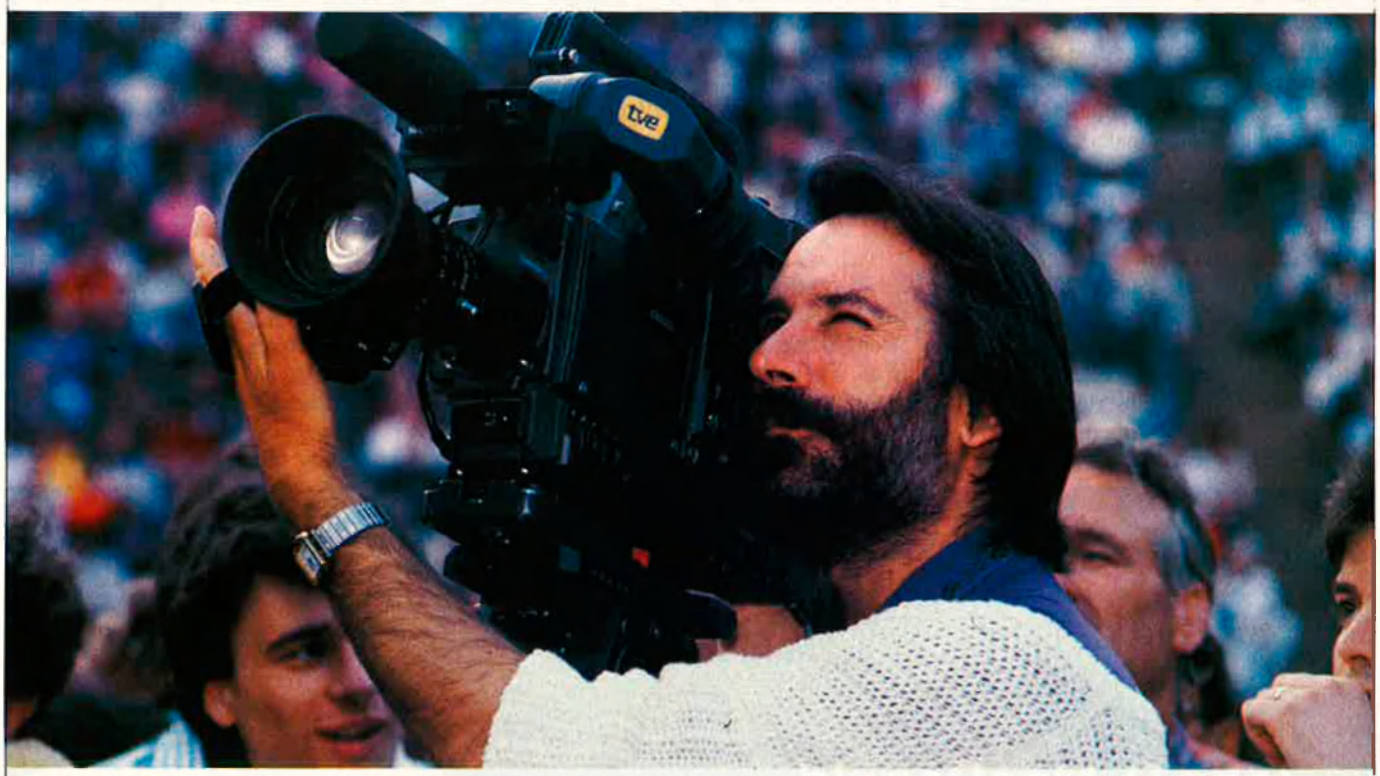
Si la Ribera continua apostant per Blasco, l'Horta Sud ha quedat com la reserva crítica del ciscarisme. Lerma pretén guanyar aquest poder territorial i municipal, i delegats de l'aparell com **Idil.li Crespo, Francesc Signes** o **Alemany** intenten colonitzar la Ribera, mentre que **Antoni Castro** o **Valentin Fernández** ho intenten al sud de l'Horta. Expulsats a poc a poc també del Consell Metropolità de l'Horta, controlat per Clementina Ródenas, molts alcaldes de les files ciscaristes o crítiques han optat per la via blasquista de fer-se forts en una institució i en una geografia: la petita, però segura, Mancomunitat de l'Horta.

D'altres corrents no conserven practicament cap poder ni cap glòria institucional. Els afiliats a les idees del socialisme d'esquerra de Vicent Garcés, encara que presents en 14 comarques orgàniques del PSPV, no compten amb cap cartera pública d'importància, si exceptuem les alcaldies de l'Eliana, Puçol, Requena o Riba-roja.

Eduard Companys, Miquel Payeras i Ismael L. Belda.

Sant Cugat, sense brúixola

Un col.lectiu de treballadors de TVE Catalunya ha adreçat una carta al seu director, Enric Lloveras, en la qual mostren la seva preocupació per la disminució d´hores d´emissió en català.

La situació del centre de Televisió Espanyola a Sant Cugat del Vallès és una de les més contradictòries dels últims temps. Alhora que s´emprèn una ampliació de superfície hàbil per a nous platós, com també una renovació tècnica que inclou la informatització de la redacció, un col.lectiu de 59 treballadors de TVE Catalunya ha adreçat una carta al director general, Enric Lloveras, en la qual expressen una preocupació pel present i futur de la programació en llengua catalana del centre de Sant Cugat.

Segons aquest col.lectiu de treballadors –integrat fonamentalment per redactors– la nova programació de TVE que s´ha iniciat el mes d´abril, afecta especialment els informatius ja que, segons ells, el pas de 15 minuts de l' *Informatiu vespre* de la primera a la segona cadena i de les 20 a les 19 hores representa una desestabilització. A part, és clar, que l´*Informatiu vespre* a la primera queda reduït a 15 minuts. L´argument és que l´horari i el temps que s´havien aconseguit a la primera cadena eren el primer intent seriós de consolidar una audiència i que amb el pas al nou horari i a TVE-2, l´informatiu es veurà sotmès de nou a les contingències de la programació esportiva o, dit d´una altra manera, a una manca de regularitat. Els treballadors veuen aquest canvi com un menysteniment de la seva tasca i assenyalen que en l´antic horari "s´assegurava una continuïtat que feia coherent el nostre treball professional i el servei a l´audiència".

Aquest col.lectiu de treballadors de Sant Cugat també recorda que quan es va aconseguir tenir l´*Informatiu vespre* a la primera, això va anar en detriment d´altres programes informatius no diaris com *Panorma*, *Debat* o*135 Escons*. També fan esment de la desaparició de les transmissions esportives en català que cobrien moltes hores dels caps de setmana. Així, l´eix fonamental de la queixa seria el següent: la programació catalana de TVE Catalunya no respon a cap projecte específic sinó que s´ha d´ajustar contínuament al disseny de la programació per a tot l´estat que es realitza des de Madrid, fins i tot quan això significa un clar perjudici per a la programació catalana.

Un dels principals problemes derivats de la manca del projecte que esmentàvem és la pèrdua de les millors franjes horàries per a la programació en català, especialment la de la nit (*prime time*), que eren una consecució de l´etapa immediatament anterior. L´altre problema fonamental –i aquí entra la discussió– és la minva d´hores de programació en català.

El col.lectiu de treballadors que es van adreçar al director general van mostrar unes dades en les quals es comparava el conjunt d´hores emeses en català en una setmana del 1989 i el mateix però del 1990. El resultat va ser que del 16 al 22 de març del 1989, TVE Catalunya va emetre 55 hores i 50 minuts de programació en català. La mateixa setmana del 1990 el temps d´emissió en català havia passat a 38 hores i 35 minuts. Aquestes estimacions van ser fetes a partir de la mateixa graella de programació de TVE publicada per *Tele País*, el suplement televisiu del diari *El País*.

La rèplica de la direcció de TVE Catalunya no s´ha fet esperar i, en un comunicat, diu que l´observació de la degradació de la presència del català a TVE respon a "opinions interessades". La nota comença oferint xifres diferents de les que assenyalaven el col.lectiu de treballadors. Segons la direcció de Sant Cugat, les hores setmanals emeses en català el 1989 no són gairebé 56 sinó 40-45. La nota, però, en ometre les hores que s´emeten en una setmana del 1990, reconeix implícitament que hi ha hagut una minva en la programació en català. Aquesta minva difícilment pot quedar compensada per l´augment de 20 hores mensuals que s´ha endegat dins del present trimestre. A més, cal tenir en compte que es comptabilitzen com a espais en llengua catalana programes multilingües com "Pirineus/Pyrénées",o programes en altres llengües com "Era Lucana" que és en aranès.

DOBLE FRONT

El centre de producció de programes de Sant Cugat ha de cobrir un doble front: d´una banda servir, i cada vegada més, a la programació estatal i de l´altra servir Catalunya. El problema, i això és el que creu el col.lectiu de treballadors que han expressat la seva insatisfacció, no és l´acompliment dels dos objectius sinó quan un objectiu perjudica l´altre.

La participació del centre productor de Barcelona en la programació estatal és la més brillant de la història de TVE, *E l tiempo es oro*, *Estadio-2*, *La luna*, *Tr ibunal popular* , *Tres por cuatro* o *P làstico*, són alguns dels programes de més èxit fets a Barcelona. En alguns casos aquests programes havien tingut la seva versió catalana desapareguda en profit de la versió estatal. El programa d´Àngel Casas, *Un dia és un dia,* també es farà aviat per a tot l´estat. La direcció de Sant Cugat defensa aquesta política com a positiva per la projecció que significa la manera de fer catalana a la resta de l´estat. Tanmateix, molts treballadors de Sant Cugat pensen que amb la situació del català a la televisió –i més, després de l´aparició de les privades– el més lògic seria potenciar-lo a TVE i no convertir la programació autòctona en un banc de proves per al disseny de la programació estatal.

La preocupació per aquesta situació no

L'investigador privat Travis McGee, internat en un sanatori mental on serà objecte d'un seguit d'investigacions.

De venda a totes les llibreries

Enric Lloveras: "L'ideal seria un canal propi"

Que pensa quan el col.lectiu de treballadors de Sant Cugat diu –amb dades– que han minvat les hores de català a TVE?

— L´assemblea que va manifestar-se entorn d´això estava composta per 59 treballadors i n´hi ha 1.300, que per a mi són tots iguals. Quant a les seves dades no són les que jo tinc. En el període que jo he estat director mai no s´han fet 55 hores setmanals en català sinó 50, això el 89, ara en són unes 42.

—Han minvat les hores de tota manera.

Efectivament es constata una disminució de 8 hores en llengua catalana i això a causa de la desaparició de *Diumenge esport* ,que era un espai esportiu de llarga durada. Cal dir, però, que s´han passat molts programes a primera.cadena i això és un guany. A part que la qualitat dels programes ha augmentat. En tot cas desmenteixo que hi hagi hagut una dràstica reducció d´hores en català, ha estat una reducció moderada.

—El document del col.lectiu de treballadors també assenyalava que s´havia optat per la programació regional.

—Això és fals, la programació de TVE Catalunya està oberta a l´àmbit internacional.

—¿Amb les 280 hores setmanals de TVE i amb les 42 de català, se serveix equitativament els catalanoparlants i els castellanoparlants de Catalunya?

—Això no s´ha de mirar així, sinó en la proporció d´hores que fem només des de Sant Cugat.

—Però la qüestió continua sent que, en hores, hi ha una desproporció.

—Emetem més hores en català que el Canal 33 i, insisteixo, no val a agafar la proporcionalitat en el conjunt d´hores d´emissió incloent-hi Madrid.

—¿Com valora que hi hagi tant de nivell de producció per a l´estat des de Sant Cugat?

—Molt positivament. Ens empobriríem el dia que no fos així perquè significaria que Catalunya no té influència a Espanya, cosa que cap nacionalista convençut pot defensar.

Voldria aprofitar per dir que he rebut aquesta setmana una carta d´Esteban Gomez Rovira en la qual m´acusa de contribuir al procés d´immersió lingüística que viu Catalunya i em diu "catalanista furibundo". Després, els de la Crida em tracten d´espanyolista. És un món esquizofrènic.

—TVE Catalunya, en el futur, ¿quin projecte global té?

—Jo no sóc partidari de fer prospeccions sense fonament, estaria content que mantinguéssim la qualitat i l´audiència que tenima ara. D´altra banda, en mitjans, doblarem en dos anys l´espai de platós, a banda d´altres millores tècniques no tan espectaculars però sí importants, com la informatització de la redacció.

—¿Seria ideal, per a resoldre els problemes de què parlàvem, tenir un canal propi per a TVE Catalunya?

—Jo trobo que seria bo perquè s´acabaria la provisionalitat constant, seria la situació ideal. Això és el que jo, personalment, crec. Ara bé, hi ha la postura del govern català, que és contrària. A més, les competències exclusives de televisió a Catalunya les té la Generalitat, segons assenyala l´Estatut. Hi ha també problemes tècnics de saturació per via hertziana, encara que són solucionables sempre que el jurídics ho siguin primer. A curt termini, no, però tècnicament cal considerar la distribució per cable.

—¿Com són les seves relacions amb el nou director general de RTVE, Jordi Garcia Candau?

—Sempre és més fàcil el diàleg amb una persona de cultura valenciana i per tant catalana. Jordi Garcia Candau també pot tenir, com jo, el seu món ideal però després tenim cada dia el món real.

---

ha estat exclusiva d´uns quants treballadors de Sant Cugat, unes 80 personalitats catalanes s´han adherit a les reivindicacions dels professionals de Sant Cugat, entre aquests trobem polítics, artistes i escriptors propers a diversos els sectors de l´ espectre polític. També alguns partits s´hi han manifestat. El diputat de Minoria Catalana al Congrés dels Diputats Josep López de Lerma va enviar una pregunta a la comissió de control parlamentari de RTVE en la qual demanava quins projectes hi havia per a TVE Catalunya; Iniciativa per Catalunya, per la seva banda, ha reclamat de TVE que mantingui el català en les franges horàries de màxima audiència tot estabilitzant la desconnexió. El secretari general d´ERC, Àngel Colom, va manifestar-se "profundament preocupat per la postura clarament discriminatòria envers el català a la televisió pública estatal". Finalment el CDS també va manifestar en una nota el seu rebuig a la reducció d´espais en català a Sant Cugat.

Encara que el manifest dels treballadors de Sant Cugat no fa esment a la possibilitat d´obtenir un nou canal específic per a Catalunya, aquesta és la solució que està en ment de tots –també la direcció–. No obstant això, amb el canvi recent del panorama àudio-visual, sembla que hi ha seriosos obstacles tècnics que impedeixen tirar endavant aquest vell projecte. Caldrà veure ara per quant de temps es podrà mantenir l´estira-i-arronsa amb la programació catalana de TVE, un procés que ja dura massa .

Albert Punsola

"Lizondo vol cremar València"

Nascut a Melilla, criat sindicalment a Barcelona i elegit diputat centrista per Alacant, Gerardo Muñoz és el flamant president federal del CDS al País Valencià. La seua querella contra el president socialista de la Diputació alacantina l'ha fet famós.

"Em vaig afiliar l'any 1984 al CDS. Abans havia estat militant d'USO a la Telefònica de Barcelona, quan aquest sindicat encara era assembleari i independent, i no era utilitzat per als interessos d'un cert partit polític..."

—La UCD...

—Sí, clar. Jo mai he votat UCD, jo mai he militat a UCD i mai vaig votar el senyor Suárez a la UCD.

—I UCD ha mort, i Suárez i vostè continuen.

—És que Suárez ha fet un paper fonamental i pot seguir fent-lo. El que passa és que aquella UCD duia una locomotora molt moderna, amb el senyor Suárez, però amb uns vagons de tercera categoria, com eren els senyors Herrero de Miñón, Oscar Alzaga, etc, que eren molt de dreta.Ara estic totalment convençut que al CDS hi ha un projecte polític de centre progressista, però de veritat, eminetment pro-gres-sis-ta. I, a més, el temps m'ha donat la raó.

—O siga, que s'ha acabat el seu nomadisme.

—Sí, sí. Sobretot, si hi va haver alguna cosa que em va acabar de convèncer, són aquests dos anys, del 82 al 84, on es va generar molta il.lusió al voltant del PSOE, però que, en la pràctica, l'única cosa que es va plasmar va ser una política bastant conservadora.

—Madrid està molt content amb Muñoz a la presidència federal valenciana.

-- L'única cosa que sé és que Madrid no m'ha posat cap trava en cap sentit, no va intervenir en cap moment perquè fóra o no acceptat. Em sent ben a gust amb el liderat d'Adolfo Suárez i la secretaria de José Ramon Caso. Un altra cosa és que no s'haja sabut vendre bé la nostra política, i contrarestar les campanyes que hem tingut en contra.

—Sobretot, pels pactes a babord i a estribord.

—La nostra obligació, encara que ens coste molts vots, és dur a Espanya la cultura dels pactes de l'Europa tradicional i democràtica. No tenim per què esquinçar-nos les vestidures perquè hi haja partits que pacten entre ells. És sinònim de consens i intel·ligència.

—Però vostes tenen un complex psico-polític d'etern partit-frontissa.

—No,no,no. Mire, nosaltres, curiosament, sempre hem estat l'avançada. I per això, sempre reps totes les bastonades. Després no et posen a tu la medalla. La guanyen altres. I sí, torne a dir-ho: hem estat l'avantguarda de les idees en la *mili*, en el salari social, en la reforma de l'Estatut de la TV, en moltes coses...Tal volta, per no ser un partit potent se'ns ha recriminat, però després en la pràctica, al final, aquestes idees han estat les que s'han portat a cap.

—Les idees progressistes no han avançat, però, gràcies als seus ex-socis del PP.

—¡Ha, ha! El Partit Popular, que tant vol fer una oposició visceral, contrària al PSOE, amb el senyor Aznar al cap, no l'ha feta. El PP ha realitzat una oposició de per riure. De cara a l'exterior ha volgut imprimir una imatge contraposada quan, a nivell intern, a les institucions, no ha fet més que simpatitzar descaradament amb el PSOE. I, a més, per molletes. A les Corts valencianes cal recordar que pactaren la mesa i totes les comissions. Després han estat negociant infinitat de qüestions... i en tots els llocs. En la Diputació Provincial d'Alacant ja és descarat. I tot gràcies a un acord entre Valenzuela i el gestor-president del PP, Juan Antonio Montesinos, els dos que més poder tenen a la província –entre altres coses, per a empreses immobiliares a Benidorm– .

—¿Sospita vostè que Pedro Agramunt va entrar al PP alhora que la promesa d'un gran taló?

—No estic en contra que cap empresari es llance a l'arena política. Però cal reconèixer que, en la mesura que el PP es troba al dictat de l'Església o la CEOE, no deixa de ser xocant que, amb el calçador del senyor Fraga, l'hagen fet a la força president provincial del PP a València, i presumiblement regional, quan no fa res era l'amo de la patronal. No estic parlant d'un xec, però, de cap manera, pot enviar missatges de centre.

—Parlem de Vicente Gonzalez Neró.*¿ Unió Valenciana és un partit o una ambició personal?.*

—He viscut catorze anys a Barcelona i nou a Alacant, i he conegut tant el moviment nacionalista de Catalunya com el del País Valencià. Entenc que alguns nacionalismes o regionalismes intenten utilitzar certes inquietuds, però no puc entendre els que pretenen descaradament apropiar-se d'uns senyals d'identitat o d'uns símbols que són generals, propietat de tots. I no comprenc, per tant, com Unió Valenciana vol apropiar-se unes reivindicacions que són de tots els valencians. ¿Per qué un senyor d'UV pot fer-se l'amo de tot això? És incomprensible. Tan sols ho puc entendre des d'un complex d'inferioritat, a més insolidari. Tot allò que siga tractar de mirar-nos el mèlic o enroscar-nos al Micalet o cenyir-nos al Cap i Casal és ben desafortunat. Sens dubte, és la miopia d'uns senyors que, a banda, no tenen un fons polític i ideològic clar, i que treballen en benefici d'un únic senyor que té com a màxima aspiració ser alcalde de València. Sí, és un petit Neró,un Cèsar que tal vegada vol fer una gran falla cremant València.

—No fa falta, doncs, Unió Valenciana.

—Els valencians no necessiten una formació en exclusiva que es dedique a defensar-los.

—El CDS, almenys el dels crítics de València, esperaven un canvi des de fa anys. ¿Quina diferència hi pot haver entre el nou CDS de Gerardo Muñoz i l'anterior de José Luis Boado?.

—És distint completament, per diverses raons. Però del que es tracta és que el CDS a la Comunitat Valenciana siga tot un conjunt, per damunt de les barreres provincials que hi havia fins ara. Comencem a tenir una estructura federal que abans no existia.

—Dirigents estatals del partit han dit que Boado era

"Fernández Valenzuela és una ovella negra en el PSOE".

"impresentable".

—Boado ha donat el millor d'ell mateix al servei del CDS durant molts anys. Una altra cosa és que, actualment, la seua aspiració per a ser president federal no s'haja vist reflectida en els vots. D'altra banda, jo li vaig suggerir en privat que deixara pas a altres persones amb més capacitat aglutinadora.

—Parlem de la querella contra el president de la Diputació, Antoni Fernández Valenzuela. Diuen que vostè li té una particular mania persecutòria. Una obsessió personal.

—També diuen que ha estat en interès meu, per catapultar-me. ¡Rotundament fals! Van ser els companys centristes de la Diputació d'Alacant els que ja observaren possibles incompatibilitats i proposaren denúncies, després els de l'Ajuntament, més tard d'altres de l'executiva provincial...Així, doncs, és CDS contra Valenzuela, ni tan sols CDS contra el PSOE. I això ve des de novembre de l'any passat...

—Vostè ha dit :"el PSOE és honrat, el cas Valenzuela és una altra cosa".

—La immensa majoria dels militants són honrats, però sempre hi ha ovelles negres, persones irregulars, que abusen dels seus càrrecs públics en benefici de les seues empreses.

—¿Això no impedirà els pactes que mantenen amb el PSOE?

—Estem disposats a acords amb qualsevol força política que tinga propostes progressistes i intel.ligents per a tots els valencians. El PSOE és qui millor està en aquesta disposició. Però no podem deixar de fer denúncies cada volta que apareguen persones que governen de forma irregular. Pactar és molt bonic, però per a tapar deficiències no.

—El PP ha callat molt en tota aquesta presumpta incompatibilitat.

—Es que Valenzuela és un empresari! Hi ha tot un bon entramat empresarial i econòmic amb els senyors populars, de la Diputació i de fora.

—¿Que li van semblar les denúncies fetes per aquest setmanari sobre el seu president, Felipe Guardiola?

—Sóc president federal del CDS valencià des de fa dos caps de setmana. L'acord que es va fer amb el senyor Felipe Guardiola i el grup socialista a les Corts és bastant anterior. A pesar d'allò que vau publicar a EL TEMPS, i en altres mitjans de comunicació amb posterioritat, nosaltres ens hem vist obligats a complir amb aquest acord. La informació d'EL TEMPS és molt apreciable...i preocupant. Un escrit, a priori bastant documentat. Hi pot haver indicis, ens pot inquietar a molts, però no podien trencar un acord que tenien prèviament amb el grup socialista.

Ismael L. Belda

Aznar demana una investigació a fons

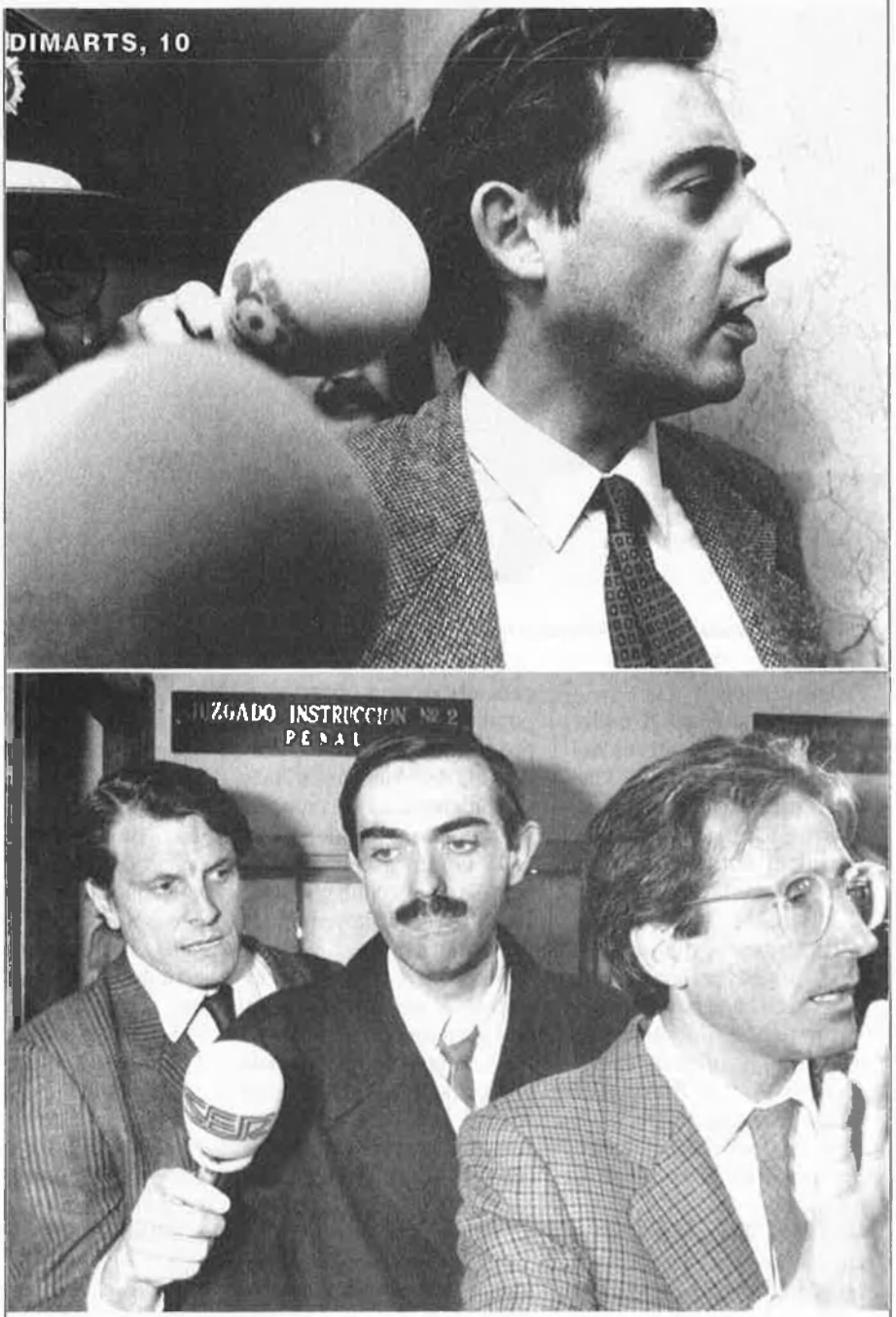
La Setmana Santa del PP

L'anomenat cas Naseiro va finalitzar el passat divendres amb l'alliberament de tots els detinguts. A hores d'ara encara no se sap quina és la raó última de les detencions, malgrat que tot apunta cap a irregularitats en els procediments de finançament del mateix Partit Popular.

La setmana passada ha estat per a la premsa valenciana possiblement la més llarga de l'any. Després de les ordres de detenció efectuades pel jutge Manglano contra rellevants personatges de la vida política i empresarial, repòrters i redactors van prendre les escales de la Sala 2 dels jutjats de València a l'expectativa de qualsevol esdeveniment aclaridor. Malgrat que des del primer moment hi hagué consens que es tractava d'un afer *gros*, el secret decretat pel jutge va convertir la informació en una mena de criptograma que cadascú desxifrava a la seua manera.

La detenció de l'arquitecte municipal de Cullera Luis Latorre, va orientar les perquisicions cap a la ciutat de la Ribera Baixa. Aviat hi van aparèixer fotògrafs àvids de recollir imatges d'un polèmic pavelló cobert, els plànols del qual se suposava que es trobaven dalt de la taula del regidor a l'Ajuntament de València Salvador Palop quan va ser detingut. El pavelló, senzillament, està en fase de projecte. Més tard, alguns mitjans declaraven que s'havia ordenat crida i cerca contra l'anterior arquitecte i que això corresponia a un error del jutge per haver detingut l'actual. A l'endemà, Luis Manglano negava haver dictat cap ordre.

I mentrestant, les crítiques dels representants del Partit Popular contra les incomunicacions decretades pel jutge Manglano anaven en augment. Quan els interrogatoris han finalitzat, encara no s'ha trobat el desllorigador de la qüestió. Darrere queden pàgines i pàgines de paper amb pressuposicions i cròniques de l'ambient viscut a les dependències del jutjat, però cap raó concreta per a justificar tota aquesta escenificació. Com a final, tal com apuntem en l'editorial, a més d'una crònica setmanal, l'enfrontament entre José María Aznar, que ha demanat un comissió parlamentària que ho aclaresca tot, i el jutge Luis Manglano, amb el rerefons d'una legislatura fosca sobre el finançament dels partits que continuarà permetent que ca-

Baix, Luis Latorre, arquitecte municipal de Cullera, entra a declarar i ix en llibertat; Palop (dalt), que anava darrere, tardaria un poc més.

sos com aquest es repetesquen.

CRONOLOGIA DEL CALVARI POPULAR

Dilluns 9, de passió. El titular del jutjat núm. 2 de València, Luís Manglano signa una ordre de detenció i posterior incomunicació contra Rosendo Naseiro, reponsable de finances del Partit Popular, Salvador Palop, regidor per aquest partit a l'Ajuntament de València, l'arquitecte municipal de Cullera Luis Latorre, el representant de l'empresa Dragados y Construcciones al País Valencià, Luis Janini, el director de l'empresa ETRA Josep Balguer i el representant d'Huarte, Carlos Bonet.

Dimarts 10. El jutge Luis Manglano comença els interrogatoris. La primera persona en entrar als jutjats és l'arquitecte Luis Latorre, que més tard és posat en llibertat provisional junt amb l'empresari Carlos Bonet. El regidor Palop inicia les seues declaracions, que no finalitzarien fins dos dies després. La filla de Naseiro es desplaça fins a València mentre que a Madrid el secretari general del PP, Francisco Alvarez Cascos, declarava que el tracte als detinguts havia estat"brutal, inhumà i vexatori".

A última hora de la nit, Luis Manglano dicta ordre de crida i cerca contra el militant d'Unió Valenciana i ex-arquitecte de Cullera, Javier Domínguez, principal impulsor del PGOU de Cullera.

Dimecres 11. El jutge Manglano, en una nova compareixença davant els mitjans de comunicació, afirma que la investigació està donant els resultats esperats i que les mesures preses contra els inculpats estan plenament justificades mentre que ix al pas de les acusacions realitzades contra la seua persona per part de la direcció del PP i els advocats defensors dels inculpats per la forma de dur les diligències judicials.

Salvador Palop continua les declaracions i posteriorment ingressa en l'hospital. També declarà Josep Balaguer, que va ser posteriorment posat en llibertat condicional.

Tota la premsa estatal relaciona amb el cas l'antic responsable de finances del PP, Àngel Sanchis Perales i fan comparances entre l'*afer Juan Guerra* i Naseiro.

Dijous 12. Salvador Palop és posat en llibertat després de tres dies de declaracions. A Madrid s'esperava amb insistència el retorn de José María Aznar, que havia anunciat que pensava interrompre les vacances per encarregar-se directament de l'*afer Naseiro*. Luis Janini queda en llibertat a última hora de la nit.

Divendres 13. A primeres hores del matí i seguit d'un fort dispositiu policial, Rosendo Naseiro és traslladat des de la presó Model de València al jutjat d'instrucció número 2 per iniciar les seues declaracions. Al mateix temps hi arribava el jutge Manglano amb la seua moto i el casc roig que l'han fet famós. Naseiro va ser posat en llibertat sense fiança a les 10 hores de la nit i emprenia viatge cap a Madrid acompanyat de la seua filla Mari Paz.

Dissabte 14. José María Aznar dóna una conferència de premsa a Madrid i declara que el seu partit crearà una comissió que investigue l'*afer Naseiro* al temps que anuncia que s'estudiarà si el jutge Manglano hauria pogut incórrer en alguna falta durant les seues compareixences davant els mitjans de comunicació.

El jutge Manglano es tanca al seu despatx del jutjat per posar en ordre la gran quantitat de material acumulat per les diferents declaracions dels encausats i anuncia que no descarta la possibilitat d'emprendre noves accions contra altres possibles implicats.

Jaume Cervera

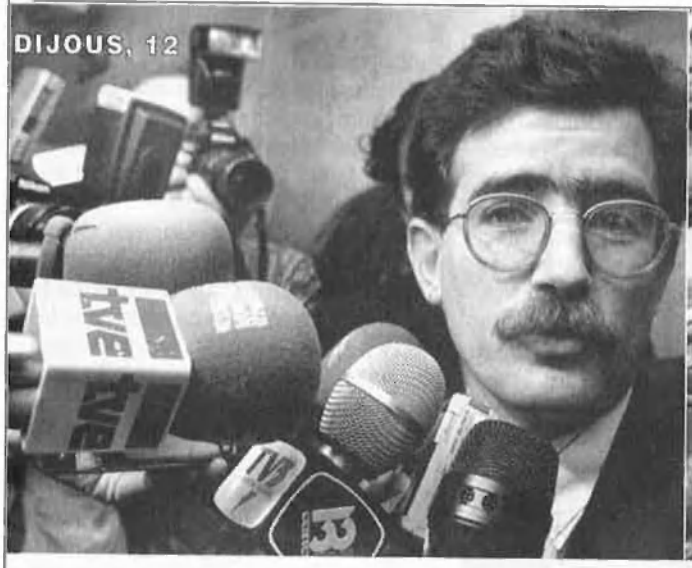
Reportatge fotogràfic: Carles Francesc i Jesús Císcar / El País

Carlos Bonet (entre dos funcionaris) declarà i quedà en llibertat mentre els mitjans de comunicació es feien un lloc i tractaven de bades de fer parlar el jutge Manglano.

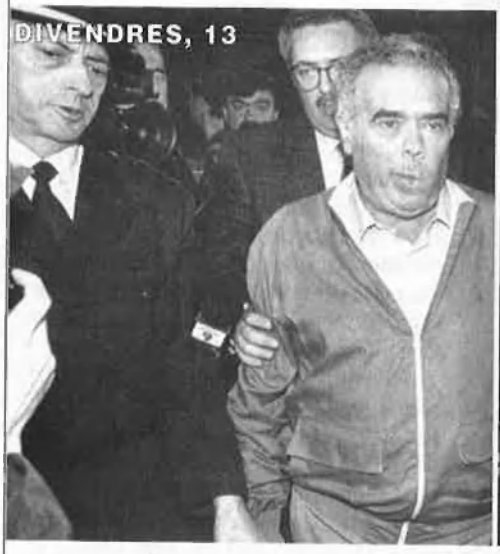
DIJOUS, 12

Tots els micròfons són pocs perquè Manglano diga alguna cosa nova. Únicament: "Tot va com esperava", i els mitjans de comunicació esperant: al contrari, Palop no s'estava de proclamar la seua llibertat.

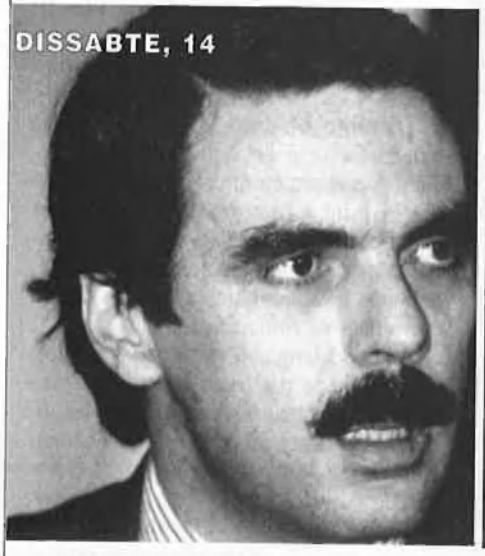
DIVENDRES, 13

Arribada i eixida. Naseiro no ho tenia tot amb ell en entrar al jutjat, però a l'eixida no pot evitar fer la V de la victòria. ¿Fins quan?

DISSABTE, 14

Aznar, sense vacances, demana claredat en l'afer mentre el jutge Manglano, censurat més d'una vegada, diu que ja la té. Les pròximes setmanes potser ens diran quina llum enlluerna més.

"El govern no vol el monolingüisme"

Honorat Ros, cap del Servei d'Ús i Ensenyament del Valencià, comenta el pla d'actuació en la normalització del valencià que vol actuar de dinamitzador i promotor de l'ús de la llengua, en un termini de duració de tres anys

En què consisteix aquest Pla?.

—El Pla triennal per a la promoció de l'ús del valencià és un acord del govern que marca una sèrie d'actuacions dividides en tres àmbits per aconseguir una sèrie d'objectius, i en concret pel que fa a promoure i dinamitzar l'ús oficial i social del valencià d'acord amb la realitat social.

Aquest objectiu no significa que la Llei d'ús i ensenyament necessitara una bomba d'oxigen. Són moltíssimes les coses que s'han fet en aquests últims sis anys. En tot moment s'han contemplat tots els aspectes de la normalització, però s'ha prioritzat en allò que significava l'ensenyament del valencià. Així, hem passat dels 8 centres d'ensenyament exclusiu en valencià que teníem l'any 1983 als 209 actuals i el mateix podem dir en l'ensenyament mitjà, on hem passat d'un centre privat en el 84 a 110 públics. Això no vol dir sinó que hi ha hagut un progrés molt fort. El mateix ha ocorregut en el reciclatge del funcionariat i en els programes d'ensenyament per a adults on s'han matriculat 16.000 persones. Quant als docents, 14.000 han estat en el procés de reciclatge i han obtingut el certificat de capacitació per a poder donar classe.

—Per les seues paraules podem deduir que no queda pràcticament res per normalitzar en aquest país.

—No vull fer un discurs triomfalista, però sí que és veritat que potser hauria convingut fer una mica més de propaganda perquè la gent no coneix tot el treball que estem realitzant. Campanyes generals només hem fet la del 84 amb el "Parlem valencià", però sí que se n'han fet de manera sectorial, incidint en el món del comerç –a l'estiu o al Nadal–, en el canvi dels noms propis, en la campanya dels taxis i ara hem fet un fullet sobre els drets lingüístics en l'administració de justícia.

—¿Amb quin pressupost es compta per a dur a terme el Pla?

"Cada Conselleria disposa d'un pressupost propi per a incidir en una àrea concreta de la normalització".

—No hi ha un pressupost concret perquè els diners podem dir que ja ens els hem gastat. Cada Conselleria disposa d'un pressupost propi per a incidir en una àrea concreta de la normalització i per això, amb vista als pressupostos generals, els diferents departaments faran una avaluació del que els pot costar el Pla triennal. En aquests moments és més important establir les idees, saber quina és la nostra realitat i complir tot allò que la llei diu.

Ara farem una altra campanya general per potenciar l'ús i volem remarcar el valor de tenir dues llengües oficials. Hem de situar-nos en el context europeu i no en els tòpics que solament fan referència al passat. Pensar que el monolingüisme és una riquesa cultural és un error. Estem en una fase en què el plurilingüisme individual és una cosa que es valora més enllà de les nostres fronteres.

—Tot això està molt bé, però ¿se'n veuen els resultats?

—Es parla molt més el valencià ara que en el 83. Se n'ha dignificat l'ús i s'assumeix com una riquesa. Hi ha una consciència de màrtir, quan no és veritat. Això només ho diuen els que volen arribar a una societat monolingüe i el govern valencià, per descomptat, no la vol

Aquesta és la primera vegada en la història que els ciutadans valencians tenen la possibilitat que en la seua casa entre més valencià a través de la televisió. Ja sé que no és suficient l'ús que es fa del valencià, i en aquest sentit ja s'han pronunciat les Corts.

—Sí, però els valencians ja vèiem abans la TV3 i ara podríem tenir dues televisions en la nostra llengua.

—En tot cas, sense entrar en el tema d'aquesta polèmica, la televisió valenciana és un avanç. A més, ara hi ha emissores que també parlen en valencià. De tota manera, cal entrar en les regles del joc que s'estableixen i l'existència de moltes no vol dir que la gent s'enganxe.

Tona Català

EL TERMÒMETRE

Ajuntament de Palma-Govern balear

Un càlid acord han aconseguit la Conselleria de Cultura del govern autònom i l'Ajuntament de Palma per a la rehabilitació de façanes; un acord que comportarà una despesa de 661 milions de pessetes fins a l'any 1993. Tota aquesta inversió és possible gràcies a l'augment de peticions de particulars per a rehabilitar les façanes. Sembla que igual que Barcelona, Palma també vol "posar-se guapa".

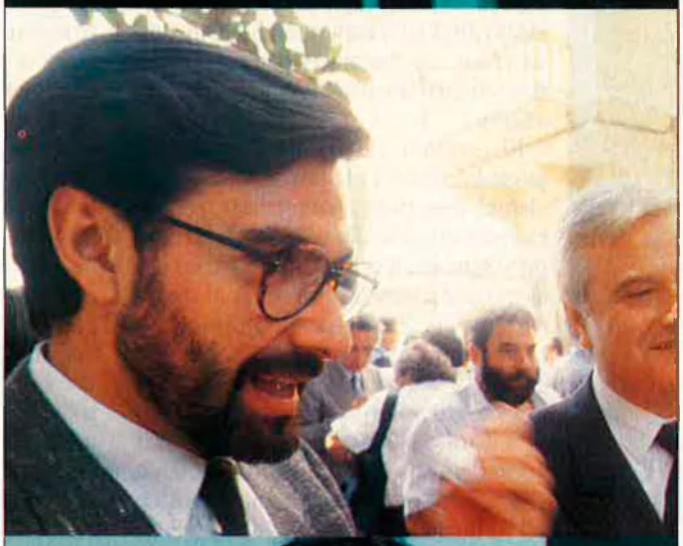
Enric Frigola

Bon temps per a Enric Frigola, tot just nomenat subdirector-cap de programes de RNE a Catalunya. L'empordanès Enric Frigola va iniciar-se professionalment fa vint-i-set anys a Ràdio Girona, va passar després per Cadena Catalana i el 1976 ingressà a RNE-Catalunya en el moment de la creació de Ràdio-4. Encara passà posteriorment un període de quatre anys impulsant i dirigint la Cadena 13, que deixà l'any 1987 per tornar a RNE. Frigola és considerat en medis professionals com una de les peces fonamentals de la recuperació de la ràdio en català en l'àmbit de les emissores de la Ràdio Nacional, a Catalunya.

Euskadi

Aires frescos corren per Euskadi després que l'òrgan de Coordinació Tributària d'Euskadi ha decidit que l'ús del Número d'Identificació Fiscal, NIF, serà optatiu per als ciutadans bascos. Euskadi, que té competències en matèria fiscal, facilitarà el NIF a tots els contribuents bascos que ho sol.licitin per tal de poder realitzar operacions financeres a la resta de l'estat, però no serà necessària la seva presentació en les administracions tributàries del País Basc. Amb aquest són tres, ja, els contenciosos que manté el govern basc amb el govern central en matèria d'hisenda.

De dalt a baix, Munoz Suay, Antoni Asunción i Enric Frigola.

Premsa mallorquina

Mals vents bufen per a la premsa mallorquina que, de fa una setmana, es troba dins d'una vertadera *guerra dels papers* a causa de les xifres de venda, difusió i creixement. L'únic dels quatre diaris que, fins ara, es manté un poc fora de batalla és el *Diari de Mallorca*, mentre que els altres tres, *Baleares* i *Ultima Hora* (tots dos del grup Serra, conegut periodista i empresari de mitjans de comunicació) i *El día 16* (del qual és important accionista Abel Matutes) mantenen una guerra total creuant indirectes acusacions de mentir respecte a les xifres publicades, especialment les referides al *Baleares* i a *El día-16*.

Ricardo Muñoz Suay

El flamant director de l'Institut Valencià d'Arts Escèniques, Cinematografia i Música (IVAECM), va manifestar en un encontre cultural organitzat pel PSPV-PSOE que "cal ser antifeixista però també anticomunista". Per a qualsevol que tinga el poquet de memòria que Munoz Suay ha perdut al ritme de la cabellera —els anys no passen debades—, la fecunda trajectòria stalinista del que ara es considera socialdemòcrata refinat i exquisit fa que la seua sentència resulte, com a mínim, ridícula.

Antoni Asunción

A més de tots els problemes amb què s'ha enfrontat el director general d'institucions penitenciàries, les mesures de control que ha adoptat per garantir la seguretat de les presons s'acosten cada vegada més a l'absurd. Ara, Núria Cadenas, jove independentista que es troba en la presó de Múrcia, no pot enviar més de dues cartes mensuals per comunicar-se amb l'exterior, i a més, en castellà. Sembla que la llibertat lingüística no val res davant de l'amenaça d'una jove de 18 anys per a la seguretat nacional.

EDICIONS 62: DIADA DEL LLIBRE

El Balancí 227
256 pàgines

ISABEL-CLARA SIMÓ

ELS ULLS DE CLÍDICE

Els personatges d'aquesta novel·la es plantegen l'interrogant de si les persones «diferents» —perquè són més intel·ligents, més aptes, més sensibles o més compromeses— poden assolir la felicitat.

El Balancí 228
240 pàgines

D. LEAVITT, L. A. WILSON, D. UPDIKE i altres narradors

VINT SOTA TRENTA

A cura de Debra Spark

Vint narradors americans de menys de trenta anys ens ofereixen una mostra del seu talent en unes històries que contenen una nova energia i una visió fresca, però que també són plenes de força i de rigor.

El Balancí 229
160 pàgines

LLUÍS-ANTON BAULENAS

CÀLIDA NIT

Premi Documenta 1989

Sota els ulls d'un bàrman filòsof i amant del jazz i de la cançó francesa, desfilen els personatges de la vida nocturna d'una gran ciutat. Unes històries que configuren un llibre diferent i no gens convencional.

El Balancí 230
176 pàgines

MIQUEL BAUÇÀ

L'ESTUARI

Premi Sant Joan 1989

Miquel Bauçà, després de *Carrer Marsala* que tant ressò tingué entre crítica i lectors, ens ofereix el seu darrer text. Una nova manifestació del seu món personal.

El Confident 5
176 pàgines

CHRISTA WOLF

FUNCIÓ D'ESTIU

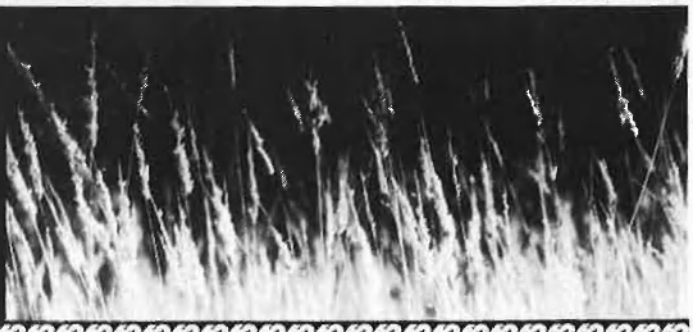

Un llibre de remembrança, una reflexió sobre partides, projectes fracassats, decepcions, sobre l'enyorança d'un passat en què tot semblava possible. Un gran llibre de l'escriptora de l'Alemanya de l'Est Christa Wolf.

El Confident 6
256 pàgines

JOSÉ SARAMAGO

HISTÒRIA DEL SETGE DE LISBOA

La història d'un amor crepuscular al cor de la Lisboa antiga. El darrer llibre del millor novel·lista portuguès actual.

Pere Agramunt permet el tràfic d'influències.

Els favors del Partit Popular

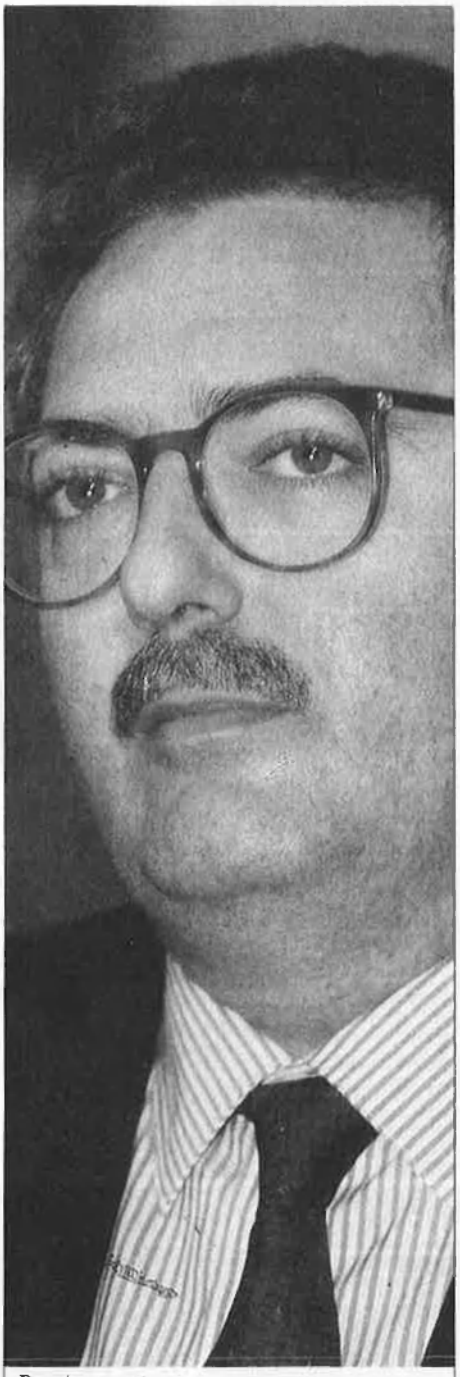
La futura Ciutat del Transport en la qual s'invertiran un total de 9.000 milions de pessetes podria esdevenir, en breu, un nou escàndol de tràfic d'influències, al darrere del qual es troba el PP valencià i l'empresari encausat en l'afer Naseiro, Josep Balaguer.

Quan a principis de l'any passat la Conselleria d'Obres Públiques i Urbanisme va anunciar el projecte de creació d'una ciutat integrada del transport per a l'àrea metropolitana de València, tres van ser les empreses que s'hi van interessar de forma pública: Renfe, Hidroelèctrica i l'empresa privada Centro de Transportes de Valencia(CTV). El projecte, en el qual s'invertiran al voltant de 9.000 milions de pessetes, significarà per a l'empresa que reba la concessió la possibilitat, no sols de construir sinó també d'explotar el projecte més important que es realitzarà a València en els pròxims anys i que farà fins i tot canviar la configuració urbanística de la ciutat.

La futura Ciutat del Transport, tal i com apareix al projecte elaborat per l'Ajuntament, quedaria instal.lada sobre una superfície de 425.000 metres quadrats a la zona del barri de Malilla, entre la carretera V-30 i l'estació de la Font de Sant Lluís a la pista de Silla. El projecte inclouria la construcció d'un aparcament amb capacitat per a un miler de camions, un complet centre de serveis que comptaria amb un hotel de deu plantes, cafeteries, botigues, instal.lacions esportives i locals on s'emplaçarien les agències de transport que ho sol.licitaren.

UN AFER TÈRBOL

Quan encara el Pla d'Adequació Urbana no ha estat aprovat per la Conselleria d'Urbanisme de la Generalitat valenciana, i el mateix regidor de Transport de l'Ajuntament de València, Alfonso Goni, assegurava a EL TEMPS que encara no s'havia tret a subhasta pública la concessió de la construcció i posterior explotació de la Ciutat, Arturo Virosque, president de la Federació del Transport per Carretera de la província de València escrivia una carta als membres de de la federació en la qual els explicava que subscrivint la suma d'un milió de pessetes podrien tenir accés "als beneficis i adjudicacions que es deriven"de la citada ciutat.

Pere Agramunt.

En la mateixa carta Arturo Virosque explicava que l'Ajuntament de València havia optat per l'empresa CTV perquè "desenvolupe i explote la futura Ciutat del Transport. Per aquest motiu la Cambra de Comerç valenciana, la Federació del transport i deu anònims particulars van crear a principis de novembre de l'any passat una societat anomenada Centro Integral de Mercancias de Valencia, SA, amb un capital social de 12 milions de pessetes, per tal de poder participar amb CTV en la construcció i explotació de la Ciutat del Transport".

Darrere de CTV, una societat de la qual no es té constància al registre mercantil, es troba ETRA, empresa dirigida per l'empresari encausat en l'*afer Naseiro*, Josep Balaguer, que en aquests moments duu tot el tema de senyalitzacions i semàfors a la ciutat de València i que acaba de guanyar en concurs públic el projecte de senyalització i semàfors de Sevilla, amb un pressupost de 3.000 milions de pessetes.

Josep Balaguer és un empresari que està molt vinculat a la dreta econòmica valenciana considerada més reaccionària, junt amb Joan Roig, propietari de la cadena de supermercats de l'alimentació Mercadona, de Cárnicas Roig i de l'empresa de taulells Pamesa; dels germans Sáez Merino propietaris de TYCESA, l'empresa que comercialitza les marques de texans Lois, Old Chap i Alton i que recentment ha presentat suspensió de pagaments, i de Jeans Fashion Espana. Entre aquests empresaris es troben també els germans Lladró i Federico Félix, propietari de l'escorxador de pollastres Jomarsa.

Van ser precisament aquests empresaris, tots membres de l'Associació Valenciana d'Empresaris (AVE)els que van fer pujar l'actual president provincial del Partit Popular a València, Pere Agramunt, a la

Novetats

Març 90

Publicacions de la Generalitat de Catalunya

Tribuna d'Arqueologia 1988-1989
PVP 600 ptes. 23,5×16,5 cm. Pàg.: 138.

Difusió dels resultats de les excavacions arqueològiques a Catalunya i dels estudis que se'n deriven.

Romea, 125 anys
PVP 2.500 ptes. 24×19 cm. Pàg.: 174.

Història dels 125 anys del teatre Romea, tan suggerent per a l'estudiós com per a l'afeccionat pel gruix documental que aporta, seleccionat d'entre els valuosos fons gràfics i escrits de l'Institut del Teatre.

Artistes de Colònia
PVP 2.500 ptes. 29×21 cm. Pàg.: 140.

Presentació del treball d'un grup d'artistes plàstics de la ciutat alemanya de Colònia, en el marc d'un projecte d'intercanvis culturals progressistes entre Colònia i Barcelona.

L'art de la llum: fotografies d'Eduard Olivella
PVP 800 ptes. 29,7×21 cm. Pàg.: 48.

Catàleg de l'exposició que el fotògraf Eduard Olivella presentà a la Rosenthal Library del Queens College de Nova York.

Begona Egurbide
PVP 500 ptes. 29,7×21 cm. Pàg.: 32.

Catàleg de l'exposició pictòrica que l'artista barcelonina Begona Egurbide presentà al Centre d'Art de Santa Mònica.

Catalan Painters and Sculptors. The Second Vanguard
PVP 2.000 ptes. 29,7×21 cm. Pàg.: 72.

Catàleg de l'exposició realitzada a la Baruch College Gallery de Nova York, on es presentà una mostra representativa de l'obra d'onze artistes catalans contemporanis.

Antoni Clavé. Exposició retrospectiva
PVP 2.000 ptes. 29,7×21 cm. Pàg.: 96.

Catàleg de l'exposició presentada a Barcelona, amb una panoràmica de l'obra pictòrica d'Antoni Clavé, un dels artistes catalans de més anomenada des dels seus inicis, als anys trenta, fins al dia d'avui.

Majúscules i minúscules
PVP 250 ptes. 16,5×23,5 cm. Pàg.: 28.

Amb aquesta publicació s'inicia la col·lecció «Estudis i Propostes», la finalitat de la qual és donar a conèixer criteris lingüístics que ajudin els redactors de textos.

Fires de Catalunya 1990
PVP 500 ptes. 13×26 cm. Pàg.: 52.

Calendari de les fires de Catalunya, en què es recullen les manifestacions firals internacionals, estatals, d'àmbit nacional català i locals. Edició en català i anglès.

Manual d'utilització de la documentació per al treball social a les Unitats Bàsiques d'Atenció Social Primària
PVP 550 ptes. 21×15 cm. Pàg.: 102.

Documentació útil per als professionals del treball social, amb informació fidel sobre el treball social quotidià, els problemes que genera i les solucions que s'hi donen.

Les novetats que figuren en aquest anunci es poden trobar a les llibreries.
Si desitgeu rebre llibres contra reembossament, empleneu la butlleta.

Nombre d'exemplars i títol

Nom i cognoms

Adreça

CP i població Telèfon

Generalitat de Catalunya
E. A. del Diari Oficial i de Publicacions
Llibreria

Rambla dels Estudis, 118
08002 Barcelona
Telèfon (93) *302 64 62

Data

Signatura

Els propietaris dels terrenys veuen com la terra s'ha revalurat.

presidència de la Confederació Empresarial Valenciana(CEV).

En accedir a la cúpula dirigent de la CEV, Pere Agramunt es va envoltar dels homes de la seua confiança: Iñaki Zaragüeta i Lluís Espinosa, una persona que defineixen com "molt llesta i al mateix temps molt temuda perquè a tots els empresaris els ha fet favors". Així s'explica que Espinosa estiga preparant el salt cap a la presidència de la CEV, de la mateixa manera que José Maria Cuevas ho va fer a la de la CEOE, és a dir, passant primer per la secretaria, que és la que veritablement manté el control empresarial.

Tal i com han denunciat públicament alguns membres de la CEV, Agramunt es va encarregar de fer desaparèixer la comissió financera que, segons manament estatutari, controlava els diners que aportaven els empresaris a la citada associació.

Segons fonts empresarials, el fet que no hi haja un control dels diners de la CEV ha originat la creació de dues caixes diferents denominades A i B, per les quals els empresaris abans esmentats farien la seua aportació econòmica a Pere Agramunt i el PP. D'aquesta manera es podria explicar que l'actual president regional del PP oferira com a targeta d'entrada a les files populars 100 milions de pessetes de les quals, d'altra banda, i segons fonts del mateix partit, sols n'hauria pagat trenta.

EL PP I LA CIUTAT DEL TRANSPORT

Pere Agramunt compartia despatx amb els advocats David Castillo, casat amb la filla de Vicente Mortes, ex-ministre de l'Habitatge i ex-president de l'Associació de Promotors i Constructors de València durant el règim franquista, i Manuel Calvé.

Les mateixes fonts relacionen aquests advocats amb l'empresari Josep Balaguer, cap visible d'ETRA, i tota l'especulació urbanística que gira al voltant de la futura ciutat del transport. Calvé i Castillo podrien ser les persones que duen directament les negociacions amb alguns dels principals propietaris de les terres on quedarà ubicada la ciutat i els que han ofert xifres milionàries a aquells que es decidesquen a vendre abans d'esperar l'expropiació forçosa.

Aquest despatx d'advocats situat a la plaça d'Alfons el Magnànim,núm. 5, va començar el seu vertiginós ascens en especialtzar-se a traure subvencions de l'administració per als contractes laborals. Entre els principals beneficiaris d'aquesta activitat hi ha Mercadona i Tycesa. També es van encarregar durant un temps de resoldre els problemes laborals dels empresaris de Continente o Vip's.

Fonts empresarials qualifiquen aquests dos advocats de "dues persones obsessionades pel poder però, sobretot, buscadors de diners d'una forma molt agressiva" i van més lluny en afirmar que Pere Agramunt ha estat "un estudiant dolent i un mal empresari".

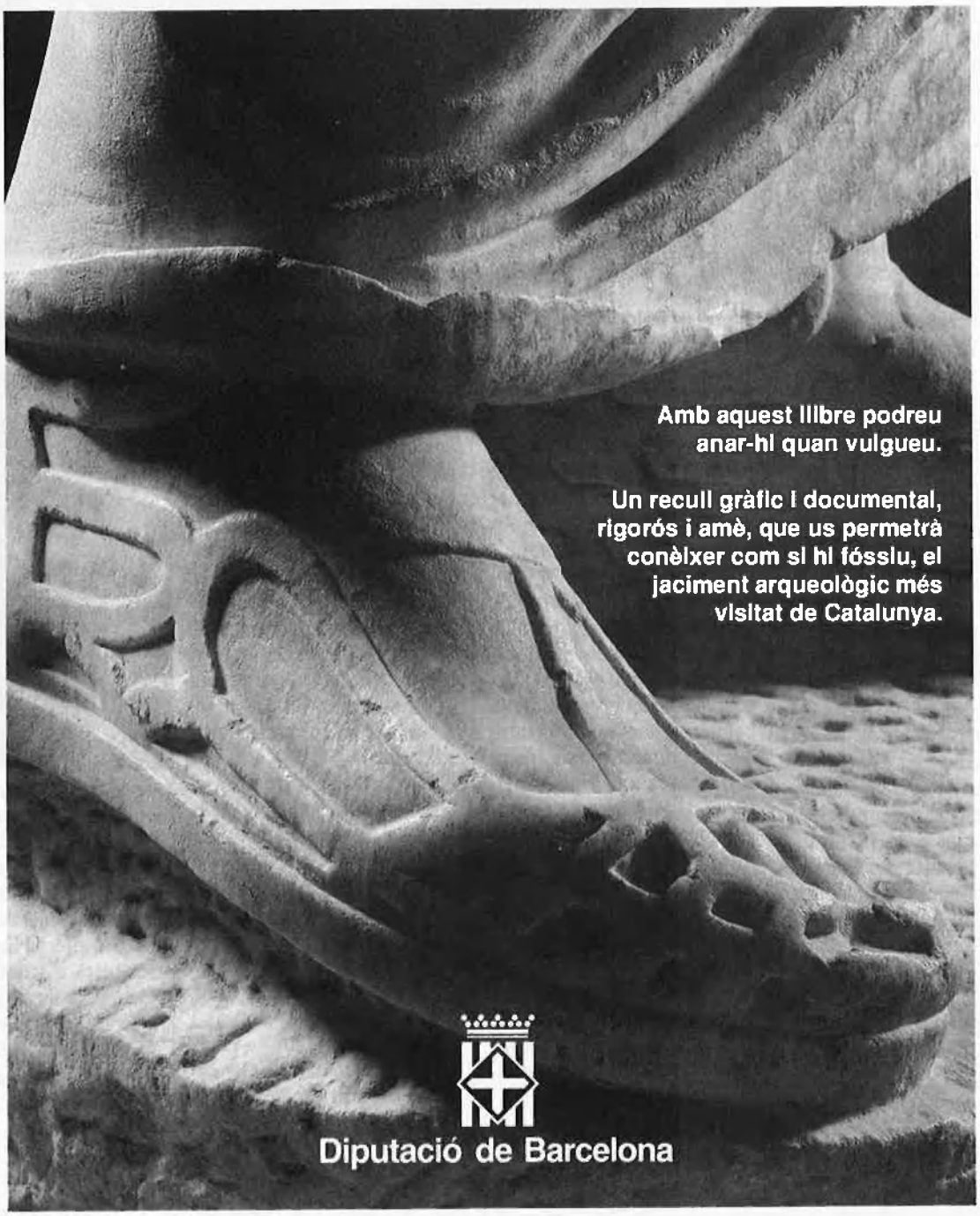
Una operació financera de la magnitud de la Ciutat del Transport necessita un suport econòmic que només podrien donar els empresaris connectats amb Pere Agramunt i els enllaços, per tal que l'assumpte no acabe en escàndol, i que són precisament Castillo i Calvé.

El fet que l'empresa CTV siga la que en principi es quedarà amb el milionari negoci de la futura Ciutat del Transport, sense que s'haja realitzat cap concurs públic, reforça la tesi que els empresaris del PP han fet ús de la seua força a través del partit per a assegurar-se'n la concessió.

Tona Català

ANEU A EMPÚRIES

2500 anys i 250 imatges

Vandellòs I, en equilibri

Incertesa és la nota característica que els últims dies es viu a les poblacions afectades per l'àrea d'influència de la central nuclear Vandellòs I. El coneixement públic de l'informe definitiu sobre l'incendi que el passat 19 d'octubre va tenir lloc en una turbina d'aquest grup nuclear deixa les portes obertes perquè, malgrat que s'ha considerat l'accident més greu que mai hi ha hagut en una central nuclear espanyola, torni a funcionar.

Tot i que el Consell de Seguretat Nuclear exigeix en l'esmentat informe una sèrie de condicions i millores molt importants perquè Vandellòs I torni a funcionar, cosa que econòmicament equival a uns 30.000 milions de pessetes, els propietaris d'aquest grup nuclear, Hifrensa, han manifestat la seva voluntat d'efectuar aquestes despeses a canvi de poder posar novament en marxa la central. Els treballadors de Vandellòs I també han mostrat el seu suport a l'empresa.

En qualsevol cas, qui té ara la paraula és el Ministeri d'Indústria i Energia, que ha d'estudiar-se l'informe del CSN i valorar si es tiren endavant les reformes o s'inicia un procés de desmantellament de Vandellòs I.

El Servei Mundial d'Informació sobre l'Energia (WISE) ha qualificat de "solució salomònica" les conclusions del CSN. El portaveu de l'associació ecologista esmentada, Jordi Bigas, ha assenyalat que el Consell de Seguretat Nuclear ha posat un llistó alt, que la indústria nuclear diu que el pot saltar i d'alguna manera salva així la seva cara, però en realitat no ha avaluat si econòmicament el poden saltar o no. De fet, deixa les portes obertes per a unes possibles reparacions de Vandellòs I".

Un altre membre del WISE, Jaume Morron, ha declarat que "obrir aquesta central seria elevar a l'enèsima potència el *cas Juan Guerra,* és a dir, la corrupció total. Vull pensar que finalment es desmantellarà aquest grup nuclear, però tot depèn de la força amb què segueixin les mobilitzacions populars contra Vandellòs I".

Cinta S. Bellmunt

La vall no tindrà una legislació pròpia.Jaume Cladera, conseller de turisme del govern balear.

Els estudis de Turisme, en perill

L'any 1988 començava a funcionar a Palma l'Escola de Turisme de la Comunitat Autònoma. Després de molts intents s'havia aconseguit l'Escola gràcies a la col.laboració entre la Universitat de les Illes Balears i el govern de la comunitat autònoma a través d'un conveni pel qual l'Escola quedava dependent de la comunitat autònoma mentre que la direcció acadèmica corresponia a la Universitat. En aquells moments s'assegurà que ben aviat tendria un reconeixement oficial, amb una titulació universitària corresponent a diplomat, que és la que pertoca a les carreres de tres anys.

En aquests moments, ara, i quan la primera promoció acaba la carrera el pròxim mes de juny, la tan promesa oficialitat del títol no ha arribat. Davant la sorpresa i irritació dels estudiants se'ls ha comunicat que per a accedir a la titulació oficial s'hauran de desplaçar a Madrid per a realitzar un examen a l'Escuela Oficial de Turismo, com si d'una reválida o selectivitat es tractàs. Això, en principi, no és un problema greu, però és que resulta –com denuncien els estudiants– que els temaris de l'Escola i l'Escuela no són coincidents ja que a la primera s'estudia l'especialitat del turisme a Balears, mentre que a la segona s'estudia el trurisme de caràcter estatal. Els estudiants (93 que es troben en tercer i, en general, 535 matriculats en tots els cursos de l'Escola) ho tenen clar; segons Melcior Fons –representant dels estudiants– "el que és segur és que no ens presentarem a l'examen".

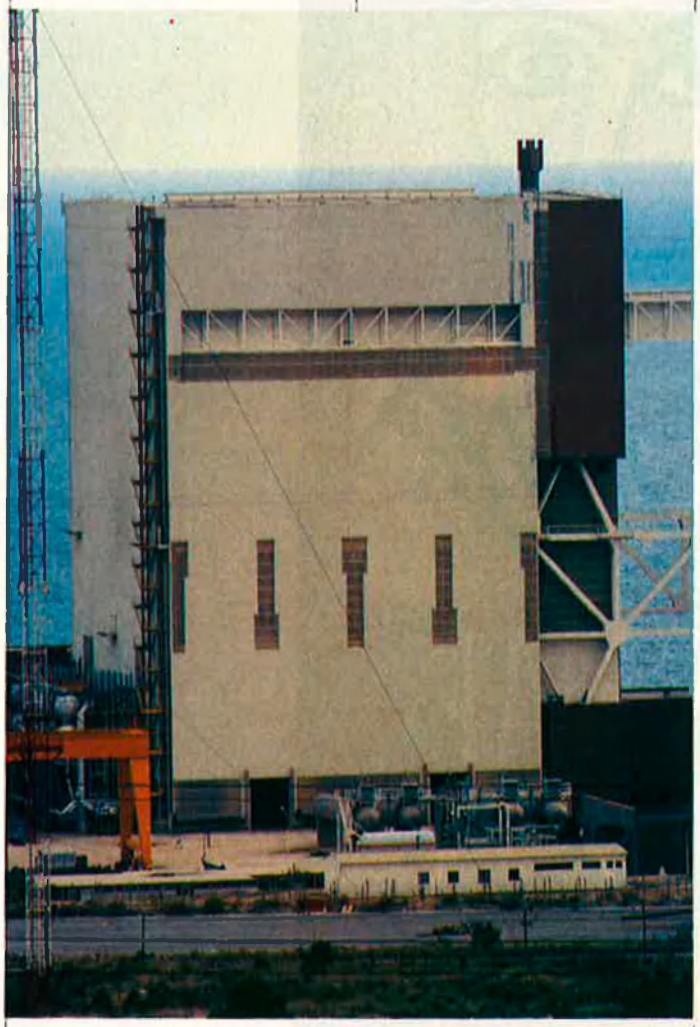
Els afectats ja han començat les mobilitzacions davant la UIB i el govern autònom. De fet, s'han reunit amb el conseller de Turisme, Jaume Cladera, i el Rector de la UIB, Nadal Batle; una reunió que acabà amb el resultat que les tres parts es posaren d'acord, coincidint amb els criteris i acordant una reunió amb la Direcció General d'Universitats a Madrid. Les tres parts –segons les fonts consultades– esperen que aquesta reunió aporti alguna solució que podria ser el reconeixement de la titulació, probablement el pròxim setembre.

Miquel Payeras

President pels pèls

Una enquesta-sondeig feta per aquest setmanari entre els polítics més destacats del parlamentarisme valencià, revela que, pràcticament cap formació política excepte la que ocupa la Generalitat del carrer de Cavallers-Plaça de Manises, està d'acord que Felipe Guardiola duga el ceptre presidencial de la nascuda de poc Comissió contra el Tràfic d'Influències. Així, el diputat i president provincial de Valèn-

cia del PP, Pere Agramunt Fontdemora, creu que "el nomenament de Guardiola per a presidir-la és una argúcia, una maniobra del president Joan Lerma, perquè res es discutesca ni es duga endavant a la Comissió amb la claredat necessària", afegint que "el PSOE no té en absolut voluntat d'enfrontar els temes de la seua competència". Gerardo Muñoz Lorente, flamant president federatiu del CDS valencià, encara que és secretari de la pactada Comissió, observa que "quan s'investiga el cas d'un diputat que, a més, n'és membre, aquest hauria d'abandonar-la i el seu lloc l'hauria d'ocupar un altre diputat".

El tancament de Vandellòs I, pendent d'un fil.

Des d'Esquerra Unida, el seu portaveu a les Corts, Albert Taberner Ferrer, pensa que "el problema no és Guardiola, ja que no és un problema personal sinó polític. El president –opina– no hauria de ser del partit que governa i dóna suport a l'actual administració". I des d'Unió Valenciana, la seua veu a Madrid, Vicent Gonzàlez Lizondo, comenta sense embuts. "Hauria d'haver-la presidit una persona valenciana, independent i equànime, amb confiança pública i honradesa demostrada. ¡Que la presidesca Felipe Guardiola és poc serios! ¡Se'm cau la cara de vergonya! Això és com si un lladre es jutjara a ell mateix". Tan sols Ernest Nabàs Orenga, secretari de Comunicació de l'Executiva interina del PSPV, no té cap dubte i assevera, contundent: "Per descomptat que era el candidat ideal; si no, no l'hauríem presentat". De Pere Mayor Penades, diputat autonòmic d'UPV i portaveu a l'hemicicle del Palau de Benicarló, no saben res. Diversos intents per a obtenir la seua resposta foren inútils.

Ismael L. Belda

Més sobre els residus industrials

Joan Puigcercós, que a més de secretari general de les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya és regidor de l'Ajuntament de Ripoll, ha aconseguit el suport del consistori d'aquesta ciutat a un informe elaborat pel grup republicà sobre la problemàtica dels residus industrials i urbans de la comarca del Ripollès.

L'informe, que caldria incorporar en la línia de preocupació existent al Principat de Catalunya pel tema dels residus industrials, conté en el seu apartat de denúncia tres casos concrets com a mostra de la degradació ambiental de la comarca, són les empreses: Acabados Pirineos, Farga Casanovas i Paperera Impacsa.

Acabados Pirineos aboca escuma que es diu biodegradable però que mata tots els peixos per manca d'oxigen. De la Farga Casanovas (extensible a altres empreses del ram de la siderometal.lúrgia) no se sap exactament quins són els residus que produeix ni on s'aboquen, per exemple, pols metàl.liques i sals o olis de tractaments tèrmics que poden ser cianurats. I Paperera Impacsa, que genera residus sòlids, líquids i gasosos. Els residus sòlids teòricament inerts es barregen amb els residus sòlids urbans a l'abocador anomenat Ripollès-3, sense calcular-ne les conseqüències, ja que poden ser rentats i incorporats al riu Ter, per exemple. I els residus gasosos, que causen molèsties i fortes pudors als habitants de la zona i dels quals es desconeixen les concentracions i les quantitats autoritzades.

J.M.P.

Sí, a la llei Gomis

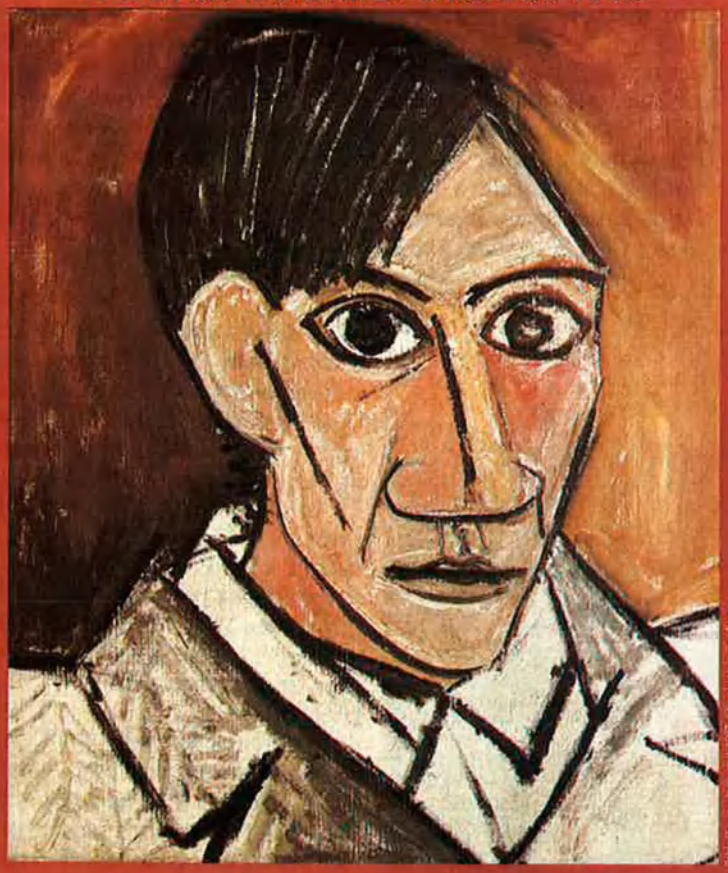
Els vots de Convergència i Unió van rebutjar en el si de la comissió d'Organització i Govern, el text alternatiu de la Llei d'Aran, presentat pel conjunt dels grups de l'oposició, i va aprovar el presentat per la conselleria de Governació, més conegut com *Llei Gomis*.

En el mar de la reunió de l'anomenada Comissió Primera del Parlament de Catalunya, la diputada aranesa de CiU, Maria Pilar Busquets, va fer una defensa aferrissada del text oficial, lligant-lo amb l'organització territorial catalana i qualificant-lo com a suficient per als aranesos. Els nacionalistes aplegats en el partit Unitat d'Aran han rebutjat el text que ara defensa CiU perquè equipara la vall amb la resta de comarques catalanes i la dota d'un règim especial a partir de les Lleis d'Ordenació Territorial i no per manament estatutari, tal i com explica la disposició addicional primera de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. El diputat socialista Joan Ganyet va qualificar la intervenció de Pilar Busquets com "sorprenent i decebedora per als aranesos i els catalans perquè no dóna un autèntic autogovern a l'Aran, i equipara el Conselh Generau, la principal institució d'autogovern aranesa amb la resta dels consells comarcals catalans".

A l'Aran, Emili Medan, secretari general d'Unitat d'Aran, va dir que "després d'aquest menyspreu ha quedat demostrat que l'Aran és la Lituània de Catalunya". Medan va dir que el seu partit iniciarà ara una campanya per a donar a conèixer a Europa la discriminació que s'està a punt de cometre amb aquest petit país occità.

Pau Echauz

Del 20 de febrer al 29 d'abril de 1990

CUBISME A PRAGA

obres de la galeria nacional

Museu Picasso

Montcada 15-19, Barcelona

Ajuntament de Barcelona

EDICIONS DE LA MAGRANA

DIA DEL LLIBRE '90

LITERATURA

MARIA BARBAL
Mel i metzines

LLUÍS CALDERER
Màscares per a la companyia del teatre dels somnis

CARLES MENGUAL
Coca-cola i Julieta
2a. edició

JESÚS MONCADA
Camí de sirga
7a. edició

FERNANDO PESSOA
El banquer anarquista
2a. edició

J.N. SANTAEULÀLIA
Objectes perduts

DONALD WESTLAKE
Dos és massa

NOVEL·LA NEGRA

DAMIÀ BORRÀS
Qui la fa, la paga

EMILI CASTELLANOS
Us mataré a tots

ANDREU MARTIN
Pròtesi

LITERATURA ERÒTICA

MARQUÈS DE SADE
La filosofia al tocador

PEP VILA
Bocavulvari eròtic de la llengua catalana. Segles XVIII-XX

ASSAIG I INVESTIGACIÓ

JOAN F. MIRA
Cultures, llengües, nacions

CARLES RIBA
Cartes, I: 1910-1938
A cura de Carles-Jordi Guardiola

INTERNACIONAL

Parla William Bennet, el tzar americà de la lluita antidroga

"És molt difícil fer valer la llei"

El filòsof William Bennet, de 46 anys, ministre d'educació de l'anterior govern dels EUA, és l'home elegit pel president George Bush per a combatre el món de la droga

Director Bennet, el seu amic del partit republicà Newt Gingrich no fa gaire que va dir que els traficants de droga són tan perillosos com la ideologia marxista-leninista. La guerra contra la droga als EUA, ¿serà el substitut de la guerra freda?

—Psicològicament, sí, en certa manera. Les drogues són, de segur, el perill més gran per al benestar dels nostres fills, encara que els problemes, diferents dels que hi havia quan el marxisme-leninisme va arribar al cim del seu poder, no amenacin l'existència de la república.

—¿La societat nord-americana també ho considera així?

—El poble nord-americà està extraordinàriament intranquil. Els ciutadans volen que això s'aturi. Estan d'acord a prendre totes les mesures necessàries. La resposta de si els EUA sobreviuen a la crisi de la droga és sí. Això és una guerra. La qüestió és quant de temps durarà i quants caiguts hi haurà al camp de batalla quan s'hagi acabat.

—Però, ¿vostè està segur de guanyar?

—Absolutament. Tenim un llarg camí davant nostre, i encara no se sap si durarà 5, 10 o de 20 a 30 anys. Depèn dels passos que hi fem. Jo tinc més confiança ara que un any ençà, quan vaig acceptar aquest càrrec, perquè les xifres ens demostren que el consum de drogues comença a minvar i que l'actitud del poble nord-americà s'endureix.

—Malgrat tots els seus esforços, l'augment de despeses i l'engatjament del president Bush, l'any passat la producció d'estupefaents a tot el món ha aconseguit nous rècords. Segons dades del ministre d'afers estrangers dels EUA, els agricultors dels Andes han collit i expedit més coca que mai.

—Això tampoc no significa que hagin tingut un any rècord. La magnitud de les xifres, en gran part, es deu al fet que no comptem de la mateixa manera que abans. Quan jo vaig entrar aquí i vaig comprovar les dades, em vaig adonar que, el contrari del que suposàvem, als EUA havien arribat cada any més de les 100 tones de cocaïna. Matemàticament, aquesta quantitat simplement no bastava per als dos milions de cocaïnòmans i deu milions de consumidors ocasionals d'aquest país. Jo vaig voler números més exactes. En els nous càlculs, ens refiem més de les nostres estimacions pròpies que no de les dades dels països d'origen.

—¿I què el fa sentir tan segur de triomfar?

—De cocaïna, nosaltres encara en consumim terriblement molta. La diferència és que ara menys persones prenen més d'aquesta substància. El nombre de cocaïnòmans ha disminuit, però un percentatge més elevat d'ells avui dia forma part del dur nucli dels toxicòmans. Es com ara un alcohòlic que es beu tot el licor que hi ha per a una festa.

—Fins i tot si vostè pogués arribar a estroncar les reserves de cocaïna, ¿els consumidors nord-americans no la canviarien per productes fets a casa com l'ice o com les drogues sintètiques?

—És possible, sempre que aquests substitutius fets a casa els satisfessin de la mateixa manera que la cocaïna. La cocaïna té una significació especial per als drogodependents. Es la que dóna més sensació de plaer de totes les substàncies. Sabem que molta gent que pren cocaïna *és fidel a la marca*, per dir-ho així. Fa un any que ens van pronosticar que el mercat s'inundaria d'*ice*. Però n'hi ha poc, la cosa no ha tingut èxit, excepte a Hawaii.

—Vostè ja dóna ara més dels dos terços del seu pressupost per a la justícia i l'ordre. Amb tot, molts consumidors de drogues que volen deslliurar-se'n no poden trobar cap lloc on fer una teràpia. ¿Per què no vol garantir cap tractament a petició?

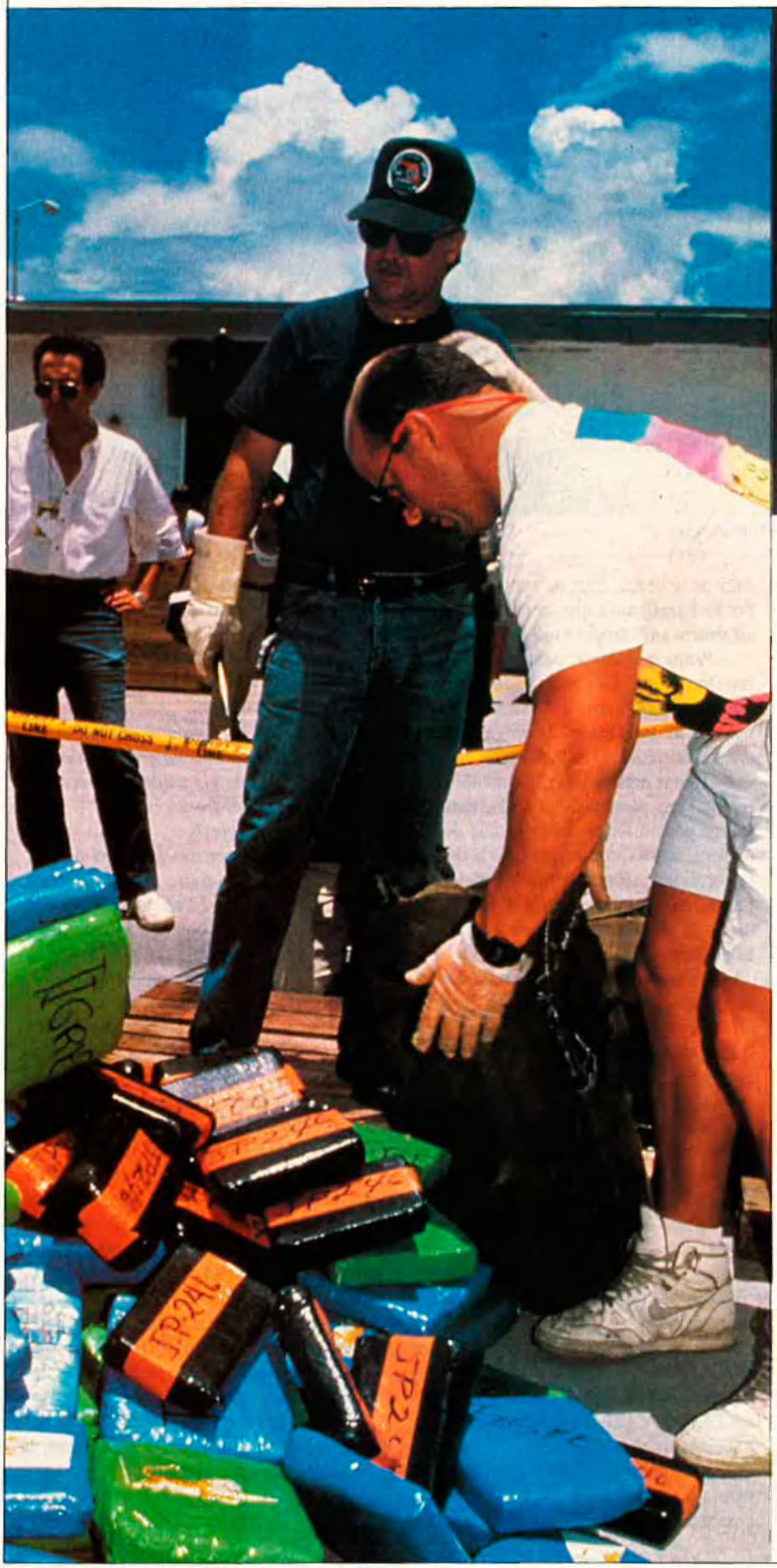
—La idea de donar a algú un tractament al seu gust és desencertada. Hi ha centenars de milers que volen fer una teràpia perquè han tingut un dia especialment dolent o una mala caiguda. Comencen el tractament, resten nets per dos o tres dies, i després ja es troben millor i tornen al carrer. El programa ha de ser organitzat per gent especialitzada i posteriorment no s'ha de deixar a la lliure elecció de la persona que necessita un tractament. Nosaltres ampliem els nostres centres de teràpia a poc a poc. Els mitjans són augmentats considerablement, un 69% en dos anys.

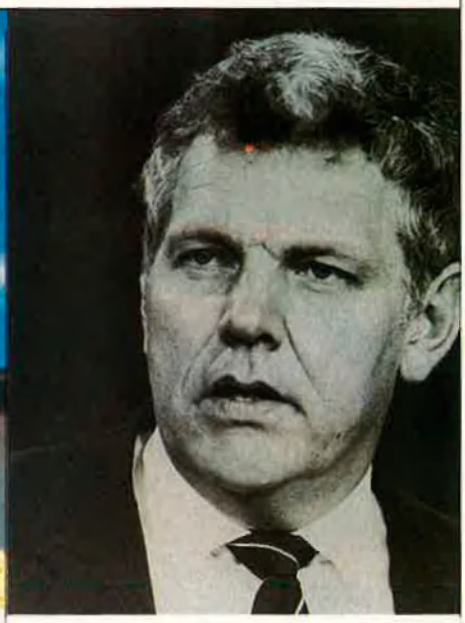
—Els seus crítics li retrauen estar obsessionat per la justícia i per l'ordre. ¿Més presons poden ser realment una solució, quan el 25% de tots els homes negres és a la presó, hi ha estat o ha sortit en llibertat provisional?

—Són imprescindibles més presons quan es necessiten. Caldria que els meus crítics preguntessin a les víctimes negres del terror de la droga si creuen que són necessàries més presons. Abans que tota la resta funcioni –d'aquí que em posi tan ferreny per la justícia i l'ordre–, hem de recobrar el control dels carrers. Altrament, tot és inútil. Els infants no van a l'escola i les persones no van als centres de tractament si els malfactors dominen els carrers.

—Vostè ha donat classes de filosofia a la universitat. De vegades parla com si considerés les persones que prenen drogues com moralment abjectes. ¿Creu que el consum de la droga tan sols és qüestió de responsabilitat personal?

—Això depèn de les circumstàncies de cada cas. El component moral és molt important. Crec que és fals considerar la droga simplement com una malaltia o vici. La majoria de programes terapèutics pressuposen que cada individu es responsabilitzi personalment dels seus actes. Als EUA els criteris han canviat els últims vint anys. Jo he començat tots els parlaments al congrés amb l'afirmació que el consum de drogues és immoral. Ni un sol congressista no ho ha posat en dubte. Vint anys abans, durant el moviment estudiantil, amb la nostra

Bennet ha estat durament atacat per l'ala liberal.

versió de la revolució cultural, sí que hi hauria hagut moltes hostilitats.

—No solament els liberals, sinó també els conservadors com l'economista Milton Friedman i l'anterior ministre d'afers estrangers George Schultz han acabat defensant la legalització de la droga. ¿Què s'hi amaga darrera, per a vostè? Tan sols derrotisme, o bé el cinisme d'aquell qui diu: que els cocaïnòmans es matin a si mateixos?

—Això sona una mica com"que mengin crack" –una versió de les paraules de Marie Antoinette davant dels qui passaven fam: "¡Que mengin pastís!" Amb això no vull donar a entendre que Milton Friedman i George Schultz siguin d'aquest parer. Però he sentit alguns defensors d'aquesta legalització que ho deien en to de xiuxiueig. Això és totalment cínic i inacceptable. Si les drogues es legalitzessin, continuaríem tenint violència i brutalitat. Per exemple, la cocaïna en *crack* destrueix els instints maternals. La majoria d'infants maltractats ja provenen de famílies contaminades pels estupefaents. Nosaltres no podem acceptar simplement aquesta terrible conseqüència.

—En cap altra nació industrial l'abús de la droga no ha arribat a tant excés com als EUA. ¿Per què la societat nord-americana està tan especialment amenaçada?

—Perquè aquí tenim a veure amb una combinació de prosperitat, uns certs criteris culturals i la llibertat d'uns temps anteriors. I els colombians van ser els primers a apuntar cap a nosaltres. Quan vam in-

El nombre de decomisos de droga ha augmentat en els últims anys.

terrompre l'abast de marihuana, ells van inundar el mercat amb la cocaïna. El moment no hauria pogut ser més desfavorable: a finals de la dècada dels seixanta i durant els setanta hi havia una resistència gairebé reflexa contra qualsevol forma d'autoritat, des de les cases familiars fins al govern. I dos governs consecutius, un de republicà amb Gerald Ford i un de demócràtic amb Jimmy Carter, s'inclinaven a minimitzar els efectes de la cocaïna sota el lema: "Bé vaja, potser no és tan greu". Això va ser una invitació a la ruïna.

—¿Creu que l'estil de vida nord-americà tendeix a l'autorecompensa més ràpida possible i a fugir de la realitat?

—Tocqueville opinava que la mentalitat nord-americana tendeix a experimentar i que intenta deslliurar-se de qualsevol tutela. Normalment això ha estat bo per a aquest país; de vegades, però, ha estat dolent. Crec que la capacitat nord-americana d'autorenovar-se en aquest moment torna a ser més forta. Nosaltres, més que uns altres pobles, estem interessats en una autorecompensa el més ràpid possible, però al mateix temps som la més moralista de totes les cultures.

—¿I els EUA pendulen entre aquests dos extrems?

—Sí. Anteriorment es deia: cadascú a la seva manera, o bé: fes el que et diverteixi. Tot d'una, ara molta gent vol veure executats tots els qui comercien amb la droga. Així és Amèrica...

—¿Defensa vostè la pena de mort per als traficants de droga?

—Per a alguns sens dubte. Fa poc que hem implantat la pena de mort... per als caps de la droga, caps de xarxes de distribució i traficants que comercien conscientment amb drogues mortals.

—Penes més dures, paranys policíacs, registres sense manament judicial, fins i tot una petita guerra a Panamà... ¿no té por que la lluita contra la droga mini els drets dels ciutadans americans?

—Alguns dels meus crítics només esperen que ens passem de la ratlla. Però nosaltres podem fer la nostra batalla decididament, sense sortir del marc de la llei i de la constitució. Ens calen més fiscals, més jutges, més presons. La majoria de casos de droga no són especialment complicats. El problema és la quantitat.

—Probablement és l'home més discutit del govern actual. Una vegada fins i tot el van comparar amb el sanguinari jutge iranià aiatollah Chalchali. ¿No li molesta aquesta imatge?

—Això és ridícul. Una vegada em van preguntar si tenia escrúpols morals contra la pena de mort per a les persones que venen droga als infants. La meua resposta va ser no. Els diaris van insistir, tot esperant el clam de l'opinió pública. No hi va haver cap de clam, ja que els nord-americans entenen el que les drogues causen als seus fills. No, de remordiments de consciència no en tinc cap.

—Per a ser un especialista en ètica no té precisament una imatge idealista de la naturalesa humana. ¿Queden sense efectes l'educació i el convenciment sense intimidació i coacció?

—Si el problema fos la ignorància, n'hi hauria prou amb l'època de les llums com a remei. Però, segons Kant, el problema és la voluntat humana. L'home és dèbil, la seva ànima i els seus propòsits necessiten envigoriment. Puc donar classes a les persones joves sobre com viuen i per què no han de posar els dits en les drogues. Alguns se'n convenceran.

—Fins ara, als països europeus el crack *no és cap problema greu. ¿Hi obriran nous mercats els traficants llatinoamericans quan les fronteres dels EUA els siguin impenetrables?*

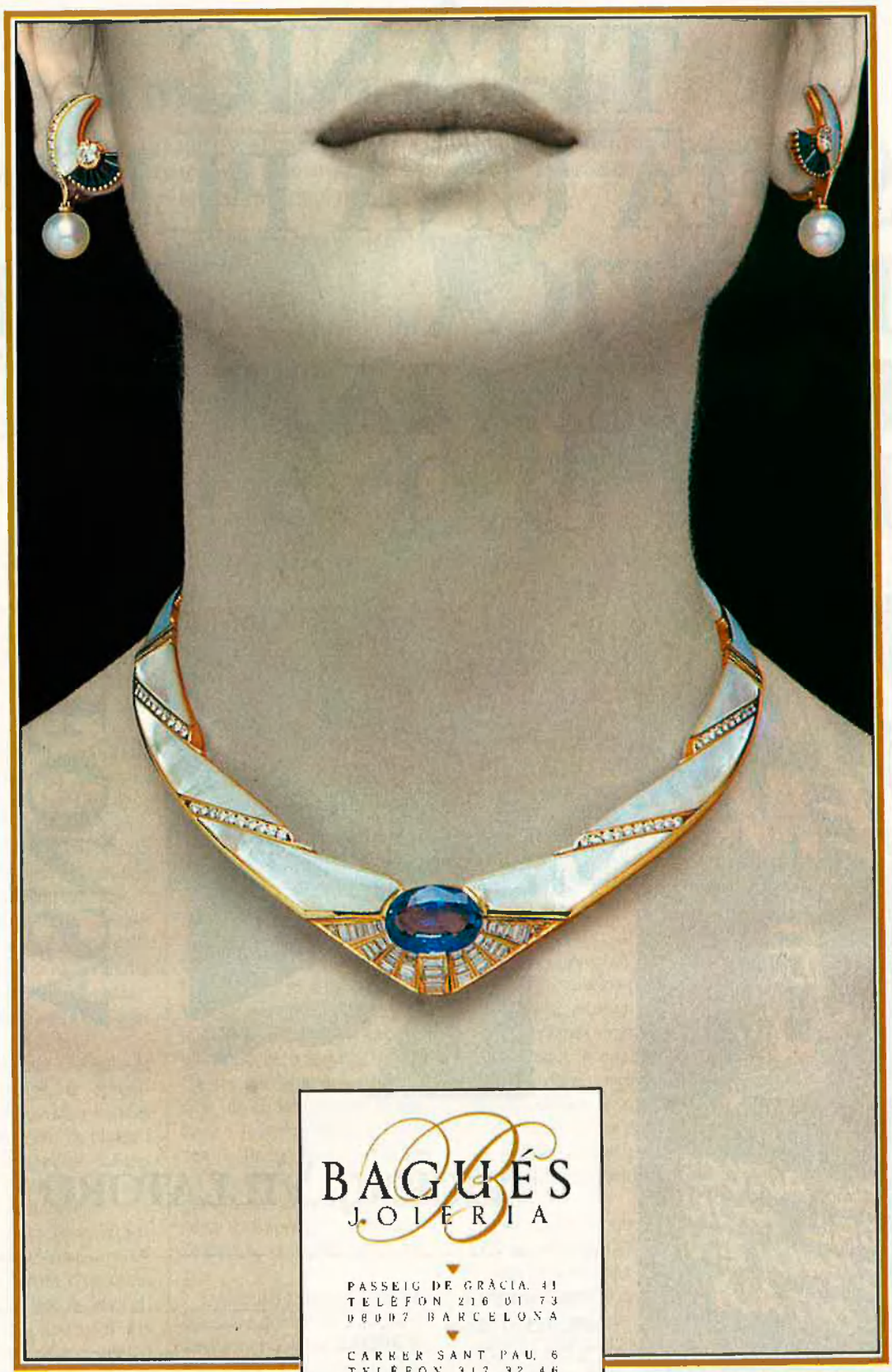
—Alguns components del cartel de Medellín intentaran vendre a Europa més i més drogues. El preu d'un quilo de cocaïna és més alt avui a Tòquio o Munic que a Nova York.

—¿Els europeus què poden aprendre de l'experiència nord-americana?

—Reprimir-ho de bon començament i no repetir les nostres equivocacions. Nosaltres pensàvem que podríem solucionar el problema empaitant els grans traficants. Al començament vam deixar tranquils els consumidors de droga. Però el portador de l'epidèmia és el consumidor; el 70 o 80% de les dificultats s'haurien pogut alleujar, si també s'haguessin castigat els que prenen *crack* ocasionalment. Potser no amb una pena de presó, però sí retirant la llicència professional o el carnet de conduir per a mig any i amb una multa de 500 dòlars o fent una denúncia pública amb noms i cognoms als diaris. En aquest negoci les coses no són cordials. S'han d'intentar les advertències suaus i les bones paraules. Però temo que, a molta gent, li cal una medicina més enèrgica.

© Der Spiegel

Trad: Carme Gala

BAGUÉS
JOIERIA

PASSEIG DE GRÀCIA, 41
TELÈFON 216 01 73
08007 BARCELONA

CARRER SANT PAU, 6
TELÈFON 317 32 46
08001 BARCELONA

EL REGULADOR BAGUÉS
RAMBLA DE LES FLORS, 105
TELÈFON 317 19 74
08002 BARCELONA

Bulgària: comença la nova òrbita

El país comunista més satel.litzat, avança per un procés democràtic del qual el Partit Comunista –el nou Partit Socialista– n'és el principal protagonista. Ara com ara l'oposició té poca capacitat de convocatòria.

Quan a començament d'aquest mes d'abril el primer ministre Andrei Lukanov s'entrevistava a Brussel.les amb el president de la Comissió Europea, Jacques Delors, per demanar-li el suport comunitari a la fràgil economia de Bulgària, estava tenint lloc, de fet, la presentació *en societat* de la nova democràcia bùlgara. Pocs dies abans el govern, controlat pels comunistes reformistes, havia convocat eleccions lliures –les primeres en 45 anys– per als dies 10 i 17 de juny –a dues voltes– després de gairebé quatre mesos d'estires-i-arronses amb l'oposició. Així mateix, per aquells mateixos dies, el Partit Comunista de Bulgària havia canviat el nom pel de Partit Socialista seguint l'exemple d'Hongria i de Polònia.

Bulgària, el país més satel.litzat i mes sovietitzat del bloc de l'Est, ha arribat, doncs, al punt sense retorn de la transició democràtica. Un procés de canvis anomenat *reforma tranquil.la*, que va començar fa cinc mesos, inesperadament, amb la destitució del vell dictador stalinista Todor Jivkov.

UN COLP DE PALAU

La notícia de la *dimissió* de Jivkov, presentada al Politburó i al Comitè Central, va arribar als mitjans de comunicació de tot el món la tarda del 10 de novembre, enmig de la commoció que havia provocat, 24 hores abans, la caiguda del mur de Berlín. En un principi no es va saber si la renúncia al càrrec de l'aleshores *degà* dels dictador europeus –35 anys en el càrrec– formava part d'un maniobra continuista o era el començament d'una transició democràtica. L'origen dels dubtes estava en què el successor de Jivkov era Petar Mladenov, l'home que fins aquell moment havia ocupat la cartera d'Afers Estrangers.

Més tard se sabria que Mladenov va dirigir un autèntic colp de palau, gairebé un colp d'estat, ja que entre el 8 i el 10 de novembre es van viure a Sofia moments de gran tensió i fins i tot els tancs van estar a punt de sortir al carrer. Petar Mladenov, l'home de Gorbatxov a Bulgària, va dirigir gran part de l'operació de recanvi en una situació d'arrest domiciliari ordenada pel dictador.

Al cap d'una setmana d'haver arribat al poder les intencions de Petar Mladenov començaven a estar clares: el nou líder va ordenar la detenció de Tòdor Jivkov –que es troba processat per abús de poder i corrupció i ingressat en un hospital, malalt de demència senil– i va convocar un congrés extraordinari del Partit Comunista. En aquest congrés es va fer la gran purga dels stalinistes i Mladenov va col.locar en primera línia del poder dos dels seus col.laboradors més fidels, els dos homes encarregats de dirigir la transició democràtica: Alexander Lilov, com a nou màxim dirigent del Partit, i Andrei Lukanov com a primer ministre. Mladenov es va reservar el càrrec de president del Consell d'Estat que des de fa tres setmanes ja ha recuperat el nom tradicional de president de la República. Una vegada feta la reestructuració interna, el nou equip reformista es va posar en contacte amb l'oposició per pactar en negociacions de taula rodona, el procés democràtic.

UNA OPOSICIÓ FEBLE

Els grups dissidents bùlgars més actius havien començat a donar els primers senyals de vida tres setmanes abans de la caiguda de Jivkov. El 17 d'octubre, aprofitant la reunió a Sofia de l'anomenat Fòrum Internacional sobre el Medi Ambient –depenent de la Conferència de Seguretat i de Cooperació a Europa, el partit verd Ekoglasnost va fer la seva primera roda de premsa davant de la premsa internacional. Un home va destacar en aquella sessió informativa: Petar Baron, actualment un dels portaveus més qualificats, i amb més futur, de l'oposició bùlgara aplegada en l'anomenada Unió de Forces Democràtiques.

Entre 15 i 20 partits integren actualment l'UDF, que presideix el vell dissident Jelio Jelev. Els grups que hi destaquen són, a més d'Ekoglasnost, el sindicat Podkrepa –que no arriba als 100.000 afiliats–, el Partit Socialdemòcrata i el partits Democràtics i Radical Democràtic, històrics del parlamentarisme d'abans de la segona guerra mundial.

El problema més gran de l'oposició democràtica búlgara és la seva feblesa, la poca capacitat de convocàtoria tot i la seva unitat d'acció. La manifestació més nombrosa de les que ha convocat l'UFD no ha pasat de 100.000 concentrats a Sofia. Els sectors que es mobilitzen són sobretot els joves i els nuclis més avançats dels treballadors urbans. En canvi a les zones rurals –i Bulgària es un país agrícola– el conformisme, l'apatia i la despolitització són evidents.

Són precisament aquests sectors rurals majoritaris, centenars de milers de vots potencials, els que intenta atreure's la Unió Popular Agrària, el partit que va encapçalar diversos governs a Bulgària abans de la guerra i que durant el règim comunista va continuar sent legal a canvi de fer un paper de comparsa del partit únic. La Unió Popular Agrària que en els últims mesos s'ha reformat i s'ha distanciat suficientment del comunismes no ha estat admesa a La Unió de Forces Democràtiques ja que al si de la UFD hi ha l'anomenada Unió Agrària *Nikola Petkov* que reivindica el nom del líder històric executat el 1948 per no voler adherir-se al règim stalinià.

EL PARTIT, AL CAPDAVANT

La feblesa de l'oposició i el paper no hegemònic però sí capdavanter del Partit Comunista –ara ja Socialista– en ruptura amb el stalinisme han condicionat el procés de-

mocràtic búlgar. A l'inrevés de la República Democràtica Alemanya i fins i tot de Polònia, l'oposició, l'UFD, s'ha negat sistemàticament a acceptar la *invitació* de Mladenov i Lukanov a participar en un govern d'unitat nacional i així poder mantenir l'estratègia unitària i de no corresponsabilitzar-se amb els hereus de l'antic règim.

I el necessari purisme de la Unió de Forces Democràtiques ha esdevingut més d'una vegada radical durant les negociacions de la taula rodona. Amb l'amenaça de retirar-se i trencar el joc l'UDF ha anat arrancant al govern, una a una, la majoria de les seves exigències: despolitització de l'exèrcit i de la policia; control democràtic dels mitjans de comunicació; dissolució de les cèl.lules comunistes de les empreses i, finalment, la conquesta més important: eleccions lliures per a un parlament que tindrà poders constituents. És a dir, la reforma política pactada a la taula rodona ha estat els mínims democràtics i la nova constitució la redactarà el parlament elegit el juny.

La bona disposició amb què el règim reformista de Mladenov ha acceptat deixar en mans dels nous diputats l'edificació de l'estat democràtic confirma la idea que els ex-comunistes se senten molts segurs. Les últimes enquestes els atribueixen un 39% dels vots: un percentatge que amb l'aplicació del sistema electoral majoritari a dues voltes els podria donar fàcilment la majoria absoluta. En canvi, el vot no comunista es presenta dividit: d'una banda la UDF, que podria aconseguir un 16% i, de l'altra, La Unió Popular Agrària que es beneficiaria d'un 11 %.

No obstant les últimes experiències electorals a la RDA i a Hongria –amb la davallada històrica d'ex-comunistes i socialdemòcrates– ensenyen que els percentatges dels sondejos fets a mig termini es modifiquen i fons i tot es capgiren quan arriba l'hora de votar. I no seria gens estrany que a Bulgària, el 10 i 17 de juny, es donés també el moviment pendular cap al centre-dreta.

Si no fos així i triomfés el Partit Socialista voldria dir que Bulgària, a més de ser l'excepció de la regla, continua sent un país que està més pendent del que passa a Moscou que no del que es viu a l'altra banda del Danubi.

Llibert Ferri

A l'esquerra, Peter Madenov, l'home de Gorbatxov a Bulgària; a la dreta, una manifestació a Sofia.

SALA ESCALANTE

CENTRE DE PRODUCCIÓ TEATRAL PER A ESCOLARS I PÚBLIC FAMILIAR

ESCAPATE CONMIGO, MONSTRUO

VERSIÓ CASTELLANA

Guión original
MIQUE BELTRAN

Música
JOAN CERVERO

Dirección
RAFAEL CALATAYUD

Realització PAVANA ESPECTACLES

Dissabtes, diumenges i festius obert a tots els públics
Funcions: 19 hores.
Entrada d'adults: 300 pesetas
De dilluns a dijous, coordinació per a col.legis

INFORMACIÓ
SALA ESCALANTE
C/. Landerer, 5
Tel. 331 24 42

UNA PRODUCCIÓ DE LA

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

EL TEMPS

El lenguaje del rostro

23/29 abril 199

Any VII

nació general - 275 Ptes.

REPORTATGE

Broadway, el carrer més distret del món

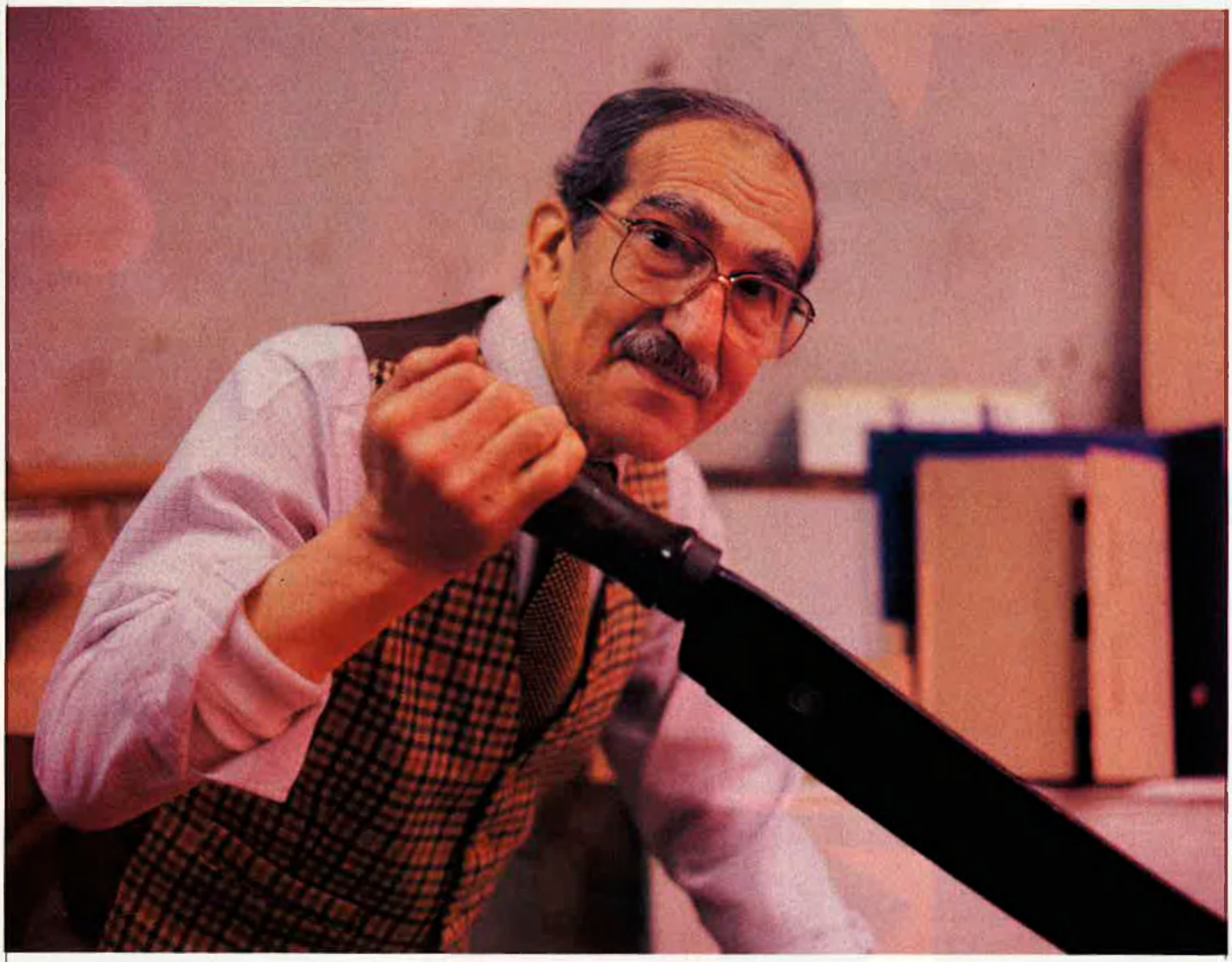
PERSONES

Ricard Giralt Miracle

LUIS MIRACLE - EDITOR

Tots els signes d'un segle

Ricard Giralt Miracle (Barcelona, 1911) rebrà pròximament el Premi Nacional de Disseny que atorga el Ministeri d'Indústria i el BCD (Barcelona Centre de Disseny). El seu fill Daniel l'ha entrevistat per a EL TEMPS.

El Premi Nacional de Disseny és un nou reconeixement de la trajectoria professional constant de Ricard Giralt Miracle. JORDI MORERA

El binomi Ricard Giralt Miracle / Daniel Giralt Miracle és a bastament conegut, pare i fill, dissenyador i crític, són col.legues i amics que comparteixen casa, estudi i biblioteca. Ells diuen que viatgen en un tàndem. A estones un porta el manillar i l'altre pedaleja, en altres moments alternen els papers; sempre, però, a prop de l'altre.

—Una trajectòria professional tan llarga, seixanta anys i escaig dedicats a la feina de dibuixar, pintar, dissenyar, etc., ¿provenen d'una vocació-afició d'una tradició o d'una professió?

—Una mica de tot. D'origen hi ha, però, una evident influència de la tradició familiar. L'avi era inventor i capdavanter de la fotografia. El pare era un gravador litògraf destacat, membre de l'Institut Català de les Arts del Llibre. A peu de taula del pare, inicio l'aprenentatge en el dibuix de la lletra, que perllongaré a l'estudi de Seix i Barral, on treballaré vint anys, rebent la formació de Joan Seix, Franz Schuwer i Josep Narro.

A Llotja, on vaig anar a aprendre dibuix els anys trenta, coincidí amb Clavé, Mercè Llimona, Mallol Suazo, Palet, una època culturalment i políticament molt dinàmica, quan el país vivia una forta efervescència i les connexions amb el panorama internacional eren fluides.

—Aquests companys amb els quals et relacionaves, eren més professionals, artistes o bohemis.

—Ja era el final de la bohèmia. Tots ells eren de tarannà

"No he estat ni un teòric, ni un pedagog, ni mai he pretès crear escola".

D'esquerra a dreta: "Plaquette", 1955, felicitació de Nadal de Filograf; sobrecoberta del llibre *El lenguaje del rostro,* 1953; il.lustracions d'un llibre de bibiòfil, 1966; alfabet Biblos, 1963.

artista, però practicaven una **activitat** professional regular**ment** i disciplinada.

—Un sector dels comentaristes d'art t'encasella en el noucentisme i la seva evolució. Un altre sector considera que ets el punt de partida del racionalisme aplicat al disseny gràfic. ¿On et situes?

—No ho tinc massa clar. És **evident que** les arrels són noucentistes per formació escolar i context familiar. La meva inquietud, però, em porta a cercar els camins nous de l'època, a assistir als cursos organitzats per Josep Lluís Sert i la gent del Gatcpac a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, a interessar-me per les revistes centreuropees dels anys trenta *(Arts et Métiers Graphiques, Cahiers d'art, Gebrausgraphik, etc.),* a conèixer l'estètica de la Bauhaus i la nova escola francesa representada per Paul Colin, Cassandre, Carlu i Loupot, entre d'altres.

—Posats a fer història familiar, podríem dir que l'avi apareix en escena durant la gran exposició del 1888, tu obres els ulls amb l'exposició internacional de 1929 i, curiosament, a mi m'ha tocat de col.laborar en els JJOO de Barcelona de 1992; tres generacions que responen a tres moments de la història barcelonina. En el teu cas, ¿penses que l'any 1929 és realment una any clau en la teva trajectòria?

—Efectivament, l'exposició del 29 és un esdeveniment que assenyala un canvi en els meus plantejaments estètics i en els de la ciutat.

El pavelló alemany, cons-

truït per Mies van der Rohe, el pavelló de Dinamarca, el d'Itàlia, el dels artistes reunits del FAD i el cartellisme de Paul Colin em van causar una gran impacte.

—Al llarg d'aquestes sis dècades de la teva pràctica professional, se t'ha denominat dibuixant, grafista i dissenyador. ¿Quan comencen a canviar les denominacions?

—Originàriament el dibuixant d'arts gràfiques i de publicitat, se'l coneixia com a croquista, treballava entre el cavallet i la taula de dibuix.

Posteriorment el món de la publicitat esdevé un fenomen social important i genera la figura del grafista, que entén la seva pràctica com un art aplicat a la indústria i al comerç. Això succeeix durant els anys cinquanta i seixanta.

Serà més tard, als anys setanta, quan l'estudi i l'aprofundiment de la comunicació els reconeixerà com a dissenyadors (gràfics i industrials). És quan el FAD incorpora aquestes especialitats entre les seves agrupacions.

—Si fem un balanç retrospectiu de la teva trajectòria, observem que bàsicament has treballat en el camp del cartellisme, el llibre i les seves cobertes i sobrecobertes, el disseny de marques i la creació d'alfabets, a banda de les plaquettes, *que són un fenomen a part. ¿Consideres que són vessants d'un mateix ofici o són camps prou diferenciats?*

—Són camps diferenciats, malgrat que els he anat practicant simultàniament. És un ofici que demana diversos registres professionals, dissenyar un paper de carta és ben diferent que concebre un cartell. Fer una sobrecoberta és tota una altra cosa que crear un logotip o definir una imatge d'empresa.

El cartell demana una idea contundent, un *gag* visual, és un treball de síntesi. La sobrecoberta ha de tenir molt en compte el tipus de llibre que dóna a conèixer. Una cosa és fer la coberta del diccionari dels símbols de J.E. Cirlot, d'un diccionari de la música o de l'arquitectura, presentar el llibre del modernisme català d'A. Cirici o il.lustrar les portades de les novel.les de Simenon. La bona coberta és millor si reflecteix l'esperit del llibre, a la manera de punta d'iceberg.

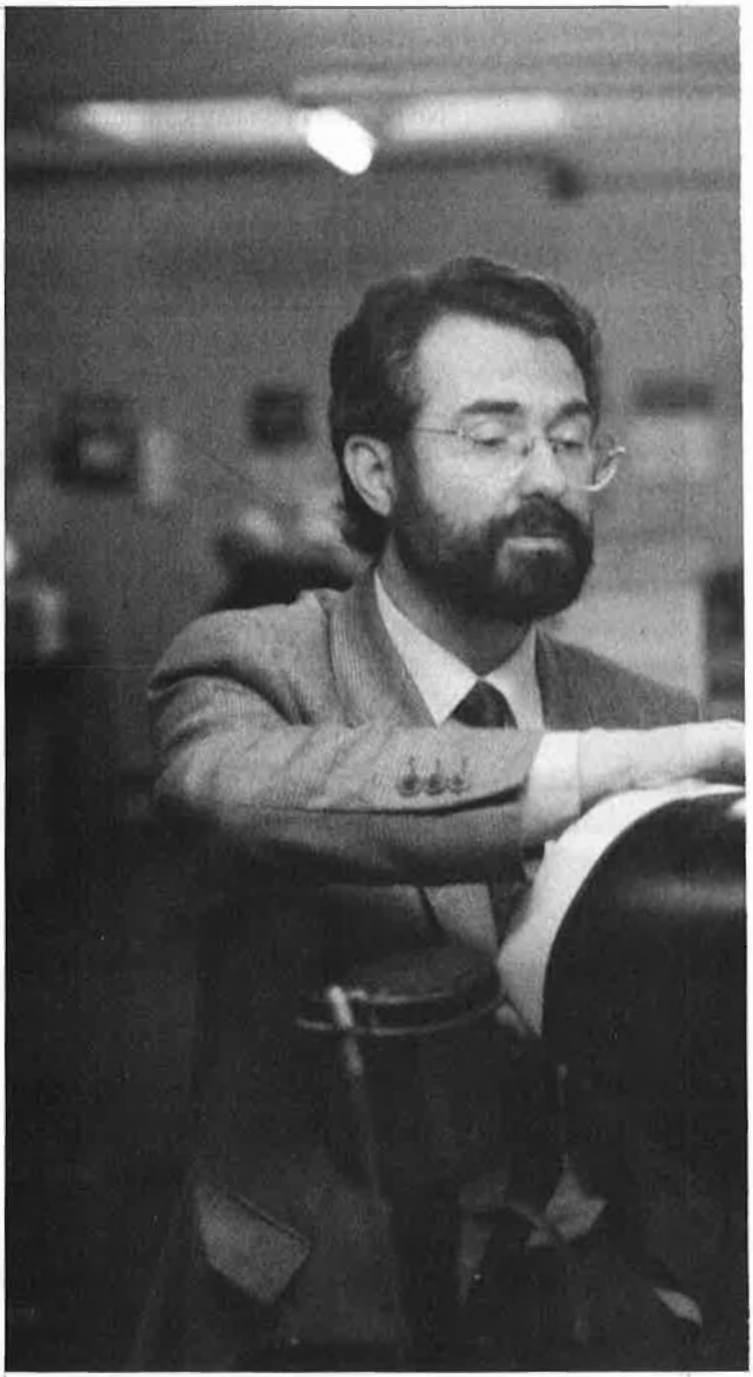
—El 1947 poses en marx a Filograf, que etimològicament explica les teves intencions bàsiques, el filo *pel que fa a les aficions i el* graf *pel que fa a l'ofici. Mai, però, Filograf serà simplement una impremta, deliberadament l'has denominat Institut d'Art Gràfic. ¿Què ha estat per a tu Filograf?*

—Un mica de tot. Un taller, un estudi, un laboratori d'experiments, un lloc on els amics van esdevenir clients i els clients esdevenien amics. És el lloc on he gaudit més i, també, on he passat més angúnies.

Filograf era més un estudi que un taller d'arts gràfiques, fet a la mida del meu treball creatiu. Els meus projectes eren pensats en funció de les màquines i els recursos de què jo disposava.

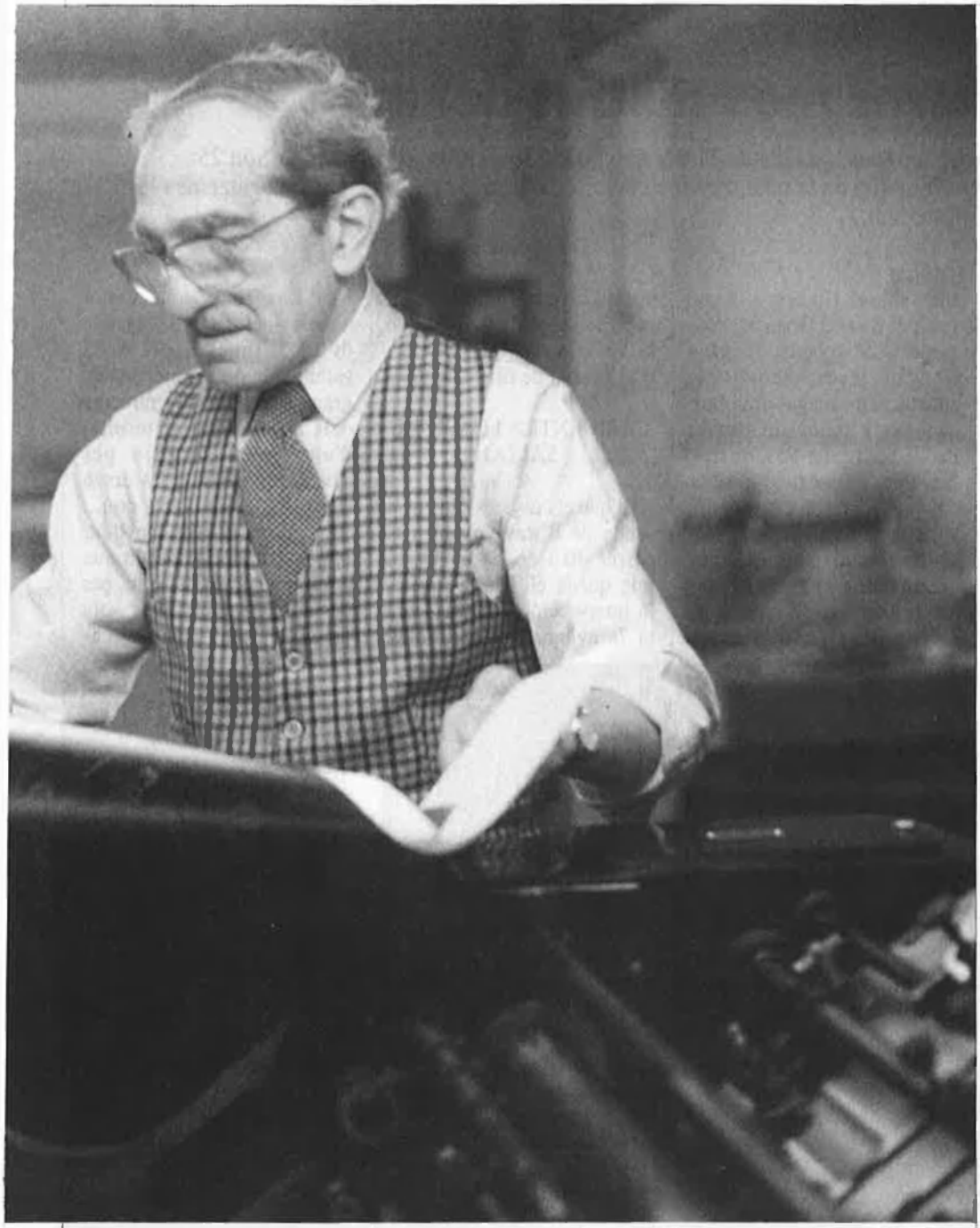
—És opinió generalitzada que les anomenades plaquettes *que* gratis et d'amore *e nviaves per Nadal o a l'estiu als teus amics-clients, representen la síntesi del teu món gràfic i dels signes d'identitat més personals del teu quefer. ¿Ho creus així?*

—M'ha estat el camp de creació més lliure i gratificant. En cada ocasió m'he esmerçat per a dir d'una manera nova un missatge que resultés poètic. El més mínim detall ha estat pensat. El text, els papers, les tintes, els gravats antics (procedents de catàlegs del meu pare), els tipus de lletra, la compaginació, la il.lustració, l'envelop... Cercava un punt de trobada entre la lírica, la poesia visual, el collage, el fotomuntatge, la tipografia experimental, la bibliofília, l'esperit d'avantguarda... que realitzava a partir de tècniques netament tipogràfiques.

—En la primera etapa de Filograf, *que històricament coincideix amb la de les restriccions elèctriques, estampes alguns exemplar de* Dau al Set *i dissenyes el logotip i els cartells i fulletons del Grup R, i tot això ho fas amb la mateixa màquina plana (l'alemanya Albert) amb què s'havia imprès els darrers números del* D'Ací d'Allà.*Tot això defineix un món, ¿no?*

—D'Ací d'Allà per a mi és la manifestació més avançada d'un criteri modern de *magazine* de la Barcelona de l'avantguerra. Els redactors, els fotògrafs, els compaginadors que sap elegir Carles Soldevila són els més innovadors de l'època, només cal recordar el número especial del

1937 dedicat als corrents d'avantguarda.

Els components de *Dau al Set* i del *Grup R* són, al meu entendre, els que restauren l'esperit del moviment modern que havia quedat estroncat per la guerra del 36-39.

Tots treballaven amb entusiasme. Intuíem que podíem lluitar per un futur malgrat la misèria cultural de l'època, la censura i les multes governatives que mediatitzaven les nostres activitats, particularment si eren fetes en llengua catalana.

—Penso que la dimensió cultural de la seva feina ha estat una preocupació en detriment de l'autèntic negoci. Des de Filograf *has organitzat concursos de* christmas *–quan aquest tipus de felicitació era poc difosa entre nosaltres–, has editat llibres que no eren comercials, però que responien a les teves idees estètiques, has obsequiat generosament amb les* plaquettes.. . *¿No ha estat tot plegat una aventura cultural més que una activitat industrial?*

—No he estat ni un teòric, ni un pedagog, ni mai he pretès de crear escola. He visitat exposicions, he llegit llibres i revistes, he viatjat, he assistit a cursos i congressos mogut pel desig d'aprendre i de cultivar-me. Més que un especialista sóc un diletant, en allò personal i en allò professional.

—Just aquest diletantisme t'ha permès de conèixer tipus humans molt interessants. ¿Qui destacaries?

—Joan Miró per la seva passió per les arts i els oficis. J.V.Foix per l'originalitat del seu llenguatge. Josep Janés i Carles Soldevila per l'estímul professional que em van atorgar. Marià Manent per les múltiples afinitats personals. J.E. Cirlot per la màgia del personatge. Cirici Pellicer per la seva brillant capacitat raonadora. Gustau Gili, mestre en bibliofília. Zóbel per la finesa del seu art i la sintonia amb la nostra manera de treballar. Antoni de Moragas per la dimensió senyorívola d'entendre la vida i les arts. Eusebi Sempere per la confiança que em va atorgar. Oriol Bohigas per la seva capacitat incitadora. Joan Brossa per la versatilitat dels seus registres. Tàpies, sempre contundent... I tants d'altres, tots ells bons amics.

—Malgrat que els alfabets que has dissenyat (Gaudí, Xènius, Maryland...) han estat premiats en reconeixement a la teva tasca de dissenyador més pur, crec que és a través de les plaquettes *i dels calidoscopis, on el teu món –meitat tècnic, meitat oníric– troba la seva expressió més personal. ¿Ho veus així?*

—No veig que siguin camps irreconciliables, tot i la seva distància aparent. Són vessants enriquidores d'un mateix quefer. Els nous recursos tècnics que ofereix la informàtica a la professió demostren que la dimensió racional i la dimensió sensible són conciliables d'acord amb el caràcter i la personalitat de cada dissenyador. Estic segur que, en el futur –i ja hi som– la informàtica oferirà a la comunicació gràfica i visual alternatives noves i apassionants.

Daniel Giralt-Miracle

El carrer més distret del món

A Broadway, que travessa l'illa de Manhattan no tan sols ensenyen les cuixes. Són 25 quilòmetres d'una fira en la qual conviuen la misèria amb el luxe dels grans magatzems i les llums del music-hall.

Qui pensa que a Broadway només hi ha teatres s'equivoca. És clar que si segueix la ruta turística de l'agència de viatges, probablement no veurà res més que els *music-halls* de Time Square. Pero B'way, el carrer més llarg del món, és com un mercat d'ocasió on pots trobar de tot. Més de 25 quilòmetres de carrer que comença al sud de Manhattan, travessa l'illa fins a dalt de tot, salta el Hudson i continua pel Bronx. Gratacels, cementiris descoberts, botigues de luxe, jueus, metodistes, sonats, grans magatzems amb ascensors plens de llums, *music-halls* i *top-less*, *homeless* que arrosseguen misèria de cantonada a cantonada, supermercats d'hispans, restaurants d'hispans que per quatre duros t'omplen la panxa de *frijoles*, galeries d'art on exposen els que triomfen, aparador amb el Clark Gable, roba de segona mà al mig de la voravia. Passejar per B'way és anar de fira.

CARN EXTRA I CARN DE SALDO

El que els turistes d'agència saben de B'way comença al carrer 40 i acaba al 53; al mig queda el Times Square, la intersecció de B'way amb la 7a avinguda. L'edifici del *New York Times* dóna nom a aquest sector de B'way des de 1905. Times Square havia estat punt de reunió de les grans festes i esdeveniments dels novaiorquesos: resultat d'eleccions, parades per Thanksgiving Day, les dotze campanades de l'any nou... Ara, encara que no tan lluït, la gent continua esperant que el rellotge acabi de tocar, per desmarxar-se una mica sota la mirada malèvola del ca-

B'way, el carrer més llarg del món, és com un mercat d'ocasió on pots trobar de tot.

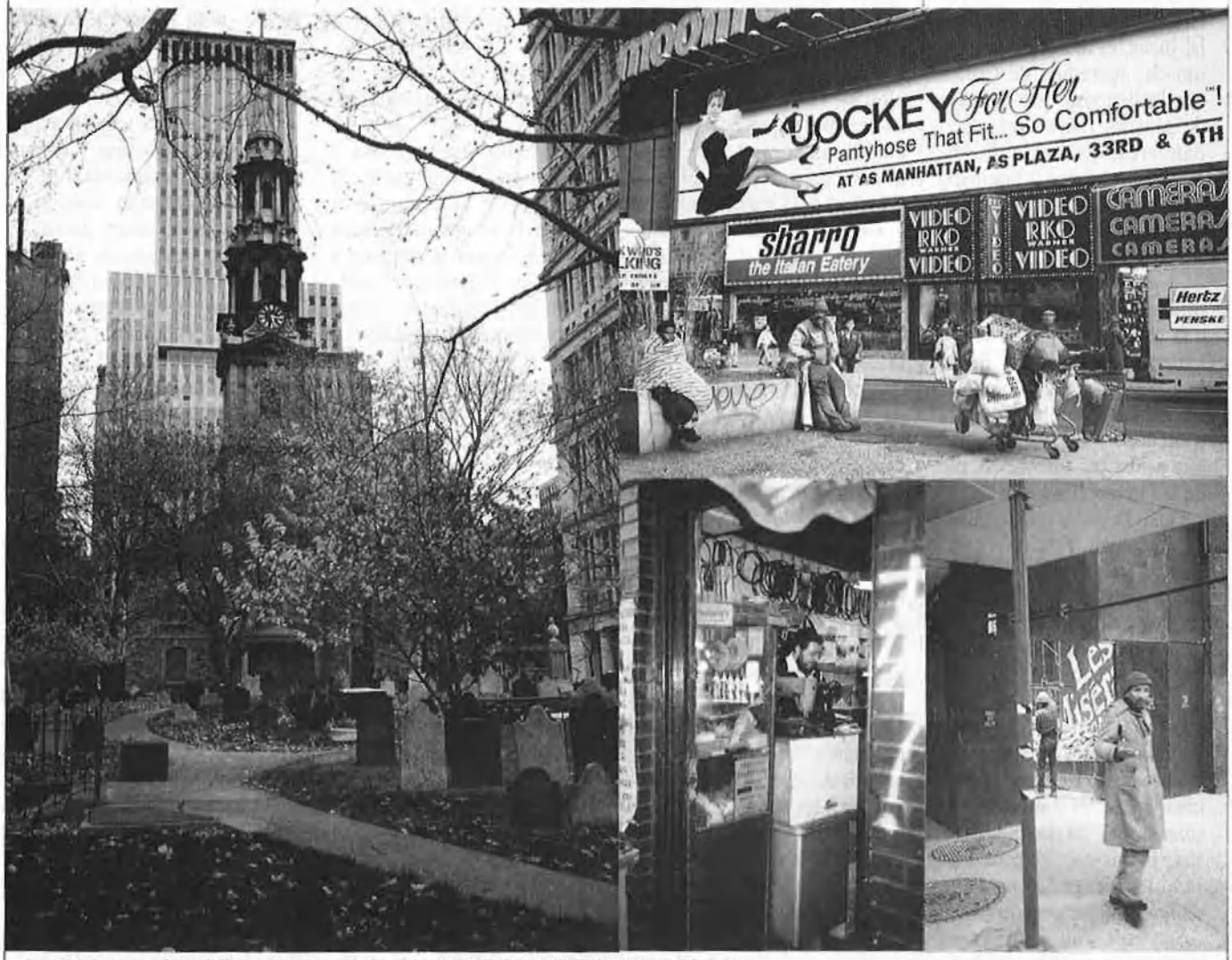
mell del Camel. Times Square, de dia, és com veure els gegants despullats: fa pena. Les bombetes apagades que anuncien *Cats*, *A Chorus Line*, *The Miserables*, *Black and Blues* o *The Phantom of the opera*, esperen que el sol s'amagui per a ser els reis de la festa. Llavors és quan milers de badocs s'encanten davant el senyor Camel voltat de palmeres, o l'anunci de Coca- Cola *light* que s'encén i s'apaga. Els que tenen inquietuds literaries poden llegir la llista de *best-sellers* de la literatura nord-americana, o el pronòstic del temps, en un plafó il.luminat. O, atrets pel dibuix de l'hamburguesa del Burger King, que té millor aspecte que en la realitat, entren a fer un mos. Dels que van a veure espectacles n'hi ha de dues maneres: els que surten en ramada dels autocars i continuen en ramada esperant poder entrar a veure *Cats*, que després de tants anys encara és difícil trobar entrades, o els que prefereixen veure les cuixes de les *go-gos* de més a prop. Cabarets on desfilen femelles en *top-less* i senyors que pengen dòlars al tanga, a canvi d'una sotragada de malucs... O al revés, dones que van a veure belleses amb calçotets, i homes que esperen que el sexe se'ls ompli de dòlars. Els que no arriben a tant, entren a un cine porno, i el que prefereixen la intimitat es compren una pel.lícula. Prostitutes i macarrons que tomben pel carrer –quan el termòmetre no marca 14 F.–, japonesos que només baden davant les fotografies, sense gosar fer el pas, grups de negres que criden i la imatge habitual del *homeless* –el que no té casa– que es prepara el jaç en qualsevol racó. Retaurants per als que surten afamats de veure tanta cuixa sense tastar res. Times Square, a la nit, és el B'way que esperen els turistes.

UN MERCAT D'OCASIÓ

B'way comença a Battery Park, al sud de Manhattan. El carrer és estret i emmurallat d'edificis dedicats a les finances. Som a prop de Wall Street. Una mica més amunt: Trinity Church voltada d'un cementiri i més amunt un altre: el St. Paul's Chapel. Antagonisme de gratacels i tombes: tan alt i tan avall...

Chinatown amb olor de peix i espècies, amb parades a les voreres, piles de mitjons –que no saps si són de segona mà– barrejats amb musclos i llagostes que mouen les antenes. Botigues amb menjars que no sabries com posar-t'hi: trossos de carn que floten en un suc groc, peixos dissecats, arrels, fulles, cereals..., olors que no tenen cap nom però sí molts adjectius.

El B'way del Soho és ple d'edificis rònecs. A dins, en galeries pintades de color crema i plenes de llums, exposa el senyor Barceló, entre d'altres artistes que triomfen. A fora, s'hi barregen botigues amb bèsties que atabalen els

La misèria es mescla amb l'arquitectura opulenta dels gratacells i els cartells luminosos dels teatres.

A Broadway es pot trobar, com a qualsevol mercat, els vestits passats de moda més inversemblants.

clients i maniquins que semblen de veritat. Tendes de roba usada, barrets de pel.lícula, jueus, el músic de la cantonada, aparadors de fruites que brillen tant que semblen de plàstic, restaurants amb palmeres, d'altres amb barrets de mexicans il.luminats, i l'incondicional *homeless* que et demana "change, please, change..."

I ja som a Washington Square, al migdia, a l'hora que el sol escalfa una mica, s'omple d'estudiants de la N.Y.U., que mengen sandvitx de formatge amb una fulla d'enciam, o un got de cartó que acaba per estovar-se, ple de la famosa *chicken soup*.

Quan fa bo, grups de música amenitzen l'estada d'estudiants, vells que prenen el sol, criatures que juguen, penjats que dormen la mona en un banc, d'altres que et venen tota classe de droga, o altres –diuen– que es dediquen a violar despistades.

Union Square, una plaça on molts dies hi ha un mercat naturista, amb formatges casolans, mel, pa de totes classes, pastissos... Noies que semblen vingudes de l'alta muntanya, que per altra banda no saps d'on poden haver sortit, et venen flors, perfums i jerseis fets a mà, com si la natura fos a la pròxima cantonada. Però continues B'way amunt, amb un tros de formatge sota el braç –massa olorós– i et preguntes quant de temps fa que no has vist una bèstia corrent pel camp, ni una rata o un esquirol passejant-se pel Central Park.

On es creua B'way amb la 5a avinguda hi ha Madison Square. Uns quants bancs plens de negres que et miren i al fons, *The Empire State*. A la cantonada el *Flatiron*, un dels primers gratacels de Nova York, i més amunt les galeries A&S Plaza, luxúria de daurats, de llums, de pianos de cua que ambienten les compres de les senyores, ascensors amb bombetes blanques, banderes americanes i un munt de pisos plens de coses innecessàries però cares.

I saltem Times Square, però passem per entremig de la cua de gent que espera comprar entrades a meitat de preu. Es a Bryan Park. Hores i hores de fer cua per aconseguir una localitat, per al mateix dia, de qualsevol espectacle de Nova York Sovint també hi ha grups de música que saben que tenen la clientela assegurada, o els personatges vestits de vermell que representen l'exèrcit de salvació. Homenets amb cara de llàstima que fan sonar una campana i demanen una almoina per als no se sap quants milers de novaiorquesos sense casa. Si els preguntes si tenen alguna cosa a veure amb l'organització, et diuen que no. Ells guanyen el 25% de la recaptació, només han de fer sonar la campana i convèncer la gent que, qualsevol dia, ells també poden ser miserables. The Salvation Army dóna menjar i aixopluc; darrere aquest altruisme es manegen milions de dòlars que ningú sap on van a parar. L'homenet de la campana ho intueix, però diu que ja s'ho trobaran al cel... Avui porta set hores plantat al mig del carrer, prop dels grans teatres de Times Square. Ha recaptat 20 dòlars. Una fortuna.

MERENGUES I 'FRIJOLES'

Quan B'way gira cap a l'oest, canvia de color. Es el paradís dels hispans: supermercats, botigues, restaurants... locals on només es balla salsa, discoteques amb el ritme trepidant del merengue, cotxes amb la ràdio a tot gas, edificis com els de la pel.lícula *West side Story*, noies com la Maria, nois com el Tony..., vestits passats de moda –però sempre marcant cul–, mitges blanques, sabates amb un taló exagerat, farbalans...

Per pocs dòlars tens un menú hispà, compost de "Cerdo con toyuta, chicharrón de pollo, chivo guisado, cocido, pata de vaca, carne de res, sopa vieja i empanada de yuca".Del carrrer 105 en amunt –Harlem–, B'way s'omple de bars on especialment els caps de setmana , hi ha actuacions de grups de *jazz*. O restaurants oberts les 24 hores, o les esglésies metodistes plenes de negres amb barrets de colors, que canten himnes i fan festes i concerts... Quan fa bo, els nens ballen a ritme d'un radiocassete i quan en saben una mica es presenten al teatre Apollo, també a Harlem, on cada dimecres poden demostrar les seves habilitats tots els que aspiren a triomfar en el món de l'espectacle.

B'way és un carrer distret, fidel imatge del que és Nova-York. Quan el veus de dalt, és una mena de cuc que talla els carrers i les avingudes que vol. B'way és un bon lloc per menjar-se la *Big Apple*.

Isabel Olesti (Nova York)

Primavera fotogràfica a Catalunya

Del 23 d'abril i fins al 31 de maig, nombroses exposicions i activitats fotogràfiques transformaran l'àmbit cultural i artístic d'aquesta primavera, en un festival sense precedents.

"Fox Game". 1989.

La cinquena edició de la biennal Primavera Fotogràfica de Catalunya, que organitza el departament de Cultura de la Generalitat, presenta enguany un extens programa amb més de 60 exposicions i diverses activitats complementàries, que configuren la importància d'aquest certamen tant per la difusió de la fotografia com pel prestigi i interès dels participants i la projecció internacional que està assolint.

Per tal d'unificar l'oferta expositiva, la Primavera Fotogràfica ofereix tres grans temàtiques (Interacció entre la fotografia i la resta d'arts plàstiques, Els museus i la fotografia i l'Estil documental), a l'entorn de les quals es presenten les diferents activitats i exposicions programades.

LA FOTOGRAFIA COM A ART D'AVANTGUARDA

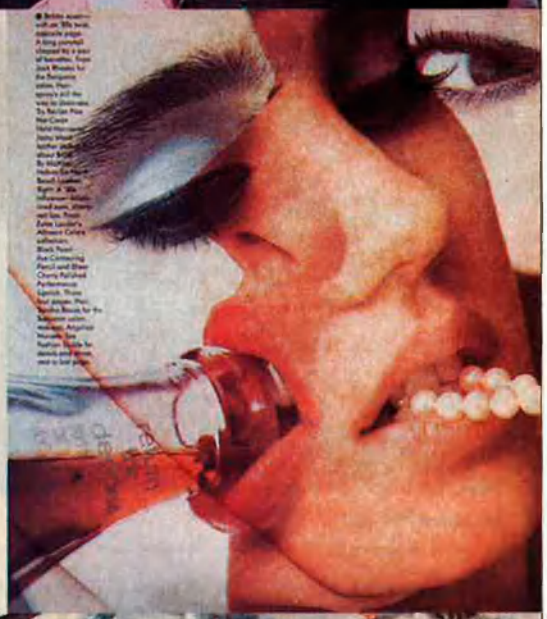
Des de la dècada dels vuitanta l'escenari artístic ha començat a interpretar les possibilitats expressives de la fotografia, com a territori de creació plàstica en què més enllà dels valors documentals i del seu realisme essencial, es converteix en espai de síntesi entre les diverses disciplines, participant dels conceptes i discursos de l'art d'avantguarda. Una de les exposicions més significatives dins d'aquesta relació entre la fotografia i l'art, és l'organitzada pel Centre d'Art Santa Mònica ("To be and not to be") que aplega diversos autors, alguns caracteritzats per l'ús del suport fotogràfic en la seva obra o les referències implícites en l'art, la literatura o la política (Perejaume, Lawler, Jaar o Forg), el retrat com a creació fantàstica, crítica i visual amb els exemples de Fischer, Ruff, Faigenbaum i Rivas, i la representació més postmoderna a través de l'anomenada fotografia construïda de Starn, Sherman, Esclusa, Twins, Collins, Webb o l'hiperrealisme de Tosani.

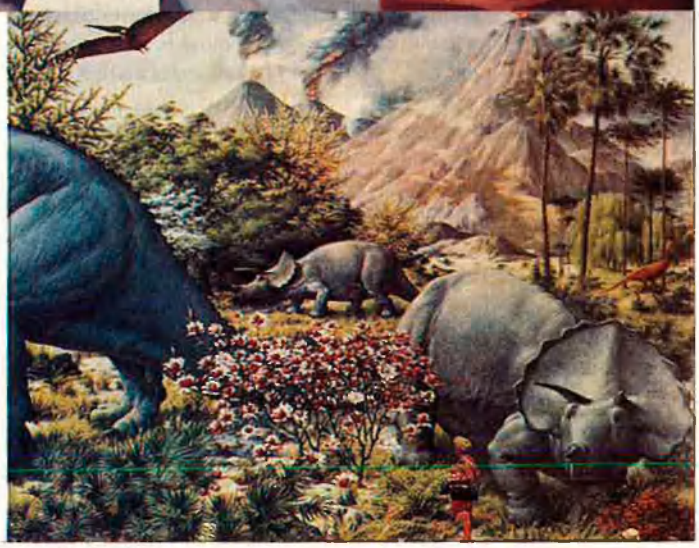
Una altra exposició que reuneix aspectes i conceptes de la fotografia actual és la que presenta la col.lecció del Museu Cantini de Marsella, que posseeix obres d'autors tan representatius com Coplans, Dibetts, Gerz, Fontcuberta, Lewis o Vallhonrat. També amb

"Maybe babies". Schwerzer ART. Recto/verso portfolio 1989 i Miami Beach, 1990.

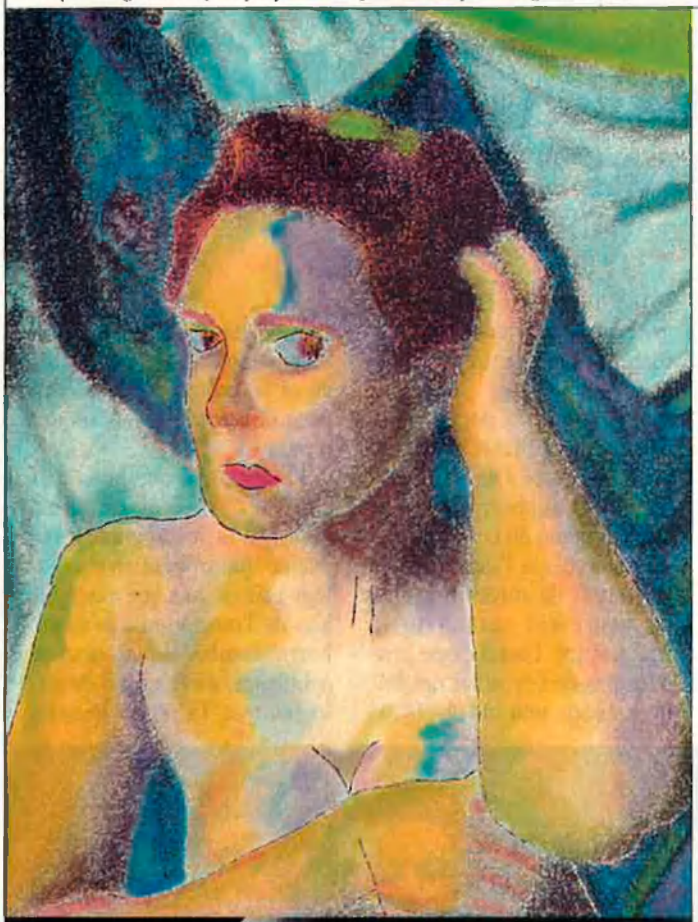
aquesta línia d'avantguarda es presenta "Amb els *media* i contra els *media*", que mostra obres de Heinecken, Joyce, Braunsteic i Buttler, quatre autors que, prenent imatges i el llenguatge dels *mass-media*, recreen el seu discurs, amb una bona dosi de crítica i ironia.

Una de les poques exposicions individuals és la dedicada al polonès Kristof Pruszkowski, que, basant-se en experiències realitzades fa ja cent anys, superposa múltiples retrats de diferents persones per un únic retrat, que explica la totalitat i que ell anomena fotosíntesi. "Polaroid 50x60", mostra de diversos autors que han treballat amb aquesta càmera a l'Escola Massana, la dedicada a Man Ray a la Galeria Eude i la de Manuel Barranco, que transforma la fotografia en una obra plàstica inèdita molt propera a la poètica surrealista, a l'Espai Fotogràfic Maple Syrup, són algunes de les exposicions més significatives.

LA FOTOGRAFIA ENTRA ALS MUSEUS

Dins d'aquesta temàtica es reivindica quin ha de ser el paper de la fotografia dins el funcionament dels museus i en general la seva integració dins l'estructura cultural d'un país. L'exposició esmentada que presenta la col.lecció del Museu Cantini a la Fundació Miró i l'organitzada per la Fundació Caixa de Catalunya al Palau Robert sota el títol explícit de "Col.lecció X Col.lecció", documenten valuosament aquesta problemàtica. La mostra, subtitulada "Un recorregut per la fotografia europea", aplega nou col.leccions públiques europees, en què cadascuna presenta l'obra d'un dels seus autors. Cal remarcar la participació de l'IVAM, únic museu en tot l'estat espanyol que posseeix obra fotogràfica en el seu fons, en camí de poder ser una digna col.lecció contemporània i que presenta l'obra de Gabriel Cualladó. La resta de museus estan representats per fotògrafs d'importància històrica com Otto Steiner, Leonard Misonne, Mario Giacomelli, Pierre Molinier, François Kollar o Josef Sudek.

Un debat sobre formes de conservació, difusió i integració de la fotografia en els museus, en el que participen els conservadors dels nou museus invitats, serà un punt àlgid i interessant d'aquesta decisiva

qüestió.

L'ESTIL DOCUMENTAL

Un veritable calaix de sastre és el que ens ofereix en general, aquesta temàtica tan genèrica, que reuneix diferents estils i conceptes de reportatge que la fan interessant per la diversitat i sobretot per la participació d'autors molt significatius. "Els ulls dels temps" és una exposició sobre la història del fotoperiodisme nord-americà que recull l'obra dels fotògrafs més importants, com Fenton, Brady, Salomon, Capa, E. Smith, etc. Un altre històric del fotoperiodisme nord-americà, Walker Evans, és presentat com l'anterior per l'Institut d'Estudis-Nord-americans, però en aquest cas a Badalona. Per no ser menys el Centre de Creació Fotogràfica exposa a Lleida obres de diversos fotògrafs que van treballar per la Farm Security Administration, el propi Evans, A. Rothsein, Ben Shahn o Doronea Lange, i que il.lustraren magistralment la gran depressió americana dels anys trenta. Amb una altra funció del reportatge es presenta "Els 55 dies de Pekín" realitzada per 7 fotògrafs xinesos que reflectiren les esperances i decepcions d'una revolta impossible, en el seu treball per a l'agència de premsa francesa VU.

En les antípodes del reportatge com a document social es troba el fotògraf Bernard Plossu, incansable viatger, les cròniques subjectives dels seus itineraris pel món, són una descripció entre narrativa i autobiogràfica de gran intensitat visual. Entre la resta d'exposicions dedicades a un sol autor, destaquen "Del meu arxiu" de Català-Roca, que presenta a la Galeria Maeght una sel.lecció del seu enorme arxiu particular. "La Nit a Barcelona" a la Casa Elizalde, aplega les fotografies del fotògraf de premsa Kim Manresa fetes en els últims anys, sobre els diferents àmbits de la nit barcelonina, que aconsegueix retratar amb eloqüència i plasticitat. I per últim destacar les "Cinc Dècades", recull del treball d'Arnold Newman, un dels fotògrafs retratistes per excel.lència, que al llarg de cinquanta anys a anat redefinint el concepte i possibilitats del retrat.

ALTRES ACTIVITATS

Un dels aspectes més interessants d'aquesta Primavera i que dóna coherència i sentit a les múltiples exposicions, és l'organització de tallers, conferències i debats, que es concentraran principalment durant la primera setmana d'obertura. Així els primers dies s'ha organitzat un Fòrum on diversos crítics, editors i directors de museus visionaran portfolis dels autors que es vulguin presentar.

Com a conferències i debats, destaquen el cicle dedicat a l'art dels '90, que en tres sessions aprofondirà en els aspectes importants de la fotografia actual, i la "Biennal de la fotografia a debat", que reunirà els organitzadors de diverses bienals internacionals, per a discutir sobre la seva problemàtica i vigència.

Els Tallers sobre documentació social i de reportatge, el dedicat a procediments fotogràfics antics i les tres sessions en què tres artistes diferents dirigiran la realització de fotografies amb la càmera Polaroid 50x60, són prou interessants com per a apropar-nos a les temàtiques del certamen.

Cal assenyalar també la Mostra de llibres, catàlegs i revistes fotogràfiques, en el marc de la qual s'entregarà el II Premi del Llibre i Catàleg publicat en els darrers tres anys, i la celebració d'una Subhasta de fotografia espanyola contemporània, que és una de les novetats en aquesta edició. Activitats tan necessàries com obligades pel prestigi internacional i la importància que està adquirint la Primavera Fotogràfica en la difusió de la fotografia al nostre país.

CRÍTICA

Massa nervis, massa crits a la família Prozórov

TEATRE

Les tres germanes. *Teatre Poliorama. Direcció: Pierre Romans; Sílvia Munt, Laura Conejero i Victòria Pena.*

Les esperàvem amb un interès veritable. Txèkhov sempre és Txèkhov i un equip professional de tanta lluentor com el que convocava la Companyia Josep Maria Flotats, acostuma a traure'n molt bon partit d'aquest rus que mai no et vol vendre res, ni una petita condemna, ni un sentiment massa exquisit, ni una decisió íntima que pugui ser mínimament heroica. La fragilitat de la carn i de l'esperit ja sap trobar l'ametlla amarga del drama a la història de cada dia. Som a la Rússia de començaments de segle i a *Les tres germanes*, que viuen en una petita vila, seu d'una guarnició militar, ja fa temps que els cau el món a sobre.

Les esperàvem perquè anaven de bracet de tres actrius que ocupen ja posicions remarcables en el que ha de ser, amb perdó, l' *star system* del teatre català dels anys 90. Elles són Victòria Pena (Olga), una senyora amb un magnetisme molt peculiar i que quan se sent segura en escena, fa el que vol i ho fa molt bé; Laura Conejero (Irina), la jove *revelació* de la darrera temporada, i Sílvia Munt (Maixa), una actriu coneguda com poc *explotada* en les seves grans possibilitats interpretatives. Sílvia Munt –ho juraria– encara no ha trobat el director que li convé. En aquest cas, el director es diu Pierre Romans.

Pierre Romans és francès amb ascendència russa que va notar, segons declarava a *La Vanguardia*, que el català és massa tou per Txèkhov; oneja, pel que sembla, amb una mansuetud excessiva. I *Les tres germanes*, creu Romans, cal que sonin aspres, dures, cantalludes. És clar: no li retraurem al bon minyó els precedents que podrien contradir aquest punt de vista, sustentat en un aviciament fonètic ben comprensible. D'altra banda, l'home és un expert txekhovià, tot i que, el 1988, a Avinyó, vam poder veure el petit desgavell que organitzà amb *Chroniques d'une fin d'après-midi*, muntatge a base de retalls de textos i escenes de l'autor rus. El 1980, però, ja muntava a París *Les Jours i les nuits* segons Txèkhov i quatre anys després, al Théâtre des Amandiers de Nanterre, dirigia un treball d'actors de l'entorn, precisament de *Les trois soeurs*.

Tot plegat és per dir que, sens dubte, Pierre Romans coneix prou bé Olga, Maixa i Irina. Cal suposar que en té aquella mena de coneixement que convida a l'assaig i a la provatura de noves maneres de veure els personatges. Malgrat tot, l'assaig que proposa des de l'escenari del Poliorama, és una indagació tímida, poruga, que no gosa trencar els esquemes naturalistes del drama (per bé que comet el sacrilegi de treure del *retaule* històric algun personatge i fer-lo baixar al pati de butaques, una aproximació, aquí, estrictament contra natura). El director, certament, es mostra decidit a *endurir* l'idioma. ¿Com fer-ho? Senzillament: elles i ells cridaran, desficiats, l'aflicció somorta es convertirà en esgarips nerviosos, les boires baixes i espesses, en tempestes que no consten per enlloc en el text, com aquells llampecs de les tormentes seques d'estiu.

La crispació que hi ha a la casa dels Prozórov escombra la fatiga, la desesperança, l'opacitat que trobem en els diàlegs i situacions que emergeixen de l'escriptura i se'ns esborra, també, aquell joc de subtileses, de temors i de gelosies que Txèkhov teixeix, com una teranyina inconfortable, pel triangle femení.

Val a dir, però, que el muntatge és important, que l'esforç d'interpretació és remarcable, que hi ha retrats ben aconseguits i una escenografia (Fruchaud), vestuari (Gasc) i il.luminació (Poisson) que s'han treballat amb molta pulcritud. Tot i les *traicions* que hi notem, pot agradar força.

Joan-Anton Benach

Clemente, la metonímia del real

ART

Galeria Dau al Set. Francesco Clemente.

La transavantguarda que el pentarca Achille Bonito Oliva consagrà com "una nova idea dell'arte" ha pres tot un altre rumb i, deu anys després, gairebé no en queda res, ni el nom, ni l'ideari, ni els artistes com a grup.

Evidentment Sandro Chia, Enzo Cucchi, Mimmo Paladino, Nicola de Maria i Francesco Clemente són noms reconeguts i artistes acreditats i cotitzats, cap d'ells, però, s'adscriu a aquell postavantguardisme bel.ligerant i recuperador de les figuracions que Bonito Oliva presentà com una nova era i que després de la radicalitat ortodoxa de l' "arte povera" va restablir la primacia del subjectiu i del pictòric en la seva accepció més genuïna.

En l'accelerat programa d'internacionalització del nostre galerisme, que ha passat d'un localisme a ultrança a un cosmopolitisme desenfrenat, no podia faltar-hi una figura de la magnitud i del pes artístic com els de Francesco Clemente (Nàpols, 1952), que juntament amb Anselm Kiefer, Julian Schnabel i Georges Baselitz, es considera una de les figures més rellevants de la pintura d'aquest fi de segle.

La seva fascinant imatgeria és rica en recursos, vigorosa, punyent, eròtica, grotesca, deliberadament ambigua. Tot i que ha estat acusat de jugar volgudament amb imatges canviants, variables i desconcertants, en l'iconogràfic i el metafòric, el seu vocabulari "ideogramàtic"s'ha anat cenyint darrerament a un llenguatge ple d'evocacions i de referències de la realitat (ell parla de la "metonímia del real") que eludeix l'al.lusió directa per a penetrar, com sempre li ha complagut de fer, en el món de la simbologia, dins d'aquella síntesi que li és tan pròpia: la tradició clàssica, la tradició judeo-cristiana i el món oriental. Més d'una vegada Clemente ha reconegut que el seu mètode pictòric és molt proper al que emprava Ezra Pound en la seva poesia, és a dir, un volgut sincretisme, un aiguabarreig de fonts i una sentida cosmogonia.

El pòsit intel.lectual que configura aquest vocabulari d'ideogrames, eminentment icònics, és producte d'una residència múltiple que li permet d'alternar Roma, Nova York i Madràs, és a dir, l'Europa clàssica, la metròpoli de les metròpolis i l'Índia mística.

Tot això es fa palès en l'impressionant tríptic que ocupa la planta principal de la galeria Dau al Set, intitulat "La solitud de la granota..." (1980), pastel-*gouache* de 17'20 metres d'ample per 1'53 d'alt, tota una miscel.lània del seu món plàstic treballada a la manera del fresc sobre paper.

A la planta subterrània, l'exposició es reforça amb una desena més de peces, del 1977 al 1985, que oscil.len entre la força tràgica d'un "Autoritrato con la memoria" o d'un "Autoritrato mercuriale" fins al lirisme de la sèrie "N.R.", d'aquarel.les sobre paper.

Malgrat que Clemente afirmi que no persegueix la bellesa, perquè és inassolible, aquesta es fa present en la seva obra, pertot.

Daniel Giralt-Miracle

L'àlbum de l'any

DISCOS

Gary Burton "Reunion", *GRP- 9589-1, import : Nuevos Medios (1990)*

Les últimes edicions del segell discogràfic Nuevos Medios, ens han portat quatre elapès de gran interès entre els quals es troba *Reunion*, disc que avui ens ocupa i que significa, entre altres coses, el reencontre del vibràfon Gary Burton amb el guitarrista superestrella del jazz contemporani, Pat Metheny.

El principi de la relació entre aquests dos músics es remunta a l'any 1973, quan al Festival de Jazz de la localitat de Wichita (Kansas) un jove cabellut de 18 anys –Pat Metheny– es va acostar a Gary Burton i, després de declarar-se guitarrista, *fan* seu i coneixedor del repertori del seu grup, li va demanar l'oportunitat de pujar a l'escenari uns minuts amb ell i la seua banda. Sobtat per tan arriscada proposició, Gary Burton s'ho va pensar dues vegades, tot i que al final accedí a que aquell jove cabellut, tot dents i somriure, que no aparentava més de 14 primaveres, provara sort amb ells sobre l'escenari. Pat Metheny sempre ha recordat aquella actució com els 25 minuts més terrorífics de tota la seua vida.

Uns mesos després d'aquest primer encontre, Metheny entrava com a segon guitarrista en la banda de Gary Burton. Era l'any 1974 i el famós músic de Lee's Sumit tenia apenes els 19 anys d'edat. Tres anys després –l'any 1977– Metheny deixaria la banda de Gary Burton per formar la seua pròpia en companyia del jove pianista Lyle Mays.

Quan a començament del 1988, a Montreal, Metheny i Burton es van tornar a veure les cares en una *jam session* muntada a propòsit, va sorgir la possibilitat de fer un disc junts. I ací el tenim: *Reunion*, gravat al llarg de cinc dies del mes de maig de l'any passat en companyia d'una secció rítmica d' *all star*: el bateria Peter Erskine, el teclista Mitchel Forman i el baix Will Lee.

Curiosament, Gary Burton no aporta cap composició, mentres que Pat Metheny i Mitch Forman en donen tres i dos originals, respectivament. El so de l'obra esta marcat de manera decisiva per la guitarra de Metheny, que improvisa extensament amb la Gibson de caixa, sobretot. Indubtablement, ell és un músic carismàtic, allà on es fica deixa la seua empremta personalíssima. Aquest elapè ens el retroba fresc i jazzístic, allunyat del excessos i l'originalitat amanerada que caracteritza els últims treballs del Pat Metheny Group.

Reunion no és en absolut la típica reunió forçada de grans noms. Ben al contrari, és un disc molt treballat i amb un enllestit rodó. És ple de melodies amb cos, amb màgia. Si t'estimes el jazz contemporani en clau blanca i acústica, hauràs de fer-li un lloc en la teua discoteca. Val la pena.

Francesc Caballero

MÚSICA

Música religiosa quaresmal

L'ambient musical barceloní ha participat els últims dies de l'ambient propi i conseqüent del "pas de l'any". I així, de la mà del temps quaresmal, hem assistit a dos concerts centrats en música d'absolut contingut religiós. La *Passió segons Sant Mateu,* de J. S. Bach i el *Rèquiem* de Fauré.

Totes dues han tingut com a centre específic i comú d'interès, la vivència de l'eterna dialèctica sobre l'autenticitat dels diferents enfocaments possibles a determinades obres. Especialment, però no excloentment, a les del món pre-clàssic.

Com ja és tradició, feliç tradició, la Fundació la Caixa ha programat una versió important de l'esmentada obra de Bach. Com a protagonista central, la figura de Helmuth Rilling, considerat per molts la màxima autoritat mundial en l'obra d'aquest compositor. I amb ell el seu equip artístic *habitual,* el Gachinger Kantorei de Stuttgart –ciutat on exerceix el seu magisteri– i la Stuttgarter Kammerorchester amb un grup de veus solistes de relleu.

Si fins ara, o més ben dit, en els últims anys, se'ns havia fet present diferents òptiques encarades a la reserva de la màxima fidelitat original –instruments barrocs, cors reduïts amb incorporació del cor infantil, etcètera– en aquest cas la pretensió sembla anar més aviat a imaginar la que hauria estat avui una versió de l'obra feta pel mateix Bach, amb els recursos disponibles actualment. Així, desapareixen quasi totalment els instruments barrocs, es prescindeix també del cor infantil i es treballa sobre la base del que podríem dir sonoritats romàntiques, plenes, poderoses i profundes, sense però caure en el monumentalisme de versions inflades i hiperespectaculars. El món de Rilling és sobretot germànic, d'una impressionant profunditat i en alguns moments al caire de la pesantor. És un treball precís, exacte, d'un enorme sentit dramàtic i d'un rigor excepcional.

Tanmateix va donar la sensació que el públic, potser molt avesat a altres enfocaments i també potser per la irregularitat qualitativa del conjunt de veus solistes, no va assaborir com mereixia.

Philippe Herreweghe i la seva Chapelle Royale, van servir la versió original del *Rèquiem* de Fauré. Novament aquí apareix la consideració d'un enfocament que busca l'autenticitat definitiva.

Aquí el camí és a la inversa. Enfront de les versions d'aquest contingut simfònic, el músic belga busca el color original, l'austeritat i l'ascetisme primigenis. En aquest cas la relativa proximitat de la data de composició –un segle– atorga plausibilitat a aquest intent reeixit de fidelitat.

Al marge d'especulacions musicològiques, queda definitivament per a la història l'alta categoria de la interpretació, del treball de la Chapelle Royale i del conjunt instrumental acompanyant, Ensemble Musique Oblique, que ha fornit una versió absolutament memorable.

I en aquest capítol cal destacar també les intervencions vocals solistes de la soprano Agnes Mellon i del barítón Per Vollestad.

La Chapelle Royale ha adquirit un grau de maduresa tècnica extraordinari, posat també en evidència en la interpretació, a la primera part del programa, d'un conjunt de motets d'Anton Bruckner, de gran dificultat, resolts amb absoluta autoritat.

En definitiva, dos concerts d'una considerable transcendència. Música deslligada del seu context religiós originari i recolzada, per tant, en la seva autenticitat més despullada. Música, definitivament, sense adjectius.

Jaume Comellas

Dalt, Helmut Rilling; baix, Johann Sebastian Bach.

TELEVISIÓ

Pobresa informativa

Informatius Comunitat Valenciana. 14'30. TV1.

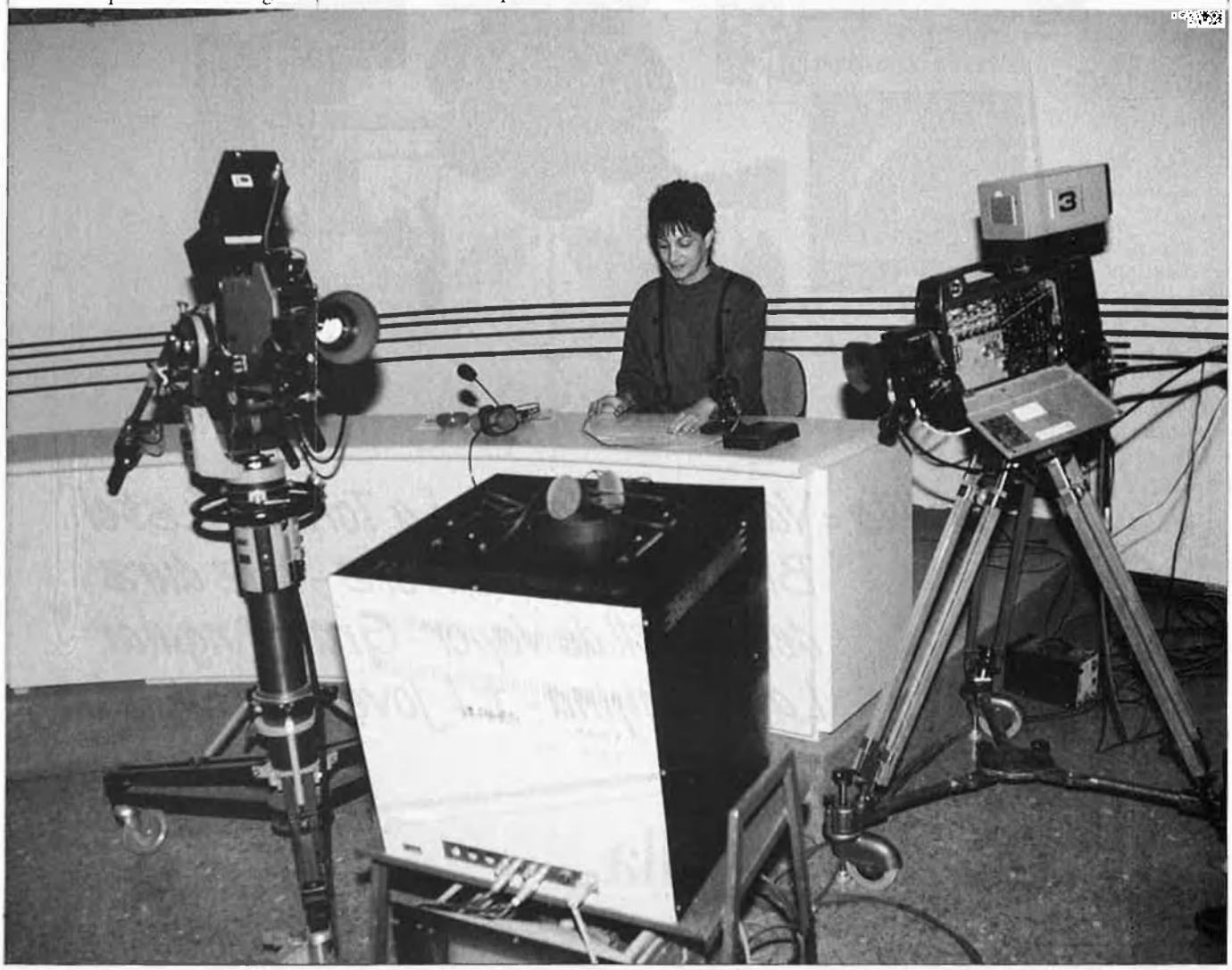
El Centre Territorial de TVE a València, popularment conegut com Aitana des dels temps d'Eduardo Sancho, emet una programació a migdia, just en aquells moments que la gent fa poc cas de la televisió com una mena de pròleg casolà al plat fort de la primera edició del Telediario. És l'oferta local del gran monstre de la televisió de l'estat. No obstant això, no fa encara un any, quan ja s'havia incorporat com a director José Luis Agudo, TVE-Comunitat Valenciana va fer una conquista. Va aconseguir un informatiu d'un quart d'hora immediatament abans del Telediario de la nit a la primera cadena, en un moment de màxima audiència.

Conduit per Ricardo Pomares, aquest Informatiu 2 tracta de recollir les notícies que s'han produït al llarg del dia al País Valencià, quasi una hora abans que ho fa l'espai de noticiari de la televisió autonòmica, Canal 9. D'aquesta manera, el Centre Territorial de TVE ja no es limita a l'informatiu de migdia, cada 24 hores, i pot atendre amb major puntualitat i abundància l'actualitat de la jornada.

Així i tot, i malgrat l'elemental correcció amb què era realitzat, l'Informatiu 2 no pot evitar la sensació de pobresa i d'escassesa de mitjans en comparació amb el Telediario de la nit, que s'inicia immediatament després. El decorat, la freda manera de contar les notícies, la limitació a l'estricta actualitat valenciana i l'absència de recursos per a fabricar l'espectacle que, a la televisió, ha de ser sempre en alguna mesura un espai d'informació, posen de relleu que es tracta d'una oferta de segona fila, encastada en la programació com una espècie de concessió a la necessitat de marcar la presència local de TVE al País Valencià. És, en tot cas, una fórmula insatisfactòria.

L'existència d'una societat activa i complexa, l'aparició en l'oferta televisiva valenciana del nou canal autonòmic i l'experiència i el rodatge del Centre Territorial són arguments suficients per a fer evident la conveniència d'un circuit valencià de televisió similar al que TVE ha desplegat a Catalunya. Per a posar-lo en marxa resulta imprescindible un centre de producció modern i adequat, que substituesca les incòmodes i estretes instal.lacions actuals del carrer de Lebon. En un sentit obert al projecte de construir el nou centre s'ha expressat el nou director general de RTVE, Jordi Garcia Candau. Sembla, així, que de la mà d'un responsable d'origen valencià la vella possibilitat de comptar al País Valencià amb una oferta autòctona coherent per part de TVE podria començar a ser possible. En tot cas, el que hi ha actualment, pel que a l'informatiu de la nit fa referència, resulta manifestament insuficient.

Adolf Beltran

Sant Jordi = una rosa
una rosa = un llibre
un llibre = Cruïlla

Cruïlla = Vaixell de Vapor - La Torre i l'Estel
Biblioteca de l'Univers - Els durs
del Vaixell de Vapor - Gran Angular
La Teranyina - El jove investigador.

editorial cruïlla

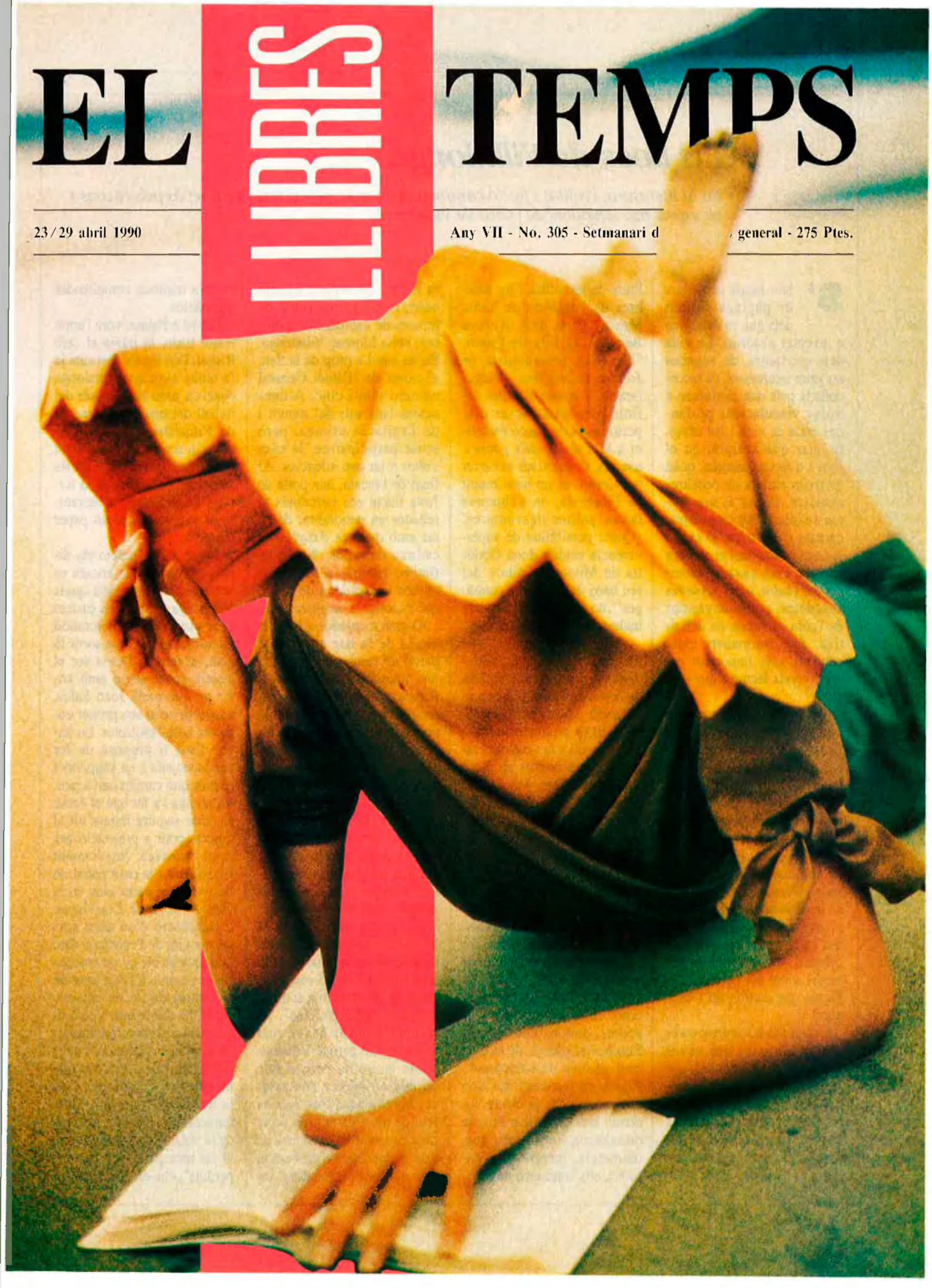
Balmes 245, 4t Telèfon 237 63 44 08006 Barcelona

EL TEMPS

LLIBRES

23/29 abril 1990

Any VII - No. 305 - Setmanari d [illegible] general - 275 Ptes.

Els llocs de Villalonga

En la literatura, realitat i ficció caminen de la mà. Aquest text fa un repàs pels racons i els espais més singulars de l'obra de Villalonga.

S'han escrit centenars de pàgines parlant dels que es dediquen a inventar històries. La vida dels escriptors, de vegades no gaire interessant, és escorcollada pels que s'esforcen a trobar vinculacions profundes entre la vida i les obres. És clar que sempre, en el fons i d'alguna manera, quan escrivim parlem de nosaltres mateixos. Potser és una forma d'explicar-nos tot allò que cercam d'entendre. D'explicar-nos i d'explicar el que ens envolta. Però l'interès excessiu per l'autor, o per les seves anècdotes, pot allunyar-nos de l'obra –sempre, en definitiva, d'alguna manera independent, més important per les diverses lectures que suscita.

En escriure, cada escriptor crea el seu propi univers de ficció. S'inventa històries i personatges que situa en un temps i en un lloc. D'alguna manera, és el titellaire que fa i desfà les aventures dels homes. Algú s'ha referit a la vanitat dels escriptors, tal vegada una manera de definir la seva voluntat d'artífexs. Una de les dificultats d'aquest ofici és situar els noms inventats en un entorn que els faci pròxims. La recerca d'espais on fer viure els personatges. Espais que configurin i delimitin.

L'autor tria els indrets on es desenvoluparan les seves històries, i de vegades són més importants que qualsevol dels altres elements, gairebé determinants. ¿Quina força tindrien els encontres sexuals de Josafat, si succeïssin a qualsevol altre lloc, lluny de les voltes i les tenebres de l'església de Santa Maria? Com deia Aurora Bertrana, la filla de l'autor, "l'autèntic protagonista de *Josafat* és l'església". I segurament la manca d'unitat definiria les existències dels personatges de Vasco Pratolini a la *Crònica dels pobre s amants*, si no existís el carrer del Corno, en un barri humil de Florència, on s'aboquen tantes petites desventures. ¿Quina possibilitat de supervivència tendria dona Obdúlia de Montcada, lluny del seu barri de "gats i de canonges", on tot es manté encara inalterable? Segurament cap.

Llorenç Villalonga, que nasqué a Palma, estudià Medicina a diverses universitats de l'estat espanyol fins que es llicencià a Saragossa, i s'especialitzà posteriorment a París, recull a la seva obra algun aspecte de tots els llocs que va conèixer. Palma, Binissalem, Bunyola, París... són els indrets que configuren l'espai vital de l'autor, un espai traslladat constantment a l'escriptura.

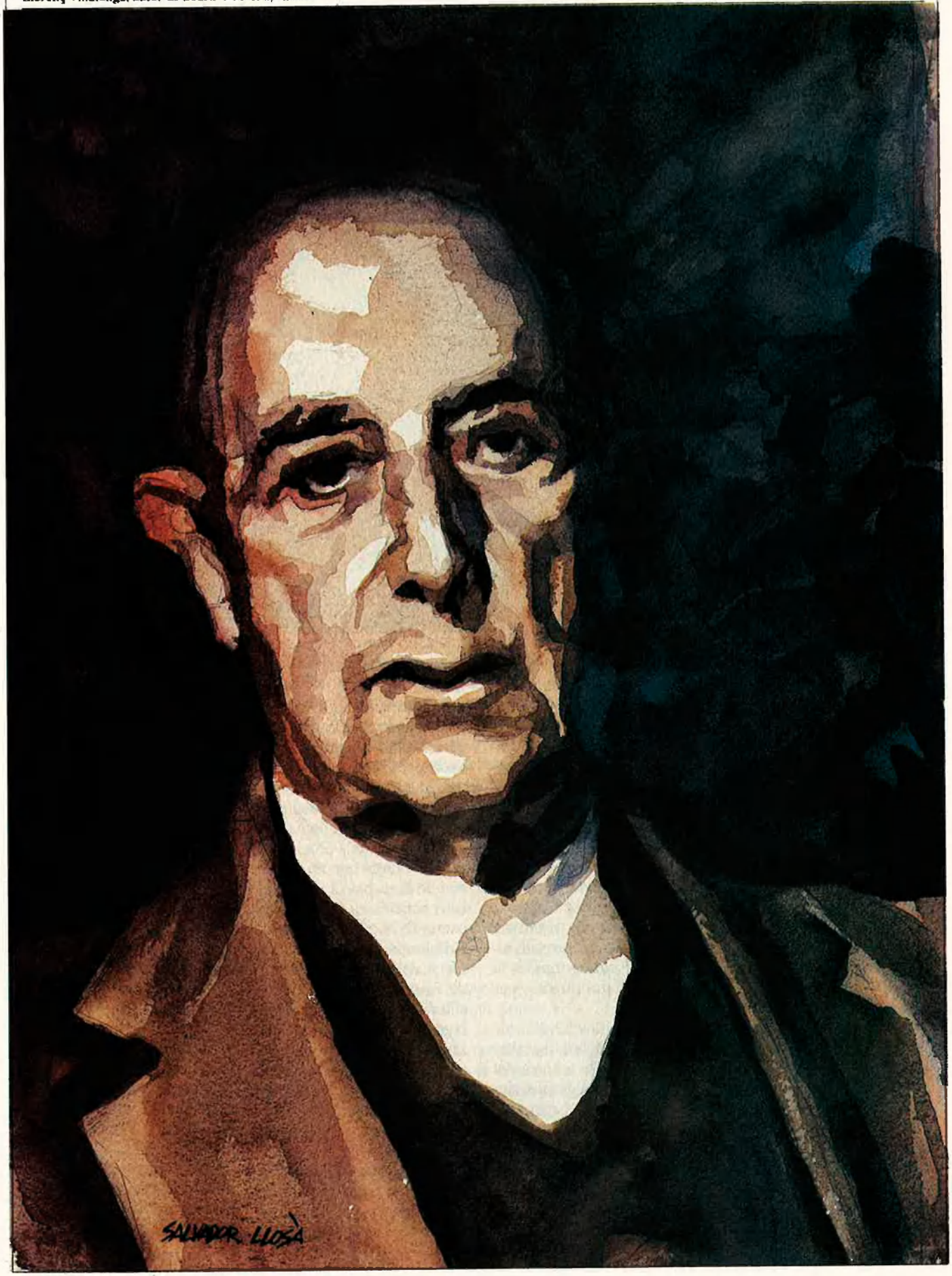
"El barri és venerable, noble i silenciós, amb carrers estrets i cases amples, que semblen deshabitades. Entre les volades dels casals, el cel fa vibrar el seu blau lluminós com una llançada. L'herba creix entre les juntes de les pedres, amples com lloses. Rompen el silenci, de tard en tard, remors de campanes". Aquest és l'escenari des d'on els personatges de *Mort de dama* ens fan arribar la seva decadència i ens diuen que, tanmateix, mentre tot s'enfonsa, ells continuen una sesta llarga. En aquest mateix barri, en un carrer voltat de remors de campanes i d'ombra, vivia Llorenç Villalonga. En un casal a prop de la Seu, al carrer de l'Estudi General número vint-i-cinc. A dues passes tans sols del tumult i de l'agitació urbana, però sense participar-ne, la casa s'obre a un pati silenciós. Al final de l'escala, una porta de fusta lluent ens introdueix al rebedor en penombra, decorat amb quadres d'església i cadires de repòs. No hi ha timbre elèctric a l'entrada, només una cadena de llautó que fa sonar la campaneta.

Al gran menjador, a banda i banda de la llar encesa, un parell de cambreres d'uniforme, immòbils com estàtues, només sortien de la seva immobilitat per servir la taula on els senyors, Llorenç i Teresa, i els convidats conversaven. Cada gest formava part d'un ritual antic, repetit un dia i un altre, durant tots el anys de la vida. És el mateix que dona Teresa havia vist de petita a ca seva, quan tot just despuntava el segle. Les menges eren exquisides perquè, com deia la senyora: "A la nostra cuina només hi ha atuells de terrissa o, a tot estirar, de ferro, mai de cap altre metall, i no hi entra cap mena de combustible si no és llenya o carbó d'alzina". Al menjador no hi hagué mai cap televisió perquè Villalonga no en volia, però sí una camilla on seien a conversar els horabaixes, fins que es feia de nit. Als porxos de la casa, hi havia les intal.lacions d'un gimnàs des d'on l'autor, com els seus personatges, intentava realitzar complicades acrobàcies.

També a Palma, vora l'antic teatre Líric, hi havia el cafè Riskal. Dos locals destruïts ja fa molts anys que Villalonga coneixia prou bé. Després del treball del matí com a metge del Psiquiàtric, i en haver dinat, s'hi reunia amb una sèrie de coneguts, molts d'ells amics de les lletres. A la tertúlia d'aquell cafè, la literatura hi tengué sovint un paper destacat.

Foren a Binissalem els dinars estiuencs que encara es recorden, després dels quals Villalonga recorria els carrers i les places en un automòbil monumental que feia sortir la gent, esvereda. Devia ser el mateix cotxe negre amb xofer de què parlà Joan Sales, en referir-se al seu primer encontre amb l'escriptor. En haver dinat li proposà de fer una passejada i, en suggerir-li l'editor que caminassin a peu, Villalonga va fer que el cotxe els anàs seguint durant tot el trajecte com a precaució per si es cansaven. Segurament Binissalem i la casa pairal de Bunyola són punts clau en la vida i l'obra de l'escriptor. L'elaboració d'un mite sorgeix sovint de l'evocació d'un lloc que és elevat de categoria i es converteix en punt de referència de tot un univers. No hi ha dubte que Villalonga extrau el material literari de la seva experiència vital i dels ambients i persones que ha conegut. Perquè per a ell la literatura és un intent d'eternitzar els instants fugaços de la vida: "en aquest món no hi ha més paradisos que els perduts", ens diuen a *Bearn*.

Llorenç Villalonga, autor de *Bearn* i *Mort de dama*.

ÀLBUM FOIX
Una successió d'instants
A cura de Joan de Déu Domènech
i de Vinyet Panyella

CARLES CASAJUANA
La puresa del porc
Mínima de butxaca, 41

QUIM MONZÓ
La maleta turca
Mínima de butxaca, 42
Segona edició

CHRÉTIEN DE TROYES
El conte del graal
Traducció de Martí de Riquer
Biblioteca mínima, 21

LOUISE ERDRICH
La reina de la remolatxa
Traducció d'Albert Mas-Griera
Biblioteca mínima, 22

Quaderns Crema

SALA D'EXPOSICIONS DE LA FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS
CARRER CORREUS, 3 - 46002 VALENCIA TEL. 351 14 35

Ana Navarrete

30 MARÇ / 6 MAIG 1990

Laborables, d'11 a 14 i de 17 a 21.
Festius, d'11 a 14.
Dilluns matí, tancat.

FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS

AULA DE CULTURA

NOUS CURSOS ESPECIALS

- DICCIÓ TÈCNIQUES D'EXPRESSIÓ ORAL
- INTRODUCCIÓ AL LLENGUATGE ADMINISTRATIU

PLACES LIMITADES

INFORMACIÓ

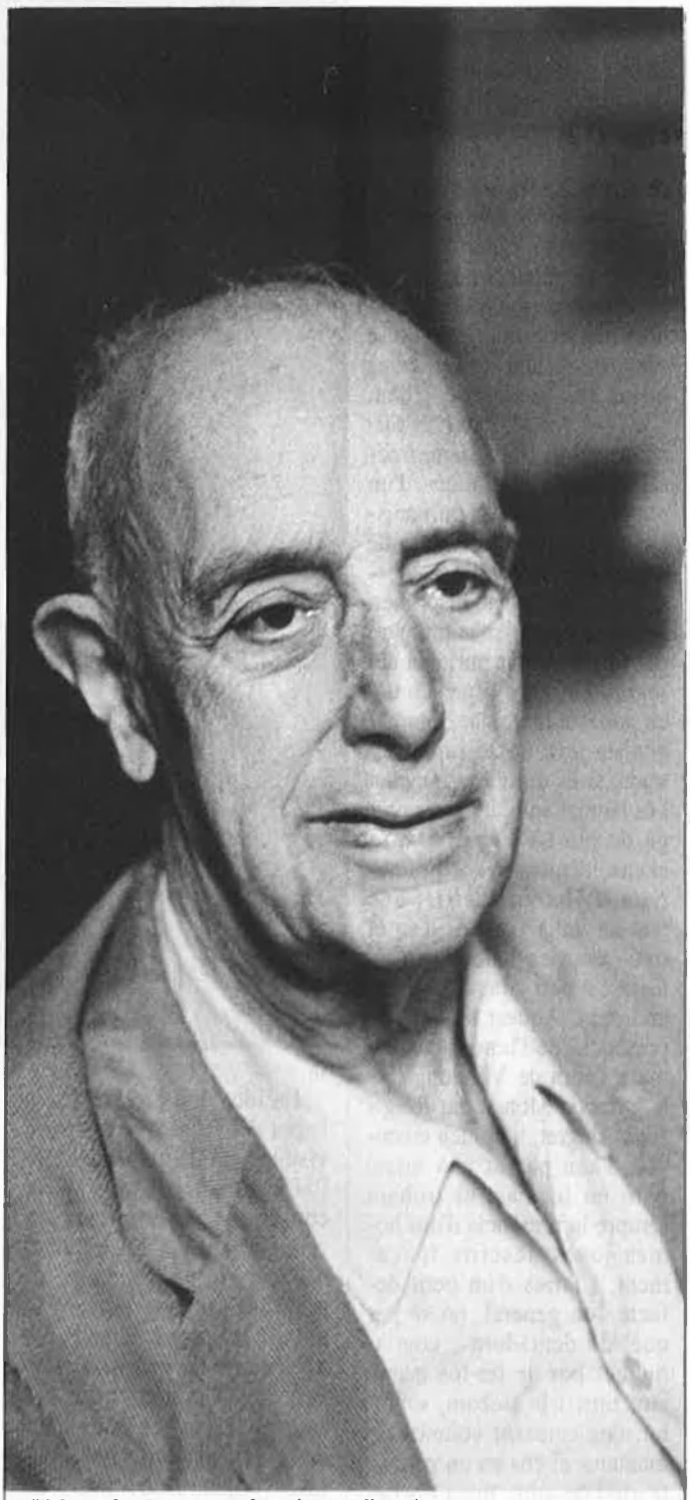
ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ
c/. Moratín, 15-6
46002 VALÈNCIA
Tel.: 351 17 27

Les idees ètiques de Llorenç Villalonga

Segons Vidal Alcover, la idea que presideix tota l'obra de Villalonga és, visiblement, que el Bé i el Mal es temen, es toquen. Aquí ens fa una anàlisi de les idees fonamentals per a entendre la seua obra.

Si m'he decidit a parlar de les idees ètiques de Villalonga no ho he fet amb la idea de ficar-me en el mullader del que se'n diu *crítica psicològica* –on massa sovint i amb mala tafaneria s'intenta descobrir la *vida secreta* d'un autor–, sinó amb la intenció d'exposar les idees ètiques que es poden trobar, exposades per ell mateix, narrador, o per boca dels seus personatges, a les seves narracions, i sempre amb la finalitat d'ajudar a un millor coneixement de l'obra d'aquest escriptor, plena d'interès, almenys per a mi.

Potser convé determinar, de bon començament, unes petites circumstàncies cronològiques. Villalonga naix el 1897. Comença a escriure als diaris el 1929 i publica la seva primera novel.la, *Mort de Dama,* el 1931: ell diu que l'havia començada feia temps, però la realitat és que la novel.la, ja en la seva primera edició, recull esdeveniments molt pròxims a l'any que publica el llibre. Entre el 1931 i el 1936 du una vida una mica despreocupada de les convencions de conducta que regeixen la societat malloquina. D'altra banda, freqüenta poc aquesta societat, sobretot després d'un fracàs una mica escandalós en el seu intent de casar-se amb una pubilla rica. S'adhereix d'amistat –si és que Villalonga va experimentar mai aquest sentiment de l'amistat– i professionalment al grup, que feia alhora medicina i societat, de dos germans valencians, metges, instal.lats a Mallorca, a les foranes de Ciutat –no sé si per Son Rapinya o per La Vileta– i, en aquell moment, de moda, i és cosa sabuda que això de la moda compta molt, sobretot econòmicament, en l'exercici de la medicina. L'any 1936 troba amb qui casar-se, gràcies a la mitjanceria d'amics i coneguts, més d'ella, val a dir, que no d'ell. La futura dona pertany a una família senyora de la Part Forana, i , ja casats, marit i muller s'instal.len al poble d'aquesta, Binissalem, on, lluny dels enrenous mundanals, ell llegeix les *Mémoires d'Outretombe* del vescomte de Chateaubriand i ella cal suposar que es dedica al maneig casolà. El casament representa un canvi radical de vida i en bona part d'ideologia per a Villalonga. Amb una expressió popular diríem que *assenta el cap*; literàriament, podríem dir que abandona el món de *madame* Dillon –com ho fa aquesta dona en plena maduresa dels seus atractius a la novel.la que protagonitza– per refugiar-se en el món de Bearn: un Bearn finalment conegut i molt diferent del que només era somiat a les novel.les anteriors.

Villalonga freqüentava poc la societat mallorquina.

Amb aquest canvi de vida –en el qual compta així mateix, però encara no gaire, l'edat– també canvien les idees ètiques, no cal dir-ho. Però algunes coses es mantenen al llarg de tota l'obra, com són la mania contra l'alta aristocràcia i l'esperit de classe demostrats sobretot en Obdúlia Montcada –recordem les seves frases: "En es *Círculo*, no hi va més que genteta, heu perdut s'idea de ses classes",

"L'escepticisme és la sola actitut espiritual fecunda i que du el món per la via del progrés".

i aquella, més contundent: "Jo no dic que, en el cel, no hi puguem anar tots, ja ho veurem; però en es *Círculo* no haurien d'admetre més que persones decents"– i en aquella Joana "botifarra" –"botifarra" és el nom que el poble dóna, amb una intenció vexatòria, com és de suposar, als nobles: alguns pensen que és una deformació del mot francés *botifleur* o botifler en català, aplicat als partidaris de la dinastia borbònica; però jo no ho veig gaire clar– de *La Virreyna*, una de les seves darreres novel.les (del 1969: la darrera que va escriure és *Lulú regina,* del 1972; encara va publicar, en vida, el 1975, *Un estiu a Mallorca,* reconversió d'una obra de teatre de joventut, *Sílvia Ocampo;* poc temps després patia un creixent procés d'arterioesclerosi i es va morir el 1980), i també l'admiració per una elegància –aristocratisme, al capdavall– impossible, o inexistent, somiada, que representen la baronessa de Bearn de les novel.les anteriors al 36 –*Mort de Dama* i *Mme. Dillon* o *L'hereva de dona Obdúlia* o *Les temptacions,* que tots tres títols va tenir la novel.la en les seves diverses i successives versions i edicions– i el ressentiment, sublimat en ironia, d'aquell absurd rei de Norbèlia de les novel.les del cicle de Lulú.

Aquesta elegant, refinada, assenyada, prudent i, encara que arruïnada, de gran i unànimement reconegut prestigi no té escrúpol d'anar a veure el seu confessor, que és també el de la seva tia Obdúlia, amb el pretext de confessar-se i amb la intenció de servir-se'n com a mitjancer per obtenir que la moribunda tia la faci hereva; cosa que, almenys als ulls del novel.lista, no entela ni una mica el bon nom de la noble i discreta senyora. A una de les seves novel.les més reeixides, *L'àngel rebel* (del 1960) contrasta el liberalisme moral, l'àmplia tolerància, d'un senyor vell amb el puritanisme de un jovenet que li fa de secretari. Tàcitament, l'escriptor dóna la raó al primer, no sense deixar-se commoure per la mentalitat puritana del segon. Un altre aspecte ètic: en aquesta novel.la, el protagonista jove no se sap, d'entrada, si és mascle o femella, i és batejat amb el nom ambigu de Flo La Vigne, com és el cas, idèntic, de l'heroi futurista d'*Andrea Victriz*, que tant en italià –que és d'on el treu– com en hebreu, grec i llatí és ben masculí, com andrògin. Aquest tema de la presència de l'homosexualisme a l'obra de Villalonga, l'han tractat Montserrat Roig i Joan Alegret, i, al meu entendre, s'han passat una mica, però en tot cas, hi trobam sempre la presència d'uns homes joves descrits físicament, i tarats d'un petit defecte –en general, no sé per què, de dentadura–, com si tingués por de fer-los massa atractius; i hi trobam, sobretot, una constant voluntat de mantenir el cos en un perfecte estat de salut, força i bellesa.

La idea que presideix tota l'obra de Villalonga és, però, visiblement, la idea que el Bé i el Mal es tenen, es toquen, com el lluç que es mossega la cua. Quan, el el "Pròleg en el cel" del *Faust,* Goethe fa dir a Mefistòfeles, quan dóna la rèplica al Senyor, el qual afirma que Faust és el seu servent, que "pretén collir, del cel, la flor de les estrelles/ i de la terra els goigs més apurats" (segons la traducció de J. Lleonart), és segur que Villalonga devia trobar que l'aspiració doble, l'ambició, de Faust era, no solament lícita, sinó del tot plausible. Però, com també sap, no hi ha ambició que es vegi mai del tot acomplida, i es decanta –és la solució lògica per l'escepticisme. (Es per això que he dit, repetidament, jo, no Villalonga, que l'escepticisme és la sola actitud espiritual fecunda i que du el món per la via del progrés). Per això Tonet, el protagonista de la considerada com a més im-

"*Bearn* és una novel.la moral, situacional, no una novel.la psicològica".

portant novel.la de Villalonga, *Bearn*, crema tot de llibres que semblen heterodoxos a la seua dona i al rector del poble, per allò de tenir-los contents i poder viure en pau en la seva companyia, mentre pensa, però, que com més llibres d'aquells cremi ell a la seva fogonya, més edicions se'n faran a París. I per això, a les narracions breus on intervé aquest personatge –*Mitja hora tard* i alguna altra–, el novel.lista ens fa adonar que l'important no és castigar el delicte, sinó salvar el delinqüent que, comptat i debatut, ho és per beneitura i no per maldat, coincidint, en aquest pensament, amb el seu admirat Voltaire, quan deia que quan un cotxe trabuca no és per la maldat, sinó per la impericia del cotxer.

He d'insistir, i no serà mai prou, sobre el punt que feia constar al començament: les idees ètiques, suggerides, ja que no exposades minuciosament i ordenadament, no representen una incursió en l'ètica personal de Llorenç Villalonga, sinó tan sols en la que es desprèn del comportament dels personatges de les seves novel.les i narracions breus. Fixem-nos, d'altra banda, que ell sempre procura exposar-les sota capa d'ironia, de vegades molt descarada, com en aquella resposta que fa *madame* Dormand –un personatge que, procedent dels seus articles de col.laboració a la premsa, s'incorpora a la novel.la *L'àngе rebel* – quan li retreuen que ha pronosticat la mort de Hitler, i aquest continua viu i en peu de guerra: "És que abans que una bona profetessa sóc una bona patriota". La ironia, no cal dir-ho, sol ser l'arma, defensiva més que no agressiva, dels esperits escèptics.

Per acabar aquestes notes una mica esfilagarsades diguem que entre el Villalonga anterior al 36 –al seu casament; no a la guerra; puntualitzem– i el posterior, la diferència que hi ha és, potser, més que no de pensament, de to. A la *Mme Dillon* del 36 hi ha una relació purament sensual entre Alícia Dillon i Xim Puigdesaura, amb la intervenció del record d'una suïcida –"una beneita", és el comentari del jove amant–, preses de droga –la cocaïna era la moda en aquell temps– i molta literatura llibresca. A *Bearn* també hi ha relacions sexuals, però són entre gent de condició social modesta –els pagesos adolescents de la possessió– i quan es donen entre gent de la classe alta –el cas de Xima, neboda i examant del senyor de Bearn– acaben abocades a la follia; no es donen amb la tranquil.litat del que és normal, com es donaven a *Mme Dillon*, tot i el munt de records poc agradables, repugnants i tot, i totes les recances que contínuament li venien al cap a la sempre insatisfeta –no sexualment– milionària nordamericana.

He apuntat, vet-ho aquí, un tema villalonguesc, que mereix, crec, més atenció de la que jo li puc ara dedicar. Ho val la pena. La novel.la de Villalonga és una novel.la moral, com la de Thomas Mann, la d'André Gide, la d'Anatole France, la de Colette, una novel.la moralitzadora, situacional, no una novel.la psicològica, que ell potser volia fer, però que, en temps seu, era un gènere passat de moda, de tal manera que sabia que ja no podia fer una novel.la com Flaubert, Tolstoi, Constant, ni tan sols Stendhal. Potser li hauria agradat fer un Proust. Però, a part que Proust ja estava fet, Villalonga era, literàriament, el narrador més oposat a Proust: Proust és un escriptor analític, minuciós, morós; Villalonga és ràpid, sintètic, genialment sintètic, que ho copsa tot amb una ullada. La seva moral, les seves idees ètiques, no tenen res a veure amb les de Proust, si no és en allò, en el fet que la caminada per les rutes del progrés ens ha posat d'acord a tots.

Jaume Vidal Alcover

Editorial Empúries

Col·lecció Narrativa

Premi Crítica «Serra d'or» de narració 1990

Josep Palàcios

ALFABET

La consagració d'un gran escriptor

Botxenski i companyia va ser la revelació

J.M. Fonalleras

AVARIA

Ara, *Avaria* confirma el personalíssim *estil Fonalleras* i el seu sentit de l'humor

¿Narrativa rural?

Pep Coll

L'EDAT DE LES PEDRES

Un món mític, al Pirineu, on la llegenda i la fantasia es confonen amb la història

Guia, història o crònica sentimental de Barcelona, el millor llibre publicat sobre la ciutat

Edició popular 1.500 ptes. 340 pàgs.

Manuel Vázquez Montalbán

BARCELONES

Un homenatge crític de l'autor a la seva ciutat i al seu país

Col·lecció Tros de paper

¿Diari o novel·la? Sens dubte, literatura

Blai Bonet

LA MOTIVACIÓ I EL FILM

«L'aventura d'escriure la personal aventura de viure»
(Biel Mesquida)

¿Literatura urbana?

Vidal Vidal

GEOGRAFIA IMPÚDICA

Pròleg de Joan Barril

Un retrat, escrit amb humor agredolç, de la vida nocturna de Lleida

Col·lecció Migjorn (poesia)

Narcís Comadira

EN QUARANTENA

Dos assaigs polèmics

Biblioteca Universal Empúries

Jesús Tuson

EL LLENGUATGE I EL PLAER

Incursions lingüístiques en terra literària

Ivan Tubau

EL CATALÀ QUE ARA ES PARLA

Llengua i periodisme a la ràdio i la televisió

Distribució: **Paidós.**
Marià Cubí, 92 - 08021 Barcelona

62, 1990, 171 pàgs.

La Wolf acostuma a parlar de conflictes humans en la seva narrativa i, *Funció d'estiu,* és un llibre de remembrança, una reflexió sobre l'enyorament d'un passat en què tot semblava possible, en què semblava factible canviar el món.

Patricia Highsmith, *E l tremolor de l'engany,* Barcelona, Edicions 62, 1990, 248 pàgs.

Tunísia és l'autèntica protagonista d'aquesta novel.la veritablement engrescadora. Patricia Highsmith sap donar a les seues ficcions aquest misteri connatural del ser humà i buscar-hi la resposta a les coses. Un llibre per a llegir sense descans.

Chrétien de Troyes, *E l conte del Graal,* Barcelona, Quaderns Crema, 1990, 170 pàgs.

Escrites en moments de gran exaltació cavalleresca fortament impregnada d'esperit cristià, entre la segona i la tercera croada, les novel.les De Troyes destaquen pel seu ambient de misteri i de poètica meravella. Una lectura diferent on ens trobem un món a la mesura dels somnis.

Saul Bellow, *Un robatori,* Barcelona, "Venècies", Edicions de La Magrana/Edicions 62, 1990, 123 pàgs.

La novel.la més recent d'aquelts premi Nobel, una subtil i intensa història d'una dona enamorada i el seu anell robat, però no una dona qualsevol, sinó tot un personatge de gran qualitat i d'inesperades capacitats d'amor i de sentit comú.

Assaig

Ivan Tubau, *El català que ara es parla (Llengua i periodisme a la ràdio i la televisió),* Barcelona, Empúries, 1990, 316 pàgs.

Converses amb locutors i periodistes sobre les relacions entre llengua –normativa, estàndard, espontània–, i periodisme oral amb una conclusió no gens apocalíptica. Parlen Júlia Otero, Salvador Alsius, Enric Frigola, Ferran Toutain i Joan Solà, entre altres.

Xavier Coma, *Diccionari del cinema negre,* Barcelona, 1990, 311 pàgs.

No obstant no ser una ficció, aquest diccionari passa per ser ja un dels clàssics del gènere. Hi podem trobar actors, actrius, personatges de novel.la, escriptors, guionistes, tot amb la llegenda de Hollywood encaixada en la precisió de dades rigoroses.

Jordi Llovet, *El sentit i la forma (Assaigs d'estètica),* Barcelona, 1990, 232 pàgs.

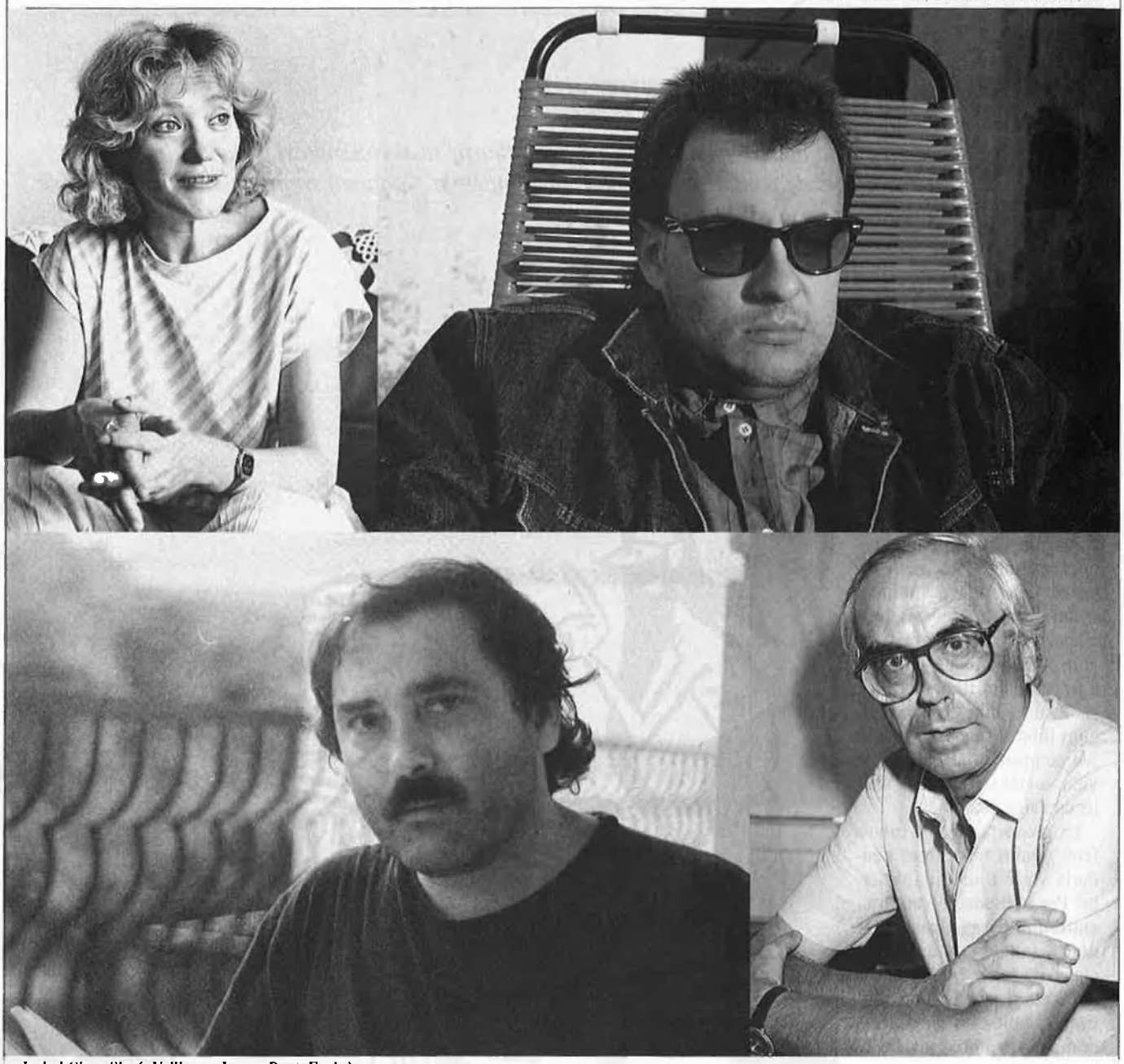
Llovet és filòsof i crític literari i ha traduït Kafka, Musil i Rilke, un bon bagatge, sens dubte, per a abordar aquests assatjos, deu, sobre temes d'estètica: la intimitat romàntica, la música de Brahms, les relacions entre Hegel i Hölderlin, entre altres.

Àngel Castiñeira i altres, *La filosofia a Catalunya durant la transició (1975-1985),* Barcelona, Acta, 1990,173 pàgs.

Un interessant recorregut per les idees i empreses filosòfiques que van configurar l'important decenni marcat. Destaca dins dels apartats temàtics l'article d'Àngel Castineira sobre "Els anys 80, de la modernitat a la postmodernitat".

Joan F. Mira, *Cultures, llengües, nacions,* Barcelona, Edicions de La Magrana 1990, 212 pàgs.

La reflexió metòdica és el fil conductor d'aquest llibre. Antropologia, cultura nacional i un sentit molt peculiar de l'assagisme s'hi apleguen i configuren un text brillant del qual és impossible sortir sense haver pres alguna cosa.

Isabel Clara Simó, Vallbona, Jaume Pont, Espinàs.

Josep Ballester, *Joan Fuster: una aventura lírica*, València, Tres i Quatre, 1990, 144 pàgs.

Conegut poeta, va guanyar el premi Ausiàs March el 1988, Ballester és també un especialista en l'obra de Fuster. Aquí ens fa un recorregut per la seua poesia, destriant significats i reflexionant sobre la seua importància dins la poesia catalana.

Jaume Pérez Muntaner, *Subversions*, València, Tres i Quatre, 1990, 253 pàgs.

Conferències, pròlegs, crítiques o simples notes, tot forma part d'un discurs crític que Muntaner va desenvolupant des de fa anys. Aquest recull és una mostra bastant completa de la seua activitat i de les seues opinions com a intel.lectual i com a escriptor.

Poesia

Xavier Amorós Corbella, *La vida incògnita,* Barcelona, Columna, 1990, 52 pàgs.

Aquest llibre, que va guanyar el premi Josep Ma. López Picó de 1989, confirma a l'autor com una de les veus joves més suggestives de la poesia catalana actual, un món fet de miralls i escamoteigs, clars-obscurs i paradoxes.

Lluís Roda, *Sobre l'hamada,* València, Tres i Quatre, 1990, 59 pàgs.

També recolzat per un premi, el Vicent Andrés Estellés, Roda ha fet un dels llibres més originals dels últims anys, on l'experimentació té un paper important, però també una particular manera d'entendre el classicisme.

Jaume Pont, *Raó d'atzar (Poesia 1974-1989),* Barcelona, Edicions 62, 1990, 260 pàgs.

Una de les veus més personals dels 70, la de Jaume Pont, continua aquesta excel.lent col.lecció que és la "Sèrie Gran" d'Edicions 62. Una poesia accesible, sempre amb un punt de follia que no abandona la subtilesa i el rigor. *Xulio Ricardo Trigo*

Els llibres de l'illa

¿És una illa deserta el millor indret per a lliurar-se al vici solitari de la lectura? Tretze personatges de molt diverses professions contesten a aquesta enquesta sobre una possible biblioteca en la soledat de la mar.

No obstant haver-n'hi cada dia menys, d'illes desertes, el tòpic continua funcionant com a exemple de soledat extrema, com a lloc on tot pot estar permès. Es per això que fins i tot la lectura, el plaer que pot proporcionar un llibre, s'ha identificat amb l'illa deserta i el lector, amb un futur aprenent de Robinson Crusoe. Nosaltres no hem volgut ser menys i, havent de desitjar les millors lectures per a aquestes pasqües, ¿què més adeqüat segons la tradició que anar-se'n a la particular illa deserta de cadascú i a tal efecte triar alguns llibres d'aquests que ens fan companyia al llarg de la vida, sovint sense que la seua lectura siga possible?

La proposta, doncs, estava feta: ¿Quins tres llibres s'enduria vostè a una illa deserta? Per a respondre vam triar entre una llarga llista tretze noms, saltant-nos qualsevol classe de superstició, i anar a la caçera d'aquells llibres estimats, tant que els faríem companyia constant de la nostra vida.

LA MORT DEL MITE

El primer que ens va sobtar d'aquesta quasi improvisada enquesta va ser que alguns entrevistats no acceptaven la idea ni tan sols com a proposta. Així, l'economista i professor emèrit **Fabià Estapé** ens va assegurar que: "No m'enduria cap llibre. Encara que sí que en duria un, si és que se'n pot dir llibre, d'això, un manual per a construir vaixells, per tal de poder construir-me'n un i sortir a corre-cuita de l'illa". El món, sembla, agrada als seus habitants últimament.

Una resposta similar la vam rebre de l'escriptor **Lluís Alpera**, que es va confessar amant enfervorit de la vida social i els seus designis, per boirosos que siguen. Alpera ho va raonar, és clar, literàriament: "La idea del món tancat, sense sortides, aquesta que vam beure sobretot de Sartre els escriptors de la meua generació, i que Bunuel va escenificar esplèndidament en *Los olvidados*, sempre m'ha fet por. Vull dir que per a mi, anar-me'n a una illa deserta seria massa fotut, potser perquè pense que la cultura només té sentit dins una col.lectivitat. Per tant no m'hi duria llibres ni punyetes".

Dins d'aquest apartat de

trencament, potser hi hauria una altra vessant, més còmoda si volem, però no menys creativa, aquells que no obstant la seua condició de nàufrags introbables encara continuarien amb la seua dèria creativa. Les varietats, però, serien ja qüestió personal. El sociòleg i escriptor **Josep-Vicent Marqués** s'estimaria tenir-hi al seu abast la Bíblia, les obres completes de Shakespeare –¡no és res, això!, –l'estructura oberta de l'enquesta ens ha obligat malgrat tot a acceptar-ho– i un altre llibre en blanc, potser com aquest que va publicar fa poc l'editorial Eumo de Vic, "per tal de poder escriure".

Treball, treball, treball.... Un altre treballador incansable, el dissenyador de moda **Francis Montesinos**, va confessar que "No sóc gens aficionat a la lectura. Per tant, m'enduria tres llibres amb moltes imatges, llibres de fotografia o de dibuixos".

L'editor i dissenyador **Jaume Vallcorba** es va quedar d'una peça i tot seguit va respondre que "és una pregunta molt bèstia". No vam tenir cor de contradir-li-ho, però no obstant ens vam posar una mica ploms. Finalment, dubtós però demostrant un gran coneixement del terreny que trepitja, ens va dir que probablement s'estimaria tenir-hi poesia, de Petrarca, de Du Bellay, un dels poetes fundadors de la *Pléyade*, escola del Renaixement literari francès que tenia Ronsard com a cap, i del també francès Louis Jové.

ELS MÉS CLÀSSICS

Deixant a banda les complicacions argumentals, potser perquè vam fer l'enquesta un dia bastant feixuc i plujós i la gent tenia ganes d'estar-se ben a recer de les tempestes illenques, un altre grup d'entrevistats van triar volums sucosos i de volada. Així, el director del periòdic *Levante*, de València, **Ferran Belda**, va triar "dues novel.les de cavalleria, potser *El Quixot* i el *Tirant lo Blanch*, i després *Madame Bovary*, de Flaubert, o *La casa Rússia*, de John Le Carré". Una altra periodista, la subdirectora de *Las Provincias*, **Maria Consuelo Reyna**, sembla estimar-se la poesia i també altres coses, ja que ens va parlar de Cioran i de Margarite Yourcenar.

La Yourcenar sembla ser també una lectura habitual de la cantant **Marina Rossell**: "D'ella m'agrada molt *El temps, aquest gran escultor*, però no oblidaria algun llibre de poemes d'Elizabeth Barret Browning o alguna narració de Peter Handke". ¿Potser l'última i excel.lent *Nachmittag eines schriftstellers* (*La tarda d'un escriptor*), Marina? Si parem esment en les respostes, ¿qui podria parlar de la crisi de la poesia? Molts dels entrevistats confessaven els seus desitjos d'endur-se almenys algun llibre de poemes. Una altra cantant, però d'òpera, **Victòria dels Àngels** va més enllà encara en la seua estimació de la poesia i proposava que la deixaren amb qualsevol llibre de poemes, "però sobretot de Rilke".

L'escriptor **Joan Perucho**, fent gala de la seua dèria erudita s'hi enduria els Evangelis, potser per no perdre de vista una de les fonts importants de les seues fantàstiques històries, "i també el *Tirant lo Blanch* i *El Quixot*".

NODRIR-SE DE LA DIVERSITAT

Classicismes a banda, hi ha evidentment un altre tipus de lector, aquell que, una mica aquí caic, aquí m'aixeque, encara gaudeix amb el plaer de descobrir entre llibres diversos que li cauen a les mans. És un lector obert, que s'estima la diversitat. D'aquest grup ens va semblar les respostes del jugador del *Ron Negrita Joventut*, **Jordi Villacampa**, que ens parlà de Doctorov; de **Xelo Miralles** presentadora del Telenotícies del Canal 9, que va triar el Milan Kundera més admirat, *La insostenible lleugeresa del ser*, la poesia de Cernuda i els tractats d'història, com a propostes d'una possible biblioteca entre cocoters; o del periodista **Miquel Sellarès**, que decidit a restar ben acompanyat s'hi enduria la col.lecció sencera de novel.la negra "La cua de palla", algun llibre de Norman Mailer i el *Camí cap a la llibertat*, del recentment elegit president de Lituània.

Després d'aquesta informadíssima desfilada de lectors, vam declarar abolida la crisi perenne de la lletra impresa durant l'abril d'enguany, si més no en atenció a tots aquells que aprofitaran algun racó de les vacances de Pasqua per a acostar-se a aquests llibres que sempre volem llegir però que mai no en tenim temps. No ens enganyem, els llibres no ho agraeixen, però nosaltres si.

X.R. Trigo / P. Martínez

Primavera

NOVETATS en LLIBRES

edicions 62 s/a

ELS ULLS DE CLÍDICE
Isabel-Clara Simó

El Balanci, 227. 256 pàgs.

Els personatges d'aquesta novel·la es plantegen l'interrogant de si les persones *diferents* -perquè són més intel·ligents, més aptes, més sensibles o més compromeses- poden assolir la felicitat.

EDITORIAL TRES I QUATRE

JOAN FUSTER: UNA AVENTURA LÍRICA
Josep Ballester

Quaderns, 37

Una anàlisi de tota la trajectòria poètica de Joan Fuster.

Edicions 62 BROMERA

TIRANT LO BLANC
Joanot Martorell
Versió de Francesc Machirant

Il·lustracions de M. Boix

Una versió a l'abast de tots

Editorial Empúries

EL LLENGUATGE I EL PLAER
Jesús Tusón
Biblioteca Universal Empúries, 41

Incursions lingüístiques en terra literària.

La Galera

L'AMIC FANTASMA
Gerhard Mensching

Col·lecció Els grumets de mar enllà, 58

El fantasma del castell ha tingut un eixerit fantasmet.

curial

ELS MARGES 41

Revista de llengua i literatura.

Dirigida per Joaquim Molas

Edicions Proa

TEMPS D'ESBROTAR
Agustí Pons

Pròleg de R. P. Balasch

Els llibres de l'Óssa menor, 153

52 pàgs. 650 Ptes.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

LA LLENGUA ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ
A. Ferrando, Ed. col·lecció Oberta

Una sèrie d'aportacions teòriques i pràctiques d'interès ben viu sobre la llengua oral als mitjans de comunicació de massa.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
NOVETATS
SERVEI DE PUBLICACIONS

COL·LECCIÓ OBERTA

- **La llengua als mitjans de comunicació.** *A. Ferrando, ed.*
  Una sèrie d'aportacions teòriques i pràctiques d'interés ben viu sobre la llengua oral als mitjans de comunicació de massa.

COL·LECCIÓ ACADÈMIA DELS NOCTURNS

- **Teletextos.** *VV.AA.* *Vicent Salvador, ed.*
  Lectures de teoria sobre la comunicació televisiva.

COL·LECCIÓ BIBLIOTECA LINGÜÍSTICA CATALANA

- **Sociolingüística.** *F. Gimeno/B. Montoya*
  Un bon mitjà per a introduir-se en aquesta disciplina mixta.
- **Català Col·loquial (2a. edició)** *L. Payrató*
  Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana.

COL·LECCIÓ EDUCACIÓ

- **Manual d'ús de l'estàndard oral.** *Josep Lacreu*
  Una contribució imprescindible per a la configuració d'un estàndard oral ric i flexible, vàlid per als reptes que planteja la comunicació en el món d'avui.

NI PRÍNCEP NI REI

REPÚBLICA CATALANA

MANIFESTACIONS

Girona,
21 d'abril, 11'30 hores, plaça Catalunya
Alacant,
21 d'abril, 20 hores, plaça dels Cavalls
Xàtiva,
22 d'abril, 12 hores, homenatge als Maulets
Barcelona,
23 d'abril, 20 hores, rambla Canaletes
Girona,
23 d'abril, 19 hores, plaça de la Independència
Castelló
28 d'abril, 19 hores, plaça de la Farola

Abril-90

CATALUNYA LLIURE

seu central
carrer Casp, 4a, 1a, 1r Barcelona

SANDOVAL&GÀMEZ

Erik, Núria, Josep Maria, Mercè i Nina, tots els Gené junior el dia de la festa dels quatre. DOMÈNEC UMBERT

El 4 del quatre col.loco el quatre

O sigui que el dia 4 d'abril estrenava els quaranta anys. Es tracta de **Núria Gené**, que és com la reina de les relacions públiques, una experta en això de connectar la gent, de fer festes i coses de premsa. De la seva cartera de clients es podria confeccionar la llista dels Vips catalans i, encara, molts dels espanyols. Això posat, la Núria va fer una festa a *Zacarias,* que és una *boîte* tant oblidada per la *jet-set,* que en un temps havien fet d'ella quasi un santuari. L'entrada a la *boîte* ja té *morbo,* perquè es fa a partir d'un *parking* que no du enlloc; després, quasi tot fosc, fins arribar a la sala, que és petita, molt petita. La tenen ben cuidada, tot sigui dit, i fa molt bonic encara: a poc que la dirigeixi algú conegut, pot tonar a ser moda. Bé, seguim amb la festa. Va venir tothom, començant per la família, que es punt filipí i fonamental.

Hi era, doncs, el germà, **Josep Maria Gené**, que al dia següent se n'anava al Japó amb **Lluís Prenafeta** per preparar el viatge de l'expedició comercial catalana del mes de maig. El germà va de *play-boy,* això que té una dona molt maca, la **Mercè Valera**, amb un tipus sensacional i dos fills ja grandets, que són l'**Erik** i la **Nina**, que van arribar d'un concert de *rock,* i a ella especialment se li notava: un jersey negre i un *jean* blanc no és la roba escaient per anar a la festa de la tieta. ¡I això que se l'estimen força!

DUES NOIES MAQUES, SEMPRE MILLOR QUE UNA DE SOLA

Es diuen **Mariàngel Alcàzar i Montse Vidiella**, i són de les que fan trontollar tothom quan arriben on sigui. La Mariàngel és una col.lega d'*El Periódico,* que tracta els temes de les famílies reials i tot el que fa la *jet-set.* L'estimen i l'odien a parts iguals, però ella, quan no hi pensa, que és el que ens passa a tots, molt feliç. La van poder veure a la tele, a un programa que es deia *Los Sabios,* de la mà de **Claudio Biern**, que la va contractar després com a guionista per a un altre programa. A ella li agradaria tornar a sortir en pantalla, però creu que és més un problema que un avantatge, i per això no fa res per tornar-hi.

L'altra, que estrenava un vestit nou de **Roser Marcé**, és quasi l'estrella d'Iberia, perquè està treballant al servei de protocol. No hi ha Vip que no la conegui i saludi a la Montse, i, per descomptat, que li demani alguna cosa. I ella es allà, somrient, sempre amb una paraula amable a la boca i tractant de resoldre els mil i un problemes que, tractant-se d'Iberia, vostès ja es poden figurar que són milers i milers. I més ara, que amb això dels Jocs Olímpics, tenim la ciutat que sembla unes excavaçions en servei permanent. I, com diu la dita: *que*

Carmenchu Mateu i Arturo Suqué.

todo sea para bien.

CARMENCHU, LA SENYORA MÉS IMPORTANT

Quant a qüestions d'estètica, tenim la ciutat dividida. D'una banda, uns estan a favor de **Bibis Salichas de Samaranch**; d'altres pensen que és la **Carmenchu Mateu de Suqué.** A mi, si m'ho demanen, em posen en un problema, perquè penso que les dues són genials. Avui toca la Carmenchu, que era a la festa de la Núria. Va arribar amb el seu marit, **Arturo Suqué**, després d'anar al cinema. La parella, cosa rara, no va tenir problema a deixar-se fer fotografies, i ja és estrany perquè no els agrada, ni a ell i a ella, la publicitat i tots aquests afers estranys. No vam parlar gaire, però després vaig saber que estaven molt amoïnants per la programació d'aquest estiu als Casinos de Catalunya, dels quals són propietaris. Ja tenen quasi segur **Frank Sinatra, Plácido Domingo, Josep Carreras** i **Montserrat Caballé.** La part americana la volien completar amb la presència de **Barbra Streisand**, però la senyora demana dos-cents milions de pessetes per una nit i, és clar, li van dir que un altre dia serà, germana. Per això s'han posat en contacte amb **Shirley Bassey** i els farà el que vulguin a millor preu. No és el mateix, per no està gens malament tampoc.

Marta Poch, Paco Carulla i Isa Suqué. DOMENEC UMBERT

ELS CALÇOTETS DE LA MARTA

Doncs resulta que l'altra nit, sempre a la festa de la Núria, va aparèixer el **Paco Carulla**, que porta les relacions públiques dels Casinos de Catalunya. I va venir amb la seua promesa, que es diu **Marta Poch,** a qui tenim ocasió de saludar de tant en tant. I és curiós perquè cada vegada que ens veiem, m'explica que està dissenyant una col.lecció de calçotets per a home, que és molt maca i que ja me'ls enviarà perquè li digui el què. Perquè ja se sap que això dels calçotets no se'n pot parlar si no s'han estrenat, per allò de les mides i altres subtileses. Però la col.lecció no arriba mai, i ningú sap per què. Ella assegura sempre que l'està fent, que està quasi acabada, perquè busca teixits i comoditats perquè l'home vagi tranquil i segur per la vida, amb els atributs al seu lloc, ben posats. Però sembla una mica el disc del **Julián Contreras,** el marit de la **Carmina Ordónez**, que fa quatre anys que l'està gravant i encara no ha escoltat ningú cap de les cançons. Triguen tant que el resultat deu de ser òptim.

Sixte Cambra i Hortensia Díaz. DOMENEC UMBERT

Montse Vidiella i Mariàngel Alcázar.

LES VACANCES DELS CAMBRA

A **Sixte Cambra,** que no va arribar a ser president del Barça malgrat tot, li han trencat les vacances de Setmana Santa per culpa de la seva afició al tennis. Resulta, que en Sixte tenia previst anar a Llafranc, on va sempre, per estar amb l'esposa, **Hortensia Díaz**, i els seus cinc fills (una noia i quatre nois). L'Hortensia també tenia problemes perquè, a més dels fills, té un despatx com a procuradora amb una sòcia. I quan ella ja ho tenia tot (i això que era força complicat), resulta que el marit, en Sixte, s'ha hagut de quedar a Barcelona, perquè en aquests dies sants se celebra el torneig de tennis Conde de Godó al Tenis Barcelona, i ell, primer perquè és de la junta i després per afició, s'ha quedat a Barcelona. El que no sabem és què pensarà l'esposa, que tracta de descansar amb el nanos a la Costa, més Brava que mai.

LA FELIU, ARA QUE TÉ VINT-I-CINC ANYS

Passaren per València amb

Núria Feliu RAFA GIL

l'objectiu de visionar les col.leccions dels dissenyadors valencians, **Julia Martínez** i **Alicia Capa**, estilistes de la revista *Marie Claire*. Les xiques soparen a La Petcultor **Andreu Alfaro** i **J.F. Ivars**, director de la revista *Kalias*, entre altres ocupacions múltiples. La Iturraspe ha tornat encantada del país del Nil, tot i que l'ansiada vi-

Enrique Lodares i model. Ramon Lapiedra i Carme Vidal. RAFA GIL

xina, restaurant que dirigeix **Yolanda Iturraspe**, una de les dones més divertides d'aquesta ciutat. Yolanda ha estat fa unes dies a Egipte en companyia del seu marit, **Andrés**, del seu sogre l'essita a Alexandria va causarlos certa decepció. Per cert, ens imaginem J.F. Ivars fet tot un professor Tornasol entre piràmides i sarcòfags faraònics...

Enrique Lodares, corredor

Munoz Suay i Rodolf Sirera.

de fons de la moda valenciana, va presentar a la Sala Vanessa –en altre temps la immortal Albión –la seua col.lecció primavera-estiu 90. Lodares, sense fer-se notar excessivament, s'ha anat fent un camí dins del nostre món de la *fashion*. En la perruque-

Tono Sanmartín i model. RAFA GIL

ria i maquillatge va estar Tono Sanmartín, segurament el número 1 d'aquest sector entre nosaltres, i dels primers a l'estat. Tono acostuma a tenir entre les seues mans noms com els de **Maria Consuelo Reyna**, **Mayren Beneyto** o la **Pantoja** en les seves estades valencianes.

El Teatre Principal de València, després de la seva reforma es presentava amb *La Bohème* en producció escènica del Teatre Líric Nacional La Zarzuela. Finalment, els músics de l'orquestra estaven en el seu lloc i no escampats per diferents llotges del teatre com en altres temps. Malgrat la coincidència amb un altre esdeveniment musical, l'actuació del pianista iugoslau-*sex symbol*, **Ivo Pogorelich** al Palau de la Música, el Teatre Principal estava de gom a gom. Pel *staff* del Principal, **Rodolf Sirera**, nou director de centre, **Ricardo Muñoz Suay**, nou director de l'IVAM i, és clar, **Carme Alborch**, vestida de

Jesús del Pozo, que acaba d'inaugurar exposició d'avantguardes italianes d'entre guerres en l'IVAM que dirigeix. També hi eren el rector **Ramon Lapiedra** i la seua dona, **Carme Vidal**, que prepara una nova exposició encara sense dates. Pel coliseu del carrer de les Barques també desfilaren l'antic pretendent a la Generalitat Valenciana, **Filiberto Crespo**, **Damià Mollà** o el nou membre del Consell de Cultura i primer comissari-750, **Vicente Montes**.

L'espectacle, que s'engloba dins de les celebracions de Música 92, va comptar amb dos triomfadores, la Mimí interpretada per **Rosario Andrade** i la Musetta de la valenciana **Gloria Fabuel**, que per moments semblava la **Streissand** de **Hello Dolly** en el segon acte, pel que fa al *look*.

Entre Pedreguer i Barcelona, Núria Feliu va fer parada a València per saludar els amics. La cantant prepara el seu nou espectacle i disc –doble– amb recital primer al Palau de la Música Catalana i després al Molino, celebrant els seus 25 anys en el món de música. Pero ja tindrem ocasió de parlar-ne més extensament, la cosa s'ho mereix.

J. Sandoval i C. Gàmez

PAÍS VALENCIÀ

Dijous

Música: Paloma San Basilio amb el seu espectacle "Quiéreme siempre". Teatre Olympia. San Vicent, 44. València.
Cinema: Cicle "Cortometrajes de Oberhausen" (RFA). 22'30 hores. Sala Juan Piqueras. Plaça de l'Ajuntament, 17. València.

Divendres

Música: Orquestra de l'Òpera de l'Estat de Berlín. Director: Heinz Fricke. Tenor: Heikki Siukola. Baix: Siegfried Vogel. Soprano: Eva María Bundschuh. Barítion: René Pape. Tenor: Karsten Mwes. Mezzo-soprano: Rosemarie Lang. Interpretaran l'obra *Tristany i Isolda* acte II, de Richard Wagner. 22'30 hores. Palau de la Música. València.
Exposició: Díaz Padilla. Pintures. Fins al 4 de maig. Galeria Paral.lel 39. Paz, 23. València

Dissabte

Teatre: "El increible Orlando" (Lindsay Kemp Company) presenta l'espectacle *Eclipse de sol en Semana Santa.* Fins el diumenge dia 22. Sala Trapezi. 22'30 hores. C/ Padre Rico, 8. València.
Exposició: David Wojnarowicz. Exposició de fotografies. L'exposició és un treball realitzat a Mèxic i agrupat al voltant de sis temes: religió, control, sexe, llenguatge, temps, diners i violència. Foto-galeria Railowsky. Grabador Esteve, 34. València.

CATALUNYA

Exposició: Inauguració de l'exposició sobre l'obra recent del pintor Joan Descarga a la jove Galeria Kaixú. Plaça de l'Oli, 3. A les 20 hores. Vilafranca del Penedès.
Teatre: La Companyia Pepe Rubianes inicia la representació fins al 13 de maig de l'obra de Sergi Pàmies *Sistema Frontal*, Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya. Teatre Romea. C/ Hospital, 51. A les 22 hores. Barcelona.

Espectacle: VII Marató de l'espectacle, que durant dos dies presenta més de quaranta actuacions de dansa, música, mim, teatre i pallassos, amb sorpreses i artistes-revelació. Espai B del Mercat de Les Flors. C/ Lleida, 59. Barcelona.
Exposició: Inauguració de l'exposició dedicada a l'artista Pep Agut que fins al 31 de maig presenta les seves propostes plàstiques. Galeria Sebastià Petit. Rbla. d'Aragó, 33. A les 20 hores. Lleida.

Teatre: Teatre per a infants, a càrrrec del grup l'Estaquirot, que presenta *Excèntric.* Fundació Joan Miró. A les 17.30 hors. Barcelona.
Exposció: Últim dia per veure l'exposició sobre obra diversa del pintor italià Francesco Clemente. Galeria Dau al Set. Consell de Cent, 333. Barcelona.
Música: Actuació del gran pianista modern Jordi Sabatés, acompanyat pel grup Factor Qu...antic. Teatre Bertrina. A les 22'30 hores. Reus.

BALEARS

Exposició: Mostra didàctica amb el títol "William Shakespeare", sobre l'obra i biografia de l'escriptor britànic. Centre de Cultura Sa Nostra. Fins dia 21. Palma.
Conferència: Dins el cicle dedicat a Shakespeare organitzat pel British Institute, "Performance of Shakespeare by Denis Rafter". Auditori del Centre De Cultura Sa Nostra. 20'00 hores. Palma.
Música: Concert a càrrec de Daniela Sabatini, dins el 5è Festival de Música Clàssica, organitzat per l'Ajuntament de Palma. Auditòrium. 20'00 hores. Palma.

Música: Concert de joves intèrprets a càrrec de Maria Antònia Riutort (soprano), Fanny Mari (soprano), Rafa Domingo (tenor) i Josep Blanco (piano), que interpretaran *lieder* i àries de Mozart; un concert organitzat per Joventuts Musicals de Mallorca. Auditori del centre de Cultura Sa Nostra. A les 20'30 hores. Palma.
Exposició: Mostra titulada "La casa hispano-musulmana". Museu de Mallorca. Fins a la fi del mes d'abril. Palma.

Música: Actuació de l' "Academy of ancient music", dirigida per Cristopher Hogwood que al capdavant de vint-i-quatre músics interpretaran obres de Bach i Händel; aquesta formació que es presenta a Mallorca recupera els anomenats "Ith King's Concerts" del segle XVIII britànic que es feren famosos com a foment de la música no contemporània. El 1973 es creà l'Academy que des d'aleshores toca música amb els intruments, l'estil i els sistemes originals de la cronologia històrica de la peça interpretada. Auditòrium. A les 22'00 hores. Palma.

Diumenge

Teatre: *Funció de gala,* de Rodolf Sirera. Dirigida per Juli Leal. Interpretada per Rosana Pastor, Juli Cantó, Josep Palanca, Clara Esmeralda, Empar Ferrer, Jaume Mallofré i Lluís Fornés. Comèdia d'embolic que no s'ajusta als esquemes tradicionals del gènere. Sala Rialto. Plaça de l'Ajuntament, 17. València.
Exposició: "Memoria". Escultures d'Evaristo Navarro. Fins el 24 d'abril. Cànem galeria. Castelló (Plana Alta).

Teatre: Teatre per a joves a càrrec de la Cia. de Teatre la Trepa que presenta *La rateta ja no escombra l'escaleta,* de Macià G. Olivella. Jove Teatre Regina. C/ Sèneca, 22. A les 12 hores. Barcelona.
Música: Orquestra Ciutat de Barcelona, sota la direcció de Garcia Asensio i com a violí solista Gil Shaham. Obres de Paganini, Blanquer i Mendelssohn. Palau de la Música Catalana. A les 19 hores. Barcelona.

Música: Actuació del grup de ball de bot, especialitzat en la recuperació d'aquest tradicional antic ball mallorquí, "Taperers en festa". Parc de la Mar. A les 12'00 hores. Palma.
Conferències: Comencen les II *Jornades del Medi Ambient de les Illes Balears,* organitzades per la Societat d'Història Natural de les Illes Balears, la Universitat de les Illes Balears i el Centre de Cultura Sa Nostra. Auditori, Sala Gran i Sala de Paper del Centre Cultural Sa Nostra. Fins al dia 24. Palma.

Dilluns

Exposició: Fischli-Weiss. Escultures, fotografies i films. Els artistes suïssos Peter Fischli i David Weiss són les dues digures artístiques més significatives de la Suïssa d'avui. Les seues escultures, films i fotografies formen un sistema de ramificació de significats, un laberint de sensacions ple d'entrades i eixides. Fins al 13 de maig. IVAM-Centre del Carme. Museu, 2. València.
Exposició: Joan Ribes. Pintures. Fins al 27 d'abril. Galeria ex-Cànem. Sueca (Ribera Baixa).

Música: Primera part de The Knitting Factory Festival, amb les actuacions de Miyra Melford Trio, The Jazz Passengers i Curlew. Teatre Aliança del Poble Nou. A les 22 hores. Barcelona.
Exposició: Inauguració de la 5a. Primavera Fotogràfica amb la mostra "To be and no to be" que aplega obra de fotògrafs d'avantguarda. Centre d'Art Sant Mònica. Rambla, 21. A les 19.30 hores. Barcelona.

Conferència: El professor d'història contemporània de la Universitat de les Illes Balears, el senyor Sabastià Serra, parlarà sobre "La societat contemporània: els canvis socials a Mallorca". Aula de la Tercera Edat. A les 19'30 hores. Palma.
Exposició: Mostra col.lectiva sota el títol "35 pintors a S'Estació" que presenta obres de Ross Abrams, Miquel Brunet, Miquel Segura, Riera Ferrari, Ferran Pizà, Arthur Rodes, Tom Shall, Mercè Capdevila, Bartolemeu Ramis, etc. Centre d'Art. Fins a finals del mes d'abril. Sineu.

Dimarts

Música: Kenny Barron Quartet. Vicent Herring, saxòfon. Charles Fambrough, baix. Ben Riley, bateria. Recital inclòs dins del programa "Concerts de jazz primavera-90". 22'30 hores. Palau de la Música. València.
Teatre: *Crazy Daisy,* de Sara Molina. Teatre per a un instant. 22'30 hores. Centre Cultural de la Caixa de València. Plaça de Tetuan, 23. València.

Música: Últim dia del Festival Rockpole, amb l'actuacio de Johny Clegg & Savuka. Perpinyà.
Teatre: Guix i Murga presenta l'obra de Marc Camoletti *B o-eing-Boeing,* sota la direcció de Frederic Roda. Teatre Goya C/ Joaquim Costa, 68. A les 18'45 i 22'45 hores. Barcelona.
Música: Concert a càrrec del London Barroc amb Lorna Anderson com a soprano. Pastorals napolitanes. Palau de la Música Catalana. A les 21 hores. Barcelona.

Música. Dins del 5è Festival de Música Clàssica, actuació dels Virtuosos Hongaresos, conjunt creat al voltant de la famosa Escola Superior de Música "Listz Ferenc" de Budapest que interpreta música que va des de la barroca a la contemporània. Les seves actuacions a Hongria tingueren tant d'èxit que de seguida foren sol.licitats per tocar a Àustria, França, Itàlia, on confirmaren la seva gran qualitat que els ha convertit en un conjunt de música clàssica de primer ordre. Auditòrium. A les 22'00 hores. Palma.

Dimecres

Música: Solistes de la Filharmònica de Berlín. 20'15 hores. Palau de la Música. València.
Exposició: Exposició de còmic de Joan Arocas. Casa de la Cultura. Canals (la Costera).
Música: Lucky Guri Quintet. Nits de Jazz al Centre Cultural de la Caixa d'Estalvis. València.

Cinema: Moving Pictures: Films by Photographers. Cicle dedicat a fotògrafs realitzadors de cinema, des d'Ed. Muybrigde i Louis Lumière fins a Robert Frank i Raymond Depardon. A les 19'30 hores. Institut Estudis Nord-americans. Via Augusta, 123. Barcelona.
Dansa: Actuació del Ballet de Víctor Ullate, segona part del seu espectacle. Teatre Fortuny. Plaça Prim, 4. A les 22 hores. Reus.

Conferència: El Sr. Nicolas Von Thiel parlarà sobre "Cavall de Pura Raça". Centre Social, a les 19'30 hores. Inca.
Música: Actuació de la Coral "El Raiguer", que interpretarà música popular mallorquina. A les 19'30 hores. Aula de la Tercera Edat. Palma.
Conferència: El membre de la Real Academia de la Historia, Sr. Gabriel Llompart i Moragues, desenvoluparà el tema "La religió dels primers mallorquins". Centre Social. A les 18'00 hores. Porreres.

CANAL 9

Dijous

El cazador de tiburones (*Il cacciatore di squali*, 1979, 103 minuts) d'Enzo G. Castellari. Amb Franco Nero, Jorge Luke, Eduardo Fajardo i Mirta Miller. L'únic supervivent d'un avió amb un carregament de cent milions de dòlars viu en una illa mexicana dedicat a caçar taurons i somiant de poder rescatar aquella suma. 15.00 hores.

Divendres

Nuestra ciudad (*Our town*, 1940, 90 minuts) de Sam Wood. Protagonitzada per Martha Scott, William Holden, Thomas Mitchell i Fay Bainter. Història d'una petita ciutat de Nova Anglaterra. 16.00 hores.

La extrana pareja (*The odd couple*, 1968, 105 minuts) de Gene Sack. Amb Jack Lemmon, Walter Matthau i John Fiedler. Narra el conflicte entre dos amics. 21.35 hores.

Dissabte

Oscar, Kina y el láser (1977, 99 minuts) de José María Blanco. Interpretada per José Manuel Alonso, Manuel Alberto, Mónica García i Dora Santandreu. Va rebre el premi Platero del Festival de Gijón. 15.00 hores.

El ball de la plaça (*Square dance*, 1987, 100 minuts) de Daniel Petrier. protagonitzada per Jason Robards, Jane Alexander i Winona Ryder. 00.30 hores.

TV3

Els nois del costat (*The boys next door*, 1985, 86 minuts) de Penelope Spheeris. Amb Maxwell Caulfield, Charlie Sheen i Patti D'Arbanville. Dos joves inadaptats, solitaris i cínics que viuen prop de Los Angeles decideixen anar-hi a passar un cap de setmana amb el lema "s'hi val a tot". Els joves converteixen un cap de setmana en una cursa mortífera. 00.00 hores.

Rufufú (*I soliti ignoti*, 1958,105 minuts) de Mario Monicelli. Protagonitzada per Vittorio Gassman, Marcello Mastroiani, Toto i Renato Salvatori. Paròdia de *Rififí* i altres films sobre atracaments. Magistral. 15.35 hores.

El dia del soldat desconegut (*Memorial day*, 1984, 95 minuts) de Joseph Sargent. Amb Mike Farell, Shelley Fabares i Keith Mitchell. 22.00 hores.

TV-1

Copia cero (1981, 84 minuts) de José Luis F. Pacheco i Eduardo Campoy. Protagonitzada per Fernando Fernán Gómez, Gustavo Pérez de Ayala, Amparo Soto i Mercedes Camins. La frustració personal d'un vell director de cinema que filma la seua última pel.lícula. Destacable l'actuació de Fernando Fernán Gómez, sense dubte un dels millors actors espanyols. 1.00 hores.

El enigma del otro mundo (*The thing*, 1951, 84 minuts) de Christian Nyby. Interpretada per Robert Cornthwaite, Kenneth Tobey, Margaret Sheridan i Bill Self. Adaptació d'una narració de John Wood Campbell que es convertiria en un dels clàssics de la ciència-ficció i crearia uns arquetips que s'han repetit fins als nostres dies. Recomanable per als cinèfils. 1.00 hores.

El coronel negro (*The black stallion*, 1979, 112 minuts) de Carroll Ballard. Amb Kelly Reno i Mickey Rooney. 16.05 hores.

Calles de fuego (*Streets of fire*, 1984, 92 minuts) de Walter Hill.Protagonitzada per Michael Paré i Diane Lane. 22.20 hores.

Música i lágrimas (*The Glenn Miller story*, 1954, 111 minuts) d'Anthony Mann. Amb James Stewart i June Allyson. 00.05 hores.

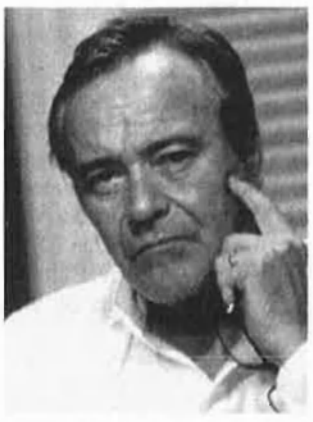
TV-2

Falso triunfo (*Hollow triumph*, 1948, 80 minuts) de Steve Sekely. Protagonitzat per Joan Bennet, Paul Henreid, Leslie Brooks i Eduard Franz. Adaptació d'una novel.la de Murray Forbes. 17.30 hores.

El discreto encanto de la burguesía (*Le Charme discret de la bourgeoisie*, 1972, 97 minuts) de Luis Bunuel. Amb Fernando Rey i Stephane Audran. 22.50 hores.

María, matrícula de Bilbao (1960, 84 minuts) de Ladislao Vajda. Interpretada per Alberto Closas, Arturo Fernández, Charles Vanal i Nadia Gray. Adaptació d'una novel.la de José M. Sánchez Silva. El film tracta la tradició marinera d'una familia basca que és el fil conductor d'una història sobre el relleu generaciona. Fluixa. 17.30 hores.

Diumenge

Tuareg (1983, 93 minuts) d'Enzo G. Castellari. Amb Mark Harmon, Luis Prendes, Claudia Gravi i Aldo Sambrell. Una història d'aventures amb el rerefons de les lleis del desert . 15.00 hores.

El extrano amor de Martha Ivers (*Stranger love of Martha Ivers*, 1946, 117 minuts) de Lewis Milestone. Amb Barbara Stanwyck, Kirk Douglas i Van Heflin. 23.33 hores.

Amics meus (*Amici miei*, 1975, 105 minuts) de Mario Monicelli. Protagonitzada per Ugo Tognazzi, Gastone Moschin, Phillippe Noiret i Duilio del Prete. Quatre amics quinquagenaris formen un grup anomenat els "Zíngars". Quan s'avorreixen, organitzen unes escapades a la recerca d'aventures, abandonant les seues responsabilitats i ocupacions habituals. 16.30 hores.

Simón y Laura (*Simon and Laura*, 1955, 87 minuts) de Muriel Box. Protagonitzada per Kay Kendall, Peter Finch, Ian Carmichael i Muriel Paulow. Adaptació d'una comèdia d'Allan Melville. 16.05 hores.

La guerra de los locos (1987, 97 minuts) de Manolo Matji. Interpretada per Alvaro de Luna, José Manuel Cervino, Maite Blasco i Juan Luis Galiardo. 21.55 hores.

El ladrón de chatarra (1986, 84 minuts) d'Antoni García Molina. Protagonitzada per David Guevara, Julio Campano, Tito Merino i Alfonso del Real. Un film condemnat a l'oblit des de la seua mateixa gestació. 10.30 hores.

Donde bate el sol (*Onde bate o sol*, 1989, 85 minuts) de Joaquim Pinto. Interpretada per Laura Morante i Antonio P. Figueiredo. 00.15 hores.

Dilluns

El desván de la fantasía (75 minuts) de José Ramón Sánchez. Film de dibuixos animats. 15.00 hores.

La canción del verdugo (1982, 97 minuts) de Lawrence Schiller. Protagonitzada per Tommy Lee Jones, Christine Lahti, Steven Keats i Eli Wallach. La pel.lícula narra el drama d'un delinqüent que després d'eixir en llibertat torna a delinquir, malgrat la seua honestedat. 21.35 minuts.

Indiana Jones i el Temple Maleït (*Indiana Jones and the Temple of Doom*, 1984, 118 minuts) de Steven Spielberg. Interpretada per Harrison Ford, Kate Capshaw, Amrisht Puri i Ke Huy Quan. Segona part de la sèrie d'Indiana Jones. Entretinguda després de tot, una volta s'aconsegueix entrar en la seua atmosfera. El ritme és tan trepidant que és quasi impossible avorrir-se. 21.35 hores.

Un oficial con una rosa (*Oficir s ruzom*, 1987, 106 minuts) de Dejan Sorak. Protagonitzada per Ksenija Pajic, Zarko Lausevic, Dragana Mrkic i Vicko Ruic. Ambientada al Zagreb de 1945, presenta un triangle amorós que es desenrrolla en un context de forta politització. El protagonista es mou entre dues dones que representen la vella societat i la nova generació comunista. 1.00 hores.

Cuando muere el día (*Sundown*, 1941, 98 minuts) de Henry Hathaway. Interpretada per Gene Tierney, Bruce Cabot, George Sanders i Harry Carey. Film d'aventures bèl.liques acceptable. 17.30 hores.

Primera plana (*The front page*, 1974, 105 minuts) de Billy Wilder. Protagonitzada per Jack Lemmon, Walter Matthau, Carol Burnett i Susan Sarandon. 22.30 hores.

Dimarts

Una pistola para Ringo (1965, 94 minuts) de Duccio Tessari. Interpretada per Giuliano Gemma, Fernando Sancho, Lorella de Luca i Nieves Navarro. Un grup de lladres creua el riu Bravo. La banda arriba a un poble, atraquen el banc i assassinen molta gent. El xèrif del poble organitza la persecució de la banda per a la qual cosa contracta Ringo, un famós pistoler. 15.00 hores.

Marnie la ladrona (*Marnie*, 1964, 126 minuts) d'Alfred Hitchcock. Interpretada per Tippi Hedren, Sean Connery, Diane Baker i Martin Gabel. Basat en una novel.la de Winston Graham. 22.20 hores.

Las arañas II (*Die spinnenn II*, 1919, 94 minuts) de Fritz Lang. Protagonitzada per Carl de Vogt, Ressel Orla i Lil Dagover. Segona entrega de la sèrie. 1.00 hores.

La mansión de los Fury (*Blanche Fury*, 1948, 96 minuts) de Marc Allégret. Interpretada per Stewart Granger, Valerie Hobson, Walter Fitzgerald i Michael Gough. Un típic melodrama victorià que adapta una novel.la de Joseph Shearing. La passió, el crim i l'ascens social són els elements constituents. 17.30.

Dimecres

La invención diabólica (*Vynalez Zkazy*, 1958) de Karel Zeman. Protagonitzada per Arnost Navratil, Miloslay Holub i Vacalv Kyslink.Film ambientat a l'època de la revolució tècnica al segle XVII. 15.00 hores.

Kramer contra Kramer (1979, 110 minuts) de Robert Benton. Interpretada per Dustin Hoffman, Meryl Streep i Jane Alexander. Film de conflictes familiars. 21.35 hores.

Bullit (*Bullitt*, 1968, 113 minuts) de Peter Yates. Protagonitzada per Steve McQueen, Robert Vaughn, Jacqueline Bisset i Robert Duvall. Un detectiu de la policia rep l'encàrrec de custodiar el testimoni d'un assassinat la vida del qual es troba seriosament amenaçada. Destacable l'espectacular i ben filmada persecució automobilística pels carrers de San Francisco. 21.55 hores.

Maliciosamente tuyo (*Grazie, zia*, 1967, 96 minuts) de Salvatore Samperi. Protagonitzada per Lisa Gastoni, Lou Castel, Gabriele Ferzetti i Luisa De Sanctis. Un joc de poder i submissió entre dos personatges convertits en símbols ambivalents de l'estructura social. En el seu temps va ser una experiència estimulant i novedossa. 1.00 hores.

Maria Candelaria (1943, 101 minuts) d'Emilio Fernández. Protagonitzada per Dolores del Río, Pedro Armendáriz, Alberto Galán i Margarita Cortés. Un melodrama característic més d'Emilio Fernández, amb un lirisme primitiu. 17.30 hores.

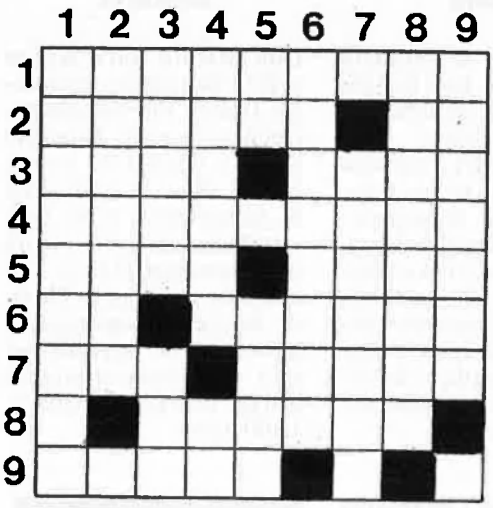
The FBI-attack on terror II (1974) de Marvin J. Chomsky. Amb Ned Beatty, John Beck i Billy Green

L'encreuat negre

Per resoldre aquest encreuat negre cal respondre normalment a les definicions horitzontals, que marquen la pauta de la graella, i intuir els mots amagats en el conte breu que hi ha sota l'epígraf de verticals. Aquestes paraules ocultes van marcades ordenadament per la numeració habitual en qualsevol moment de la narració.

Horitzontals: 1. Premiar. 2. Traginer. Lliga Europea. 3. Volant marítim. Advertiment. 4. Llengua que ha anat perdent la flexió dels mots i ha anat confiant l'expressió de les relacions sintàctiques a mots auxiliars. 5. Infusió amargant d'herbes molt típica de l'Argentina. Resar. 6. Desinència verbal. Una mica estranya. 7. Exclamació d'angoixa. Tant les nines automàtiques com els transistors portàtils en porten. 8. Cinquanta romans. Relatius a l'eix. 9. Prompte. Anarquia. Qualificatiu de pel.lícula porno.

Verticals: No hi havia manera d'aconseguir els recursos necessaris per al viatge. Feia mesos que no paràvem de muntar històries per recollir fons. Primer van ser les rifes en combinació amb l'ONCE, després les festes en discoteques... Fins i tot ens vam presentar a un concurs de ball *non-stop,* però cap de les nostres parelles no va aguantar

dotze hores seguides remenant. L'estiu s'acostava i Eivissa semblava cada vegada més lluny. Sor Elvira, que feia cara d'innocent però se la sabia molt llarga (1), ens havia lligat de mans i peus. Podíem anar allà on fos sempre que aconseguíssim reunir els calés sense demanar res als pares. Al principi ens semblà molt senzill i en vam fer una festa. Les noies ens rifàvem d'amagat els pocs companys que teníem i somiàvem en els alemanys rossos i secalls que sens dubte trobaríem al paradís eivissenc. M'imagino que els nois devien fer el mateix en les seves llargues reunions al lavabo d'homes (2).

Però mica en mica ens vam anar desinflant. Els negocis no eren els nostre fort, i el cost de quinze dies a Eivissa per a més de cent persones excedia totes les previsions. Un dia vam enviar al Jordi, que feia de delegat de curs, al despatx de sor Elvira, amb la secreta esperança que aconseguís alguna subvenció. El pobre Jordi, carregat (3a) de bones intencions, entrà en el despatx de la mare superiora amb ulls de tita bullida (3b), i en sortí un quart d'hora més tard amb un somriure als llavis. De fet, la majoria de noies havíem votat per en Jordi en l'elecció de delegats perquè era bufó i rialler (4a), però els resultats d'aquella visita a sor Elvira l'elevaren a la categoria de reietó (4b) de la classe.

Ens explicà que havia deixat farta (5) i avorrida la vella monja amb la seva persistent dialèctica (6). Molts li vam preguntar què volia dir *dialèctica*, però en Jordi es va fer l'intel.lectual i ens explicà que aquella manera de convèncer la gent gran l'havia après d'un llibre dels antics grecs que li havia deixat el seu avi. Allò fou la gota que vessà la galleda de l'admiració general. Aquell migdia, quan vam sortir la classe, tota l'escola anava plena de la gesta d'en Jordi. Gratar-li la barbeta a sor Elvira per traure-li cent mil duros era tota una proesa, i més si aquella pasta (7) havia de servir per a fer un viatge d'estiu a la indecent Eivissa.

Llàstima que vuit dies després una monja de metre vuitanta i cent vint quilos de pes que era l'assistent sanitària de l'escola enxampés el pobre Jordi al costat de la caixa forta de Secretaria. Resulta que en realitat el nostre estimat delegat no havia aconseguit res per la via del pacte i va decidir prendre a l'assalt la famosa subvenció. Però l'enorme còrpora de sor esparadrap va interferir entre ell i la nòmina del mes, li arrabassà les tenalles (8) amb què pretenia obrir la caixa forta i li clavà un fort clatellot que el deixà estabornit. En Jordi es passà la resta del curs entre la biblioteca i la capella, prega que pregaràs (9). El vam destituir de delegat i el vam rebatejar com Sor Avisa. El viatge de fi de curs es limità a un diumenge a la platja, en la paradisíaca localitat de Castelldefels.

Problema de lògica

En un examen de geografia, 5 nens de 10 anys s'enfronten a 3 preguntes concretes (la capital d'Itàlia, el riu que passa per Londres i la ciutat on hi ha la Torre Eiffel). Cal esbrinar el nom dels 5 nens, les respostes que cadascun d'ells dóna a les tres preguntes i el nombre de respostes correctes.

1.- En Jaume va contestar que el riu que passava per Londres es deia Ebre i en Ferran que es tractava del Rin.

2.- Els que tenen un nom comença per *j* van encertar només una resposta cadascun.

Nom					
Capital d'Itàlia					
Riu de Londres					
Ciutat de la torre Eiffel					
Correctes					

3.- En Ferran i dos nois més vam encertar la ciutat on hi ha la Torre Eiffel.

4.- En Xavier va contestar París i Roma, però les intercanvià.

5.- En Joan no en va encertar cap, ja que va assegurar, per exemple, que la Torre Eiffel és a Viena.

6.- En Jaume i en Josep vam encertar el nom de la capital d'Itàlia.

7.- El noi que va respondre Munic a la primera pregunta no és, indubtablement, el mateix que les va encertar totes tres.

8.- El noi que va afirmar que el riu que passa per Londres és el Sena no és el mateix que abans havia assegurat que Madrid era la capital d'Itàlia.

Màrius Serra i Anna Genís, d'OLISSIP.

PRODUCTES PER A LA JUBILACIÓ

Per afrontar el futur amb confiança, actuï avui.

Per afrontar el futur amb tranquil·litat i seguretat plena, pensi i actuï avui. Ara ho té molt fàcil: Caixa de Catalunya li ofereix tres solucions per planificar el seu futur:

- Pla de Pensions.
- Pla de Jubilació Garantit.
- Llibreta Previsió.

Com avanç, li recordem alguns consells bàsics per a una bona elecció:

— Informi-se'n bé. Actuï amb coneixement i convenciment; el millor pla, a la seva mida, només és un.

— No es deixi portar per previsions massa optimistes.

— Consideri el seu Pla de Pensions com un complement de la seva pensió de jubilació de la Seguretat Social.

— Determini vostè mateix com i quant vol estalviar sense deixar-se influir exclusivament pels avantatges fiscals.

Pensi-s'ho bé. La seva jubilació és important. Li oferim els 560 punts d'informació de Caixa de Catalunya.

Amb tota confiança

CAIXA DE CATALUNYA

CULTURA

Una maleta, dues maletes, tres maletes

La maleta turca, de Quim Monzó, és una de les novetats més esperades d'aquest Sant Jordi: antologia d'articles irònics, sensats, divertits, reflexius i insultants.

L'any passat, Quim Monzó es va mantenir durant mesos i mesos al número u de les llistes de llibres més venuts, amb *La magnitud de la tragèdia.* Que, a més, va aconseguir el Premi dels Lectors que atorga EL TEMPS. Ara, mentre aquella novel.la és en procés de correcció previ a la seva publicació en castellà –abans de l'estiu– a l'editorial Anagrama, apareix a les llibreries un nou llibre de Monzó: *La maleta turca.* "Una selecció –diu la contraportada– dels millors articles de Quim Monzó apareguts del 1987 al 1989".

—¿Quin sentit té publicar articles de premsa en forma de recull?

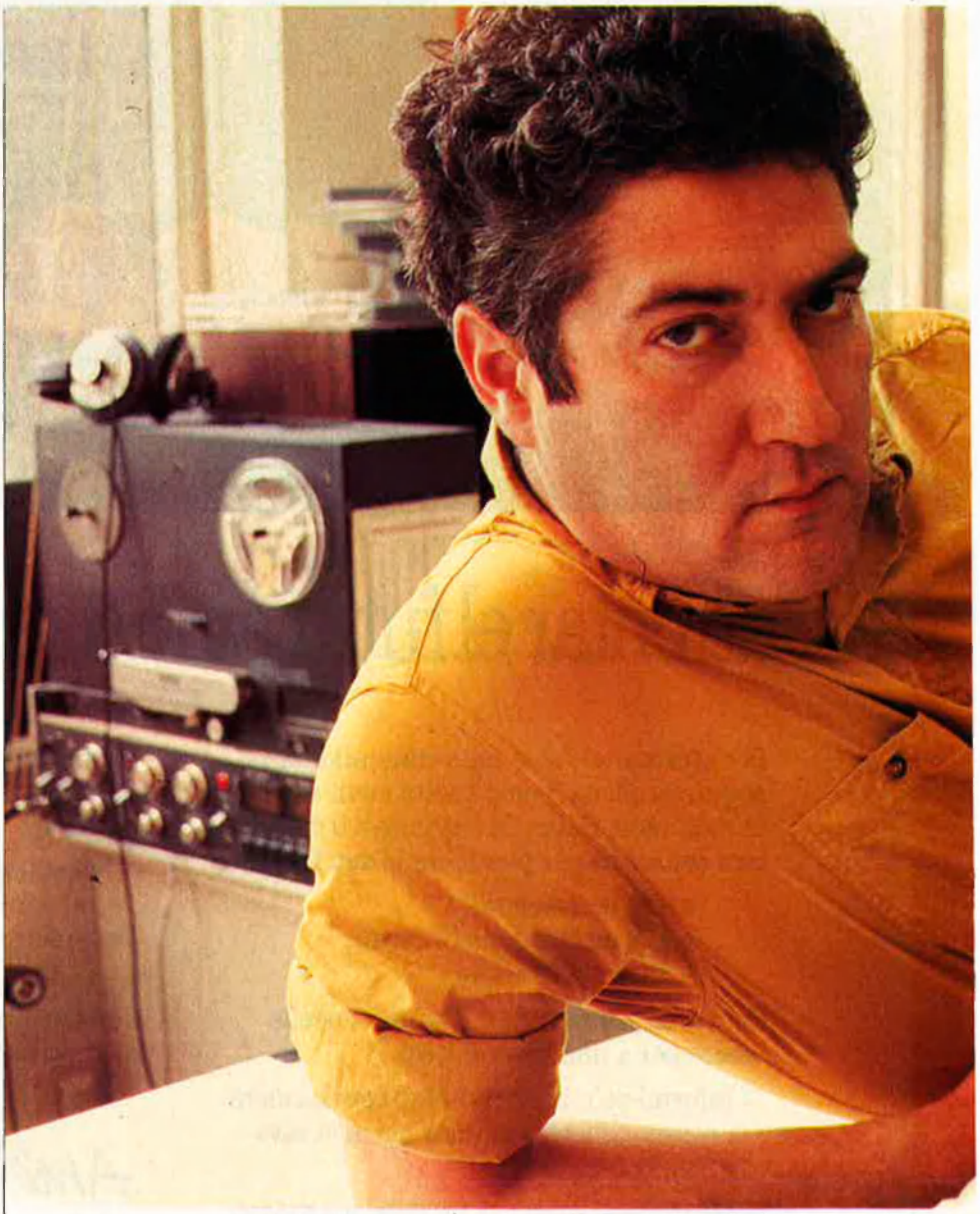
—El mateix sentit que pugui tenir publicar reculls de contes, que, generalment, han aparegut abans en revistes. Els reculls d'articles apleguen, en un volum còmode i manejable, els articles de premsa que, retallats, fan de mal llegir, conjuntament. Contra la creença d'alguns, l'article no mor quan el diari on surt publicat se'l fa servir per a embolicar les sabates abans de dur-les al pegot. Al contrari: publicats en llibre, guanyen en coherència i força global.

—¿Quin mètode ha seguit per fer-ne la tria?

—El llibre agafa articles dels anys 1987, 1988 i 1989. De tots els publicats en premsa potser n'he triat la meitat. He rebutjat els circumstancials, els que tenien, efectivament, una vida curta.

—¿Creu que, en general, l'articulisme se'l considera un gènere literari?

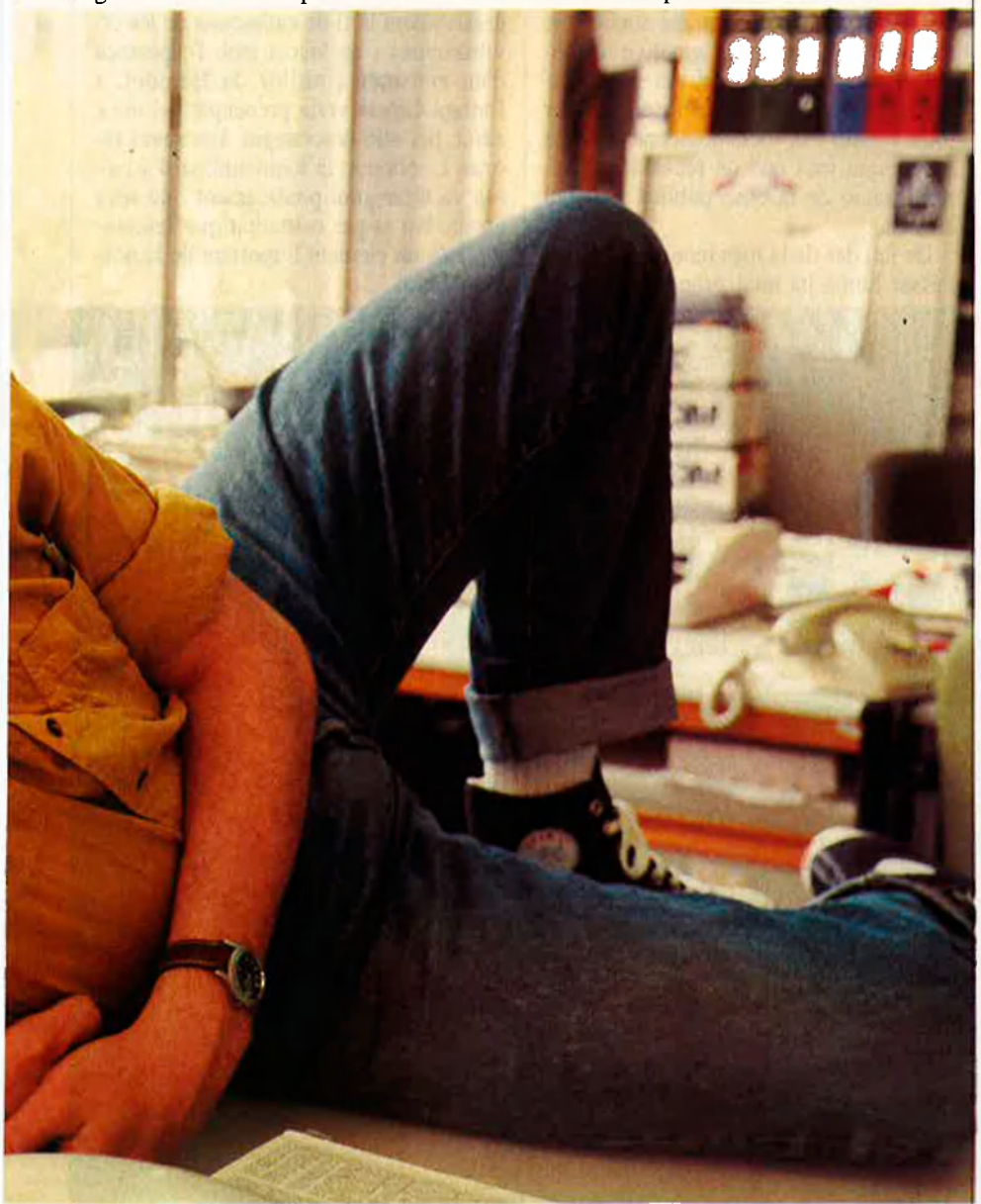
—El menyspreu pel periodisme en general i, de passada, per l'articulisme, ve d'antic. Matthew Arnold va dir, una vegada, que el periodisme era la literatura feta amb pressa. André Gide deia que ell en deia periodisme de tot allò que demà interessarà menys que no avui. I Chesterton deia que el periodisme consisteix, bàsicament, a donar la notícia que lord Jones s'ha mort a gent que no havia sabut mai que lord Jones era viu. I així fins a mil. És apassionant el menyspreu que *literats* i *periodistes* han sentit pel periodisme. Uns amb prepotència i els altres amb complex d'inferioritat. Amb poques excepcions. En canvi –recentment i parlant de *Mea Cuba,* el llibre d'articles que vol editar–, Guillermo Cabrera Infante reivindica la immediatesa de l'article, una situació ideal per a l'escriptor que es decideixi a tractar-lo com una forma més de ficció: amb el mateix rigor que posa en

un conte, o en un capítol de novel.la, pensant que cada paraula té una funció determinada. A diferència de molts articles que es fan –deia Cabrera– "a lo que vuela la pluma o la máquina".

—¿Quins articulistes li han estat models?

—Primer que cap altre, Joan de Sagarra. Jo vaig començar a devorar diaris als tretze anys, uns mesos abans que esclatés la guerra dels Sis Dies. El primer diari *meu* va ser *El Noticiero Universal*, perquè era el que comprava mon pare alguns dies. Jo el comprava cada dia. Després em vaig passar al *Tele/eXprés*. Allà vaig descobrir aquells "El dia de siempre" que Sagarra hi publicava. No era una alenada d'aire fresc: era un huracà; sobretot per a un adolescent amb fogots. Després vaig devorar tot el que Tusquets publicava de Tom Wolfe. Encara que no fossin columnes sinó reportatges, la frescor i el desemmascarament del ramat eren una lliçó impagable. Fa uns anys vaig descobrir el Francesc Trabal que publicava articles al *Diari de Sabadell*, aquells articles que han apregut al llibre *De cara a la paret*. I fa uns mesos em vaig quedar bocabadat davant dels articles d'Eugeni Xammar aplegats a *Periodisme*. Ara m'estic llegint els que Frutteró i Lucentini havien publicat a *La Stampa* i que han aparegut en diversos volums. El que ara tinc entre mans és *La prevalenza del cretino*, una mostra de com l'articulisme pot ser un gènere corrosiu.

—Vostè ¿veu cap evolució entre els seus anteriors reculls d'articles? ¿D'El dia del senyor *a Zzzzzzzz..., i d'aquest a* La maleta turca?

—Cada vegada hi ha menys candidesa, potser. En qualsevol cas, però, l'eix dels articles continua sent el mateix: la lluita contra el tòpic, contra el lloc comú, contra la banalitat, contra el blablablà. I la idea de les qualitats que ha de tenir un article també: claredat expositiva, un estil directe, entenedor, ple d'ironia: i una conclusió estudiada. La inspiració no existeix en cap gènere literari. I, doncs, tampoc no existeix en el columnisme.

—Tret d'excepcions escasses, els llibres d'articles semblen condemnats al fracàs de vendes. ¿Per què, en canvi, dels seus es fan reedicions gairebé cada any? I d'aquesta mateixa La maleta turca *ja s'ha exhaurit la primera edició, en poques setmanes.*

—Per Sant Jordi hi haurà la segona edició de *La maleta turca* al carrer. El motiu d'aquestes reedicions anuals dels llibres d'articles és que tenen una parròquia addicta. I potser la tenen perquè no parlo cada dia de Lituània, ni de l'autodeterminació, ni de la pota sud. Hi ha qui m'ha dit que jugo una mica el paper d'*ombudsman*, de síndic de greuges, de *justiciero vengador*, encara que no sé veure del tot clarament quines deuen ser les causes justes que defenso.

—¿I com fer un article cada dia?

—Exigeix passar-te un munt d'hores llegint premsa: local i estrangera. I un altre munt d'hores a la màquina, fent i refent l'article. Però, en canvi, t'estalvia haver de triar de què t'estimes més parlar. Perquè, fent un article cada dia, has de parlar gairebé de tot i, per tant, no perds ni un minut valorant si és millor parlar de l'etapa *junxie* de Verdi, dels superàvits del Barça o de la infantesa de Kelly McGillis. Perquè parlaràs de totes tres coses: avui d'una, demà d'una altra, i l'endemà de l'altra.

—Has col.laborat o col.labores amb regularitat a l' Avui, La Vanguardia *i el* Diari de Barcelona. *¿Com s'adequa un columnista a periòdics d'ideologies diferents?*

—No s'hi adequa. Una cosa és ser un columnista i una altra un quintacolumnista. Un articulista escriu el que li sembla, independentment del lloc on publica, i llestos. Una altra cosa és si el diari es pren atribucions que no li pertoquen i l'articulista –per messell, o per necessitat– acota el cap. Fa uns anys, un diari va començar a posar-se'm en pla xulo i a donar-me consells que no venien a tomb; el que vaig fer va ser agafar la gavardina i fotre el camp.

Ramon Pigranyes

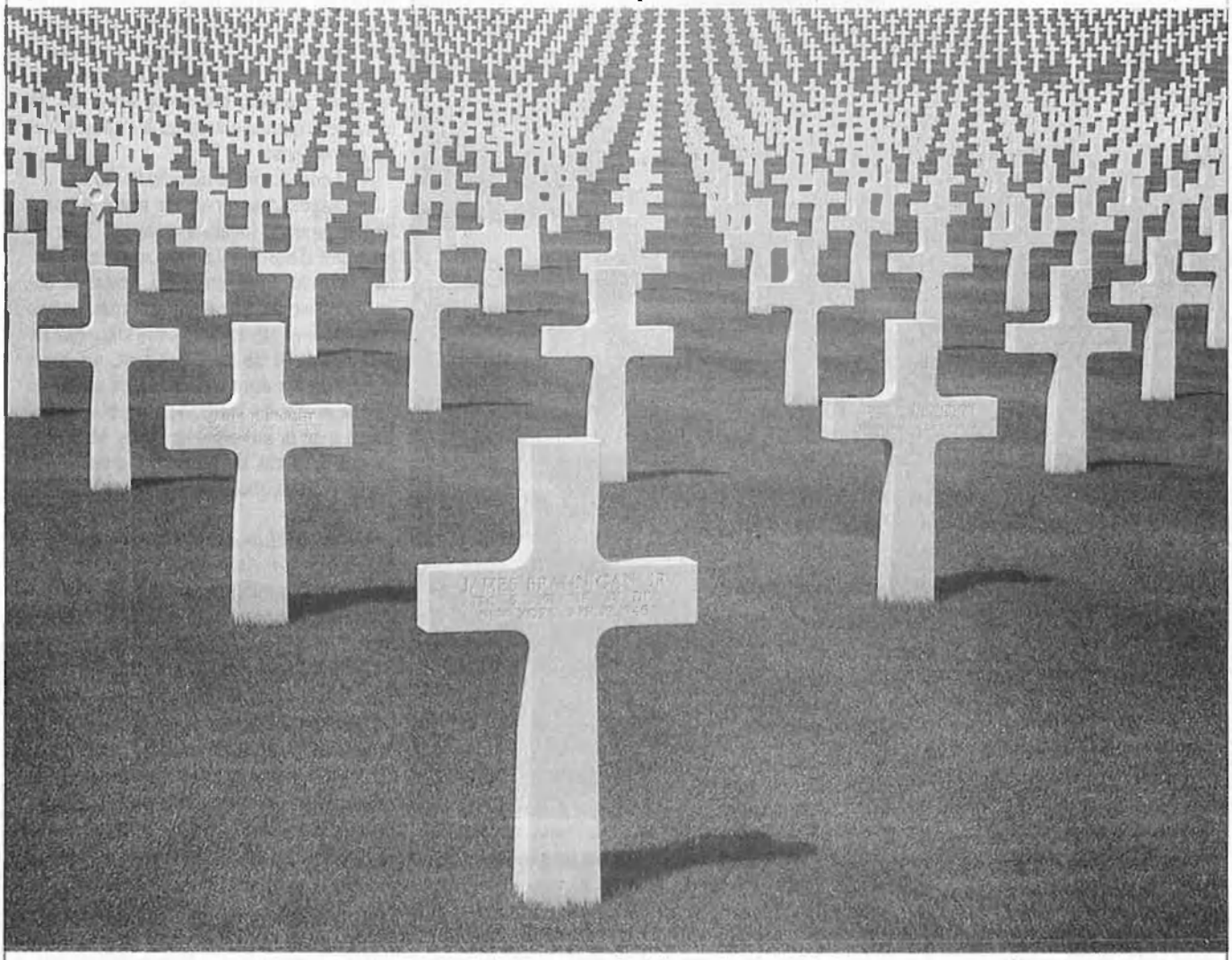
Els darrers canvis viscuts a Europa l'últim quart de segle han provocat un debat intens

Nou mil.lenni, vells pànics

Amb l'acabament del segle i del mil.leni està ressorgint arreu d'occident un vell sentiment d'inseguretat davant un immediat futur que es preveu incert a causa de la crisi de les velles ideologies i l'enfonsament de les preteses alternatives al sistema.

Com és normal, novament la superstició, vella herència de l'Antic Règim, ha reaparegut amb força amb motiu del canvi de mil.leni. Sectes, pretesos profetes i organitzacions esotèriques creixen en el món occidental a l'ombra de la incertesa i el desconcert de la població –especialment la més jove– i de la manca d'alternatives per a donar resposta a les contradiccions del sistema. Més encara quan l'anomenat socialisme real que es pretenia l'alternativa al model de societat occidental i la síntesi superadora del capitalisme fa aigües per totes bandes i la socialdemocràcia no ha esdevingut més que un recanvi en l'administració de la cosa pública i no del sistema.

De fet, des de la més remota antiguitat l'ésser humà ha anat pronosticant successivament la fi de cadascuna de les civilitzacions i ha viscut amb l'esperança d'un nou món i millor. Ja Herodot, a l'antiga Grècia vivia preocupat pel *més enllà*, per allò desconegut. Les seves teories i, sobretot, la inquietud per l' *scaton* va tenir gran predicament a la seva època. No es per casualitat que l'escatologia és un element important de la nostra cultura.

Cíclicament, a mesura que finalitza el segle creix la incertesa i el desconcert de la població.

El mateix cristianisme és pròpiament un missatge farcit de mil.lenarisme que ha estat desenvolupat per la teologia catòlica al llarg dels segles. La visió del món en cicles, en edats, o la mateixa idea de la Trinitat corresponen, en certa mesura, a aquesta concepció de la vida que s'ha mantingut viva en la tradició de l'Església, una tradició que en moments determinats –pensem en l'any mil– no tan sols no va saber sostraure's a la superstició sinó que, fins i tot, la va incentivar. L'era del Pare es va cloure amb l'arribada de Crist i, finalment, amb la vinguda de l'Esperit Sant, es clourà aquest cicle i començarà un nou món, segons els mil.lenaristes cristians.

Precisament en aquesta filosofia s'inspiren durant l'Edat Moderna ordes religiosos com ara els franciscans. Per a ells Amèrica podia representar aquest nou món cobejat i els indígenes d'aquell continent, *el nou home*. Això explica el gran nombre de franciscans que emigren a aquell continent. Són les tesis de Leonardo Boff paradoxalment contraposades a la praxi dels dominics, en tants espectes racista.

La por a l'arribada de l'Anticrist ve, doncs, de lluny i fou fomentada inclús per persones de la categoria intel.lectual d'Arnau de Vilanova que durant l'últim decenni del segle XIII, influït per Joaquim de Fiore, es dedicà a teoritzar i va arribar a preveure la data del 1378 en el seu *Tractatus de tempore adventus Antichristi*. La influència de Vilanova sobre Jaume II fou molt notable; tant que, influït per la seva *Confessió de Barc elona,* autèntic assaig escatològic, el rei català organitzà una incursió contra els sarraïns d'Almeria mentre que la derrota de l'Islam era una premissa bàsica dels mil.lenaristes medievals en el camí cap el *nou ordre* i la victòria sobre l'Anticrist. Les seves obres són d'un gran interès, especialment l'*Expositio super Apocalypsi,* ben coneguda pels nous mil.lenaristes actuals per a qui el vell concepte d'Anticrist revesteix ara noves característiques.

EL NOU MIL.LENNARISME

Certament no tenen avui gaire credibilitat aquestes velles teories, però, no obstant, resulta indubtable l'existència entre els cercles il.lustrats europeus d'un nou mil.lenarisme, tal com queda reflectit en publicacions de prestigi del nostre continent com ara la *Stampa* o L'*Espresso*. Filòsofs com Sergio Quinzio parlen ja d'emergència ambiental: avanç del desert, forat a la capa ozó, inundacions catastròfiques freqüents, deforestació, etc... signifiquen per a Quinzio, un filòsof de profundes conviccions cristianes, que s'acosta una situació apocalíptica a escala mundial només superable amb la intervenció divina. Contràriament, Noberto Bobbio, molt més laic i racionalista, manifesta

El nou mil.lennisme parla d'emergència ambiental i de racionalisme científic aferrisat.

El nou mil.lenni

Com naix en la nostra cultura la creença en la fi del món? ¿Per què hi naix? I, més encara, ¿per què la fi del món ve en un context de pànic, de terror i de por?

Certament una de les poques coses de les quals no hem estat continuadors dels grecs és de la seva concepció circular dels esdeveniments. Avui, i a pesar de Nietzsche i del Big Bang, ens resulta estranya la idea de l'etern retorn. Quan, per altra banda, la naturalesa continua mostrant-se repetitiva i seguint sempre un cercle tancat: matí, tarda, nit: primavera, estiu, tardor, hivern: llavor, planta, flor, fruit, llavor. Aquesta circularitat de la natura dóna al poble grec una visió circular de tots els esdeveniments, inclús, doncs, els històrics, tant de la Història en general com de la pròpia vida humana en particular. Naixement, mort, reencarnació.

En aquesta concepció circular de la vida tots som elements d'un procés necessàriament etern i immanent, val a dir, clos en ell mateix, on difícilment podia instal.lar-se la por a la fi, no havent-hi pròpiament fi.

Molt al contrari de tot això, el que tenim ben instal.lat en la nostra mentalitat són dos conceptes el de transcendència i el de linealitat, antagònics als d'immanència-circularitat propis del pensament clàssic.

El canvi de perspectiva el produí el cristianisme. En el cristianisme tota història, la de cadascú de nosaltres i la de la humanitat sencera, té un començament i tindrà un final. No hi ha repetició. La Història és lineal i s'acabarà.

PERÒ ¿QUAN?

La preocupació pel quan es palpa ja en el mateix cercle de deixebles més propers a Jesús. L'apòstol Pau va haver de sortir també al pas d'interpretacions *catastròfiques* i immediates de la fi del món. El fet, però, que anessin passant els anys –i els segles– sense que la fi s'esdevingués va incitar l'anàlisi dels textos canònics, sobretot el del misterios últim llibre escrit per l'apòstol Joan on, de forma al.legòrica, revela el procés històric de l'Església. En aquesta Revelació o Apocalipsi diu en el capítol 20 que un àngel del cel encadena Satan per mil anys durant els quals regna Crist amb els seus sants. És el període conegut com el Mil.lenni, després del qual Satan és alliberat de la presó, es desencadena la guerra final i arriba el judici universal.

Aquest va ser l'origen del pànic de l'any mil. Es creia que, passats els primers mil anys de cristianisme, Jesús vindria a inaugurar el seu mil.lenni. D'aquí ve també que es lliga la fi del món amb el concepte de mil.lennarisme.

En la concepció que podríem dir-ne clàssica del mil.lenarisme, la fi del món és vista com a conseqüència d'una decisió de la voluntat divina, d'acord amb el que va dir el mateix Jesús que el Pare coneixia el dia i l'hora. I aquest visió *voluntarista* s'agermanava amb cataclismes còsmics que preanunciaven la decisió divina. "El Sol s'apagarà, les estrelles cauran".

Però a mesura que, a partir del segle XVII, es va coneixent millor l'univers, es descobreix que els cataclismes que hi poden sorgir no necessiten cap intervenció divina: les estrelles tenen una vida limitada, els cometes i el meteorits han bombardejat el sistema solar des de sempre.

La ciència, doncs, també prediu un lògic final al planeta Terra. És clar que al Sol li queden més de cinc mil milions d'anys de vida normal. Per tant, tot i que aquest final *científic* del planeta serà espectacular, perquè la Terra serà engolida pel Sol, no ens resulta ara per ara gens preocupant, ni resulta, en rigor, compatible amb la fi *profetitzada* que no permet cap càlcul.

Amb tot, que les causes materials serien les desencadenants de la fi va començar a fer impacte a començaments del nostre segle, coincidint precisament amb l'arribada del cometa Halley el 1910.

No es va perdre l'ocasió per a escampar el pànic entre la gent i vendre píndoles *anticometa* i màscares antigàs ja que la Terra havia de travessar la cua del Halley.

Al llarg del segle s'ha mantingut viva l'especulació sobre el que pot succeir l'any 2000, perquè a l'encant mil.lenari de la xifra s'adjunten possibles catàstrofes naturals més lògiques. Des de la Revolució Industrial que ens preguntem quines seran les conseqüències dels fums contaminants. ¿El planeta entrarà en una fase de glaciació, com a conseqüència de la deforestació, o en una fase de calentament per l'efecte d'hivernació?

Mentre discutíem si seran verdes o seran madures, ja tenim el forat a l'ozó. ¿Quina importància té la possible caiguda d'un cometa cada deu mil anys, si nosaltres mateixos ens estem enverinant? ¿Vindrà la fi per culpa del mateix home? Tot el segle tement que una guerra atòmica podia acabar amb tot, i ara que està desapareixent el perill atòmic, descobrim que no havíem d'haver matat els mosquits a l'estiu amb l'esprai, que ens hem estat cavant una fossa a l'ozó, que la contaminació ha fet pujar la temperatura del planeta un quart de grau. Que ningú sap ni el dia ni l'hora, sols el Pare, perquè depèn de nosaltres que ens carreguem o no l'ecosistema. I que sembla ser que ens el carregarem.

¿I què farem? ¿Ens donarà temps perquè els savis calculin la quantitat de matèria de l'univers per saber si hi haurà contracció fins al col.lapse gravitatori que permeti l'*etern retorn* de l'expansió galàctica, o sentirem ja aviat la setena trompeta?

Constantí Mas

---

que ja ha arribat l'hora de la fi del progrés il.limitat i que només d'aquesta manera la ciència podrà oferir respostes als problemes ambientals que posen en perill la continuïtat del nostre planeta. Aquesta tesi és reforçada per les teories d'altres prestigiosos pensadors com ara Giorgio de Majo.

¿LA FI DEL PROGRÉS?

¿Significa això la fi del progrés? De fet el que sembla segur es que comença a albirar-se la fi de determinada concepció del progrés basat en el creixement indefinit, precisament ara que ha entrat en una crisi probablement irreversible l'anomenat socialisme real, el sistema que volia solucionar les contradiccions que, segons Marx, conduirien a l'autoimmolació del capitalisme en tant que el Planeta ni pot produir il.limitadament primeres matèries, ni les fonts d'energia no contaminants són indefinides. Avui, des de l'ultraliberalisme ja apareixen determinades

Conceptes com solidaritat internacional adquireixen un nou protagonisme a mesura que s'acosta el 2000.

argumentacions científiques que qüestionen aquestes premisses, però, en qualsevol cas, el que sembla ara per ara irrebatible és que la capacitat de la Terra d'absorbir residus contaminants no és il.limitada i que ens trobem en un punt relativament proper a la seva saturació a partir del qual pot quedar malmesa irremissiblement la qualitat de vida.

El *World Watch Institute,* dóna només un marge de deu anys perquè els governs comencin a actuar si es vol evitar la catàstrofe, i per a Carlo Bernardini, un dels físics europeus més prestigiosos, els intel.lectuals han arribat massa tard a prendre consciència de la problemàtica del medi ambient. Certament, entre el *solo un dio ci può salvare* com clama Quinzio i la indigència tan arrelada en països com el nostre, hi ha una posició mesurada que es troba representada per pensadors com ara Franco Fortini que, al meu entendre, recondueix el debat cap als paràmetres de l'economia que, en definitiva, és l'element determinat. "La borsa o la vida" titulava significativament un article a *L'Espresso* el 19 de març de 1989 on manifestava que l'autèntic problema ecològic és de diners. Per a ell, la deforestació de l'Amazònia, per posar només un exemple, respon a la crisi econòmica del Brasil motivada pel seu deute extern. Arribem, doncs, a la qüestió clau, la solidaritat internacional; un concepte abandonat per les grans potències que es preocupen teòricament pel que representa per a la salut del planeta la desaparició dels seus darrers espais verges però, alhora, son incapaces de contribuir al desenvolupament harmònic d'aquelles nacions que veuen en l'explotació d'aquests recursos la sortida fàcil als seus problemes.

LA CONSCIÈNCIA ECOLÒGICA

Així, doncs, la victòria sobre el nou *Anticrist* només és possible l'any 2000 a partir de la conscienciació ecològica de la humanitat, una conscienciació que en els països desenvolupats només serà possible si, abandonant el fonamentalisme, el moviment ecopacifista sap oferir una alternativa global al sistema més enllà de la seva litúrgia tradicional. Al Tercer Món caldrá demostrar que respecte a la natura i desenvolupament són conceptes compatibles també per a ells. El creixement i la maduració del moviment Verd sembla que es dibuixa ara per ara com la nova esquerra que pot oferir una alternativa a un sitema caduc, una vegada devaluat el marxisme per la incompetència dels que no han sabut aplicar-lo i n'han convertit la pràctica en una autèntica aberració equivalent a la que significà el feixisme respecte al capitalisme. En qualsevol cas és urgent una alternativa creïble, si més no per a demostrar a Francis Fukuyama que som molt lluny encara de la fi de la història pronosticada, per a evitar avanços inoportuns del model neofeixista amb el seu verbalisme populista com succeeix a la RFA i perquè, simplement, no queda cap altra alternativa. Tot això cal articular-ho des del realisme però lluny del catastrofisme que, com assegura Carlo Bernardini, és la malatia infantil de l'ambientalisme. *Santigo Cucurella*

Un miracle dramàtic

Quan arriba abril, apareix a la ciutat de València una floració d'altars de Sant Vicent amb una colla de criatures abillades d'època més o menys medieval.

La festa de Vicent Ferrer té una tradició llarga però no immemorial. Poc després del seu traspàs terrenal, fou canonitzat (1455, febrer) –ho diu Jaume Roig a la seua novel.la *Espill*— ja apareix l'altar del carrer de la Mar (1461). Altars, i després altars amb bults i imatges que es mouen mecànicament, la tramoia, obtenen gran rendiment i força acceptació.

A final del segle XVIII es dóna la conjuntura propícia. Tot usant els textos base del col.loqui explicatiu divuitesc, tan explotats per Carles Ros i Hebrera per tal d'explicar la processó del Corpus, parateatral ella, i amb textos dramàtics modèlics com els *Misteris del Corpus* (Degolla, Sant Cristòfol, etc.) hi ha un col.loqui que *explica* un altar amb el seu miracle de bult *(Col.loqui entre el Retor del poble, Cento i Quelo, sos parroquians)* de J.B. Colomés (1801), segons J. Ribelles Comín.

No se sap com, però l'any 1817 ja tenim el manuscrit del qual he fet transcripció (217 versos octasíl.labs) en una llengua acceptable, del Pare Lluís Navarro, dominicà fill d'Alboraia (1788-?). Es tracta del primer text base dramatitzable conegut denominat *El fill de l'especier* per Josep Martínez Ortiz (*Catálogo de milacres de Sant Vicente Ferrer.* Revista Valenciana de Filología, 1954). Ací trobareu un impagable treball de Joan Fuster: *Notes per a l'estudi de l'oratòria vicentina.* El text de Lluís Navarro, que no ha estat mai analitzat, fou reestrenat anys i anys, i és, ja, una peça teatral que, juntament amb *Més s'aprecien els diners que la sang i el parentesc* de V.M. Branchat i Alphonso (editada per Joan Fuster: *La Decadència al País Valencià*, 1976) formen l'origen del teatre modern valencià en llengua catalana. El de Branchat, pel text, sembla de finals del XVIII: hi ha notícies que així semblen confirmar-ho. La Renaixença sorgirà amb el Romanticisme a partir, oficialment, de 1833, data de l'oda d'Aribau *La Pàtria*. Dos patrons, doncs, reconnecten la gent amb la llengua i la terra: Remisa i Vicent Ferrer, medievalisme romàntic pel mig.

Els bons oficis de la pràctica escènica castellana o italiana del XVIII, més la gran massa d'obres dramàtiques romàntiques a València, farà que els nostres autors –frares, advocats, universitaris en general– es decanten pel cultiu de la llengua catalana. Òbviament, la marca romàntica de recuperar el passat medieval hi és ben present i reiterada.

El següent pas el donarà Vicent Clérigues amb el text *Un miracle a la muntanya d'Albaida* (1829). Ja hi tenim, i ben enjorn, una manera pròpia que caracteritza la tipologia de textos dramatitzables del miracle valencià. El sainet (de Branchat) d'una banda, i el miracle d'altra (Navarro), s'erigeixen en les bases del teatre valencià que Manuel Sanchis Guarner bateja a partir de 1845-1857 (*Els inicis del teatre valencià modern,* Val. 1980).

Un text base simple com el col.loqui (diversos personatges: tres o quatre) parlen però ho recitarà *un sol col.loquier* (tècnica bululú), d'acord amb Josep Ll. Sirera.

Diversos personatges (¡de cinc fins a vint-i-tants!) oralitzaran el text en l'escenari de l'altar.

Ampliació dels elements escènics: bambalines, decorats, canvis del fons decoratiu, objectes duts pels personatges, etc.

Les peces de Joan Arolas, Vilarroya, V. Boix, Bernat i Baldoví, Garulo, Balader, etc., etc., ja al si del romanticisme lat, representen la influència del llenguatge teatral divulgat per la dramàtica romàntica.

En efecte. Trobem en el text base dramatitzable tres aspectes fonamentals de tota peça literària dramàtica: a) el *text principal* constituït pels elements verbalitzants: loa, monòleg, diàleg i els aparts, b) el *text secundari* format per les acotacions que remarquen elements paralingüístics, quinèsics i proxèmics, a més del *deus ex machina:* tramoia, trapes, foc, etc. I els objectes: roba, espases, punyals, cadenes. I canvis de lloc, de situació en escena, c) el *text espectacular* (el teatre realment) quan és realitzada la dramatització amb el públic davant.

Tot això fa que puga oferir, ara, una definició tècnica del miracle vicentí: és una textualització literària versificada base del text dramàtic per a representar, amb personatges, algun fet atribuït a Sant Vicent Ferrer. La part versificada s'hi materialitza amb rica polimetria, sobretot, en peces de l'època d'expansió del romanticisme (Pasqual Pérez Rodríguez n'és l'autor més ric). En general, però, usen l'octosíl.lab a la castellana.

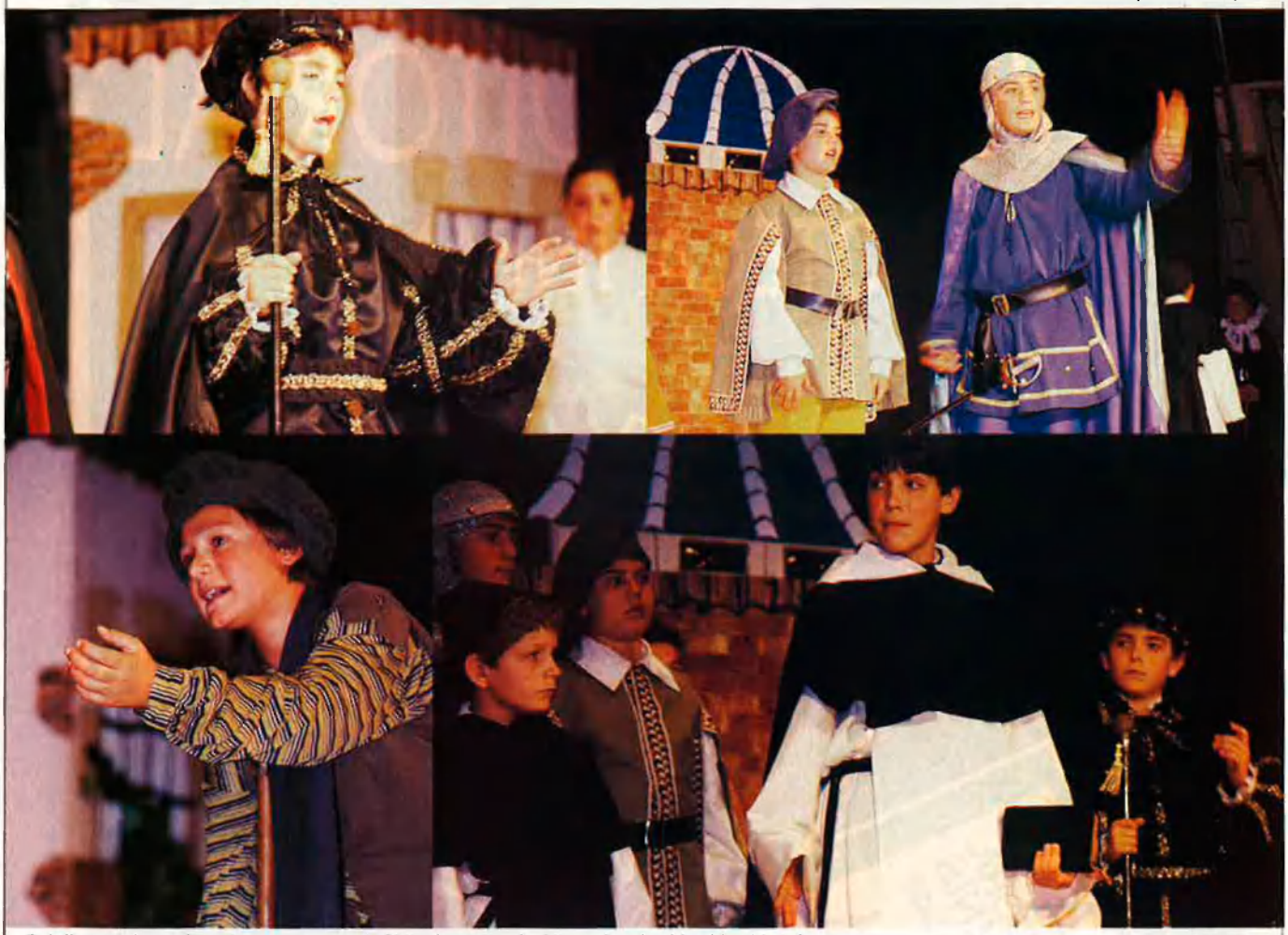
Això fa que al si de la gamma dramàtica el miracle siga una manera tipològica única: *només* se centra en fets prodigiosos atribuïts al sant valencià. No mostren mai l'evolució biogràfica del sant i, doncs, no acompleixen les línies bàsiques del teatre hagiogràfic del segle XVII-XVIII. Són una especialització dramàtica, doncs.

Aquest teatre no és infantil, com reclama Juan Cervera, pel fet que siga representat per xiquets. Els textos són d'autors cultes. La tècnica és teatral estricta. El missatge ideològic va dirigit a un espectador-receptor ben adult: ideologia conservadora, restauradora de l'ordre social que algú vol canviar. El miracle, en diverses ocasions, és retornar, per mà del sant, al solc...

Convé recordar ací, i ara, Joan Fuster, J.Ll. Sirera, Martínez Ortiz, Ricard Blasco, Sanchis Guarner, J. Cervera, Soler i Godes que, tots ells, i altres, s'han interessat de prop o de lluny pels miracles.

I recordar també, als autors actuals, si n'hi ha, que el Pare Vicent Ferrer fou força més universal i català del que ells pretenen mostrar amb els seus textos arxi-col.loquialment apitxats. Carregats d'ideologia localista regressiva. I, és clar, antihistòrica. Sant Vicent també féu miracles a Balaguer, Casp, Barcelona, Girona...

Vicent Escrivà

Dalt l'escenari apareixen els personatges de la València medieval: el llaurador, el noble, el justícia i el governador. RAFA GIL

Altars i teatre: la festa de Sant Vicent

Enmig de tantes comissions falleres com proliferen a la ciutat de València, les associacions vicentines (els *Altars*) semblen condemnades a acabar fagocitades per elles, cosa que ja s'ha esdevingut amb la majoria de les festes de barri. D'altars, n'hi ha que ja han restat reduïts a les facetes purament festives (repartiment de la tradicional tortada, mascletades, ofrena de flors on les falleres són com més va més nombroses...) i religioses (missa i processó), i si bé continuen erigint el cadafal en forma d'altar que els dóna nom, han deixat de costat el que era el màxim tret distintiu de la festa vicentina: la representació del *miracle* per xiquets.

La festa de Sant Vicent, doncs, es troba a hores d'ara a la defensiva davant de la vitalitat de la seua poderosa veïna, la qual va impregnant-la, a poc a poc, de característiques seues. És simptomàtic, per exemple, que quan l'assimilació de tècniques falleres per recaptar fons (la loteria i les rifes guanyen terreny, contra el sistema clàssic del *calvari* amb *possibles* i dels abonats, que paguen una quota mensual a canvi de rebre en el seu domicili la tortada) ha aconseguit augmentar els recursos socials, aquests es dediquen preferentment a activitats no directament relacionades amb la representació del *miracle,* que des del segle passat ha esdevingut la funció bàsica d'aquestes associacions. Cert que no tots els *Altars* tenen aquesta mateixa dinàmica, però només cal assistir al concurs de miracles per adonar-nos com només alguns d'ells continuen mantenint amb un cert rigor les tradicions vinculades amb la seua representació.

Malgrat tot, resta en peus l'heroisme del director del quadro artístic, encarregat no sols de muntar la peça sinó també de seleccionar els actors entre els xiquets del barri... i sovint d'ensenyar-los el mínim de valencià necessari per a *dir* –amb la típica cantarella que forma part gairebé indestriable del gènere– els corresponents papers. Tasca particularment ingrata si tenim en compte, a més, que la falta de motivació dels xiquets (tret, és clar, dels que provenen de famílies amb tradició) no facilita gens les coses: ja fa més de vint anys que hagueren de renunciar a rapar els caps del que feien de Sant Vicent Ferrer perquè, altrament, s'hagueren quedat sense candidats a protagonistes...

Situació d'estancament, doncs, que s'explica també per altres raons: els caràcter religiós de la festa; la figura mateixa del Sant que desperta entre nosaltres sentiments contradictoris: l'admiració i el respecte, com a símbol en la defensa de la nostra identitat en moments de forta pressió castellanitzadora (l'obra de Martí Domínguez, *El milacre dels milacres*, és clau per a entendreho) i el rebuig per la seua conversió actual en apòstol del *blaverisme*... Però una situació, pense, prou injusta: al capdavall, els *Altars* són una pàgina –encara viva– de la història del nostre teatre, i una manifestació festiva digna de respecte i de suport. *Josep Lluís Sirera*

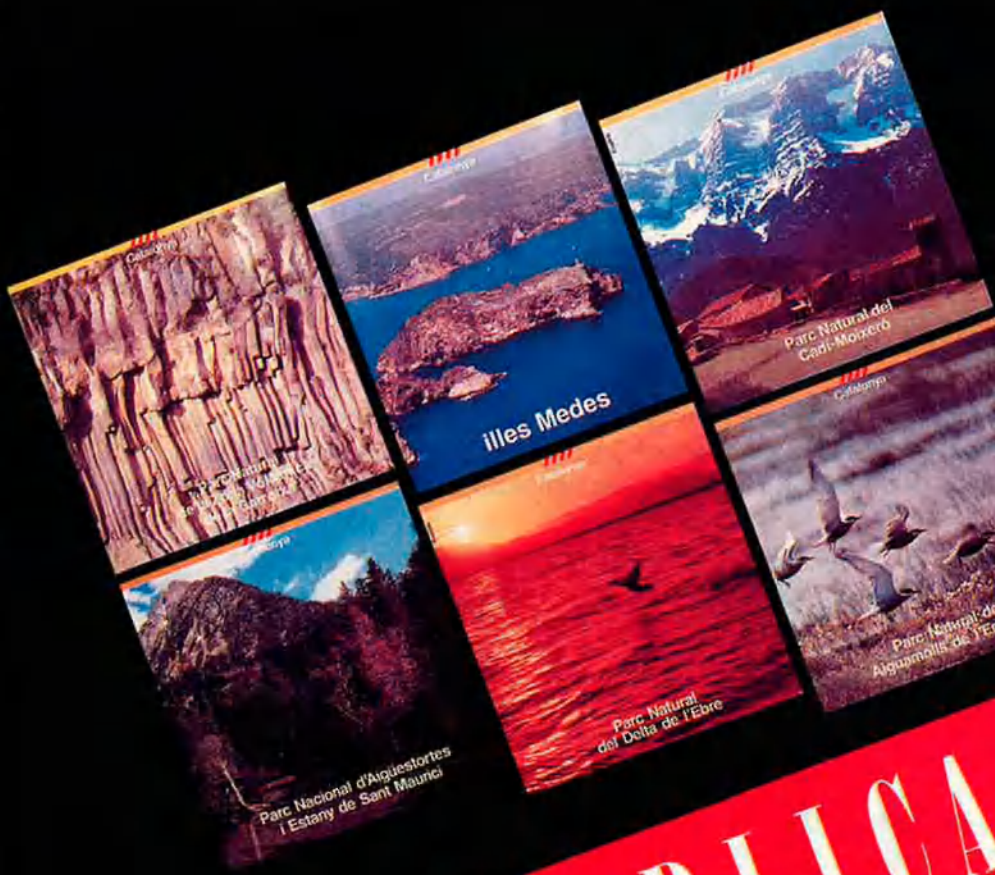
NOVETATS EDITORIALS

BIBLIOTECA INFANTIL

GENERALITAT VALENCIANA

CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

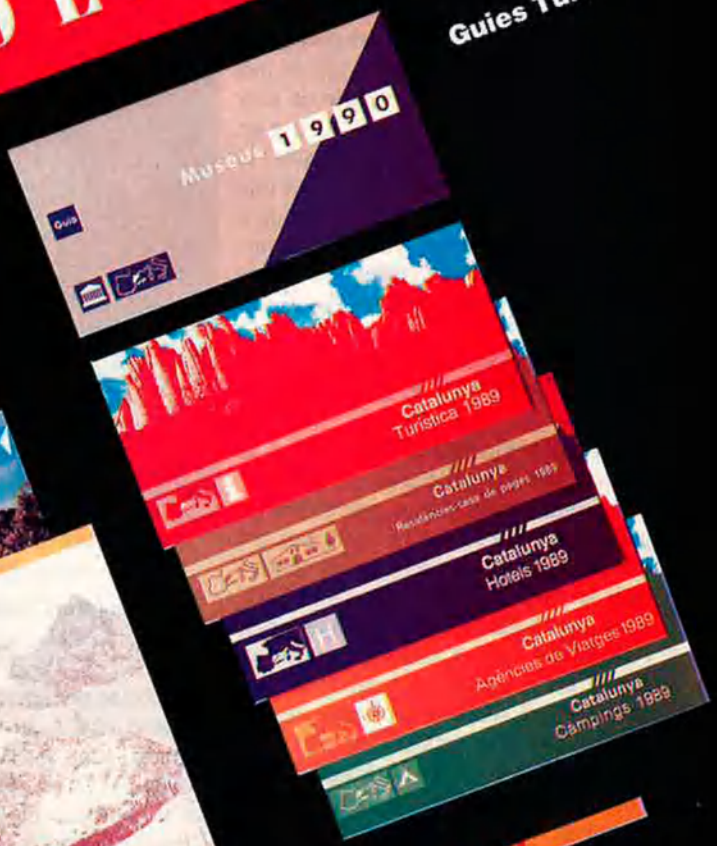

Parcs Naturals a Catalunya

- Aquestes publicacions es distribueixen en totes les Oficines de Turisme de Catalunya.

NOVES PUBLICACIONS

Guies Turístiques

Oferta esportiva

Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Comerç, Consum i Turisme
Servei d'Informació, Documentació i Publicacions

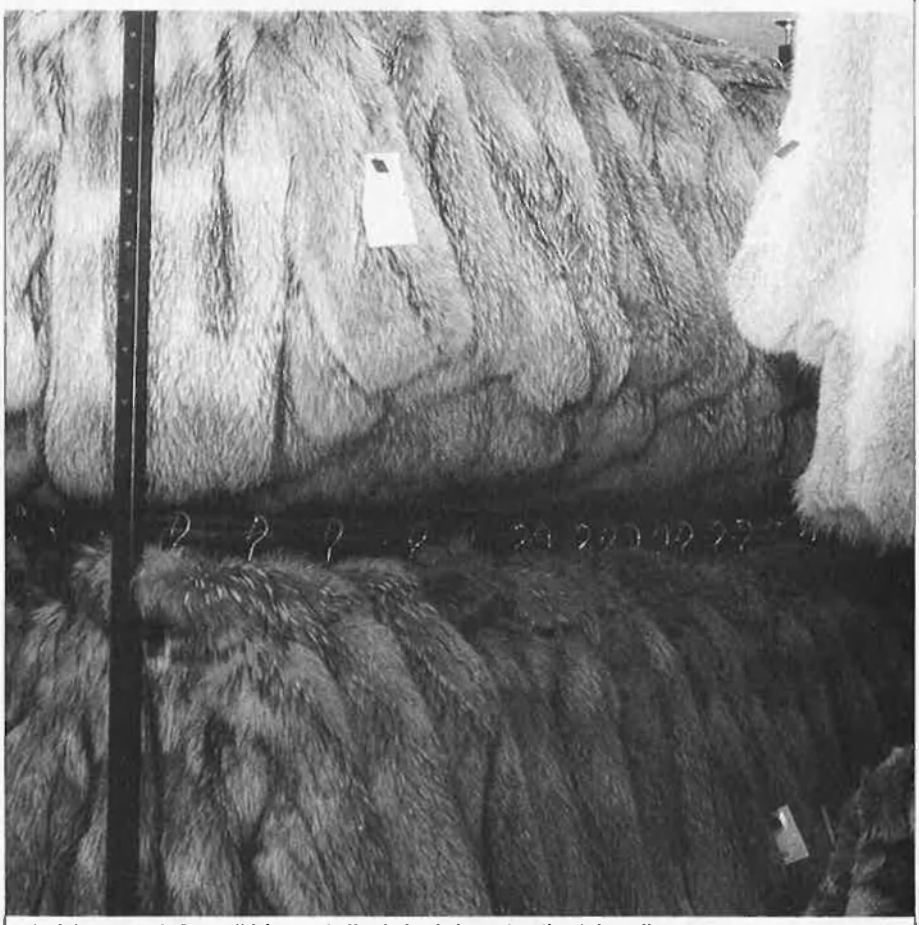
CIENCIA I MEDI AMBIENT

Cada vegada més s'escauen noves mesures per aprotegir les espècies pelleteres

Ecologia i pelleteria: una dualitat possible

Des de la més fosca antigor, l'home ha perseguit i caçat les més diverses espècies d'animals per tal d'alimentar-se i poder-se embolcallar amb les seves pells. Amb l'aparició de les primeres cultures, la pell de pèl fi començà a ser un signe sumptuari o de poder privatiu de certes classes.

Amb el creixement demogràfic dels països occidentals i la consecució progressiva d'un nivell de vida més alt de la població, alhora que la pell fina començà a ser un clar signe de moda, la demanda i consum de pells de pèl fi augmentà de forma considerable. D'ençà de les darreries del segle XVIII es comença a realitzar una caça indiscriminada i massiva, gràcies a l'ús de les armes de foc, d'un gran nombre d'espècies pelleteres. Així, a mitjan segle XIX arribaven al mercat mundial més 120.000 pells per any de llúdries marines; de 1797 al 1804 van ser morts més de tres milions d'individus de l'espècie de foca anomenada *Juan Fernández*; al llarg de molts anys, a mitjan segle passat, la Hudson Bay Company exportava una mitjana de 270.000 pells de castor a l'any, etc... d'exemples que mostren fins a quin punt eren explotades les principals espècies pelleteres de pèl fi.

Amb les armes de foc arribà la caça indiscriminada i massiva d'espècies pelleteres. JORDI MORERA

LES PRIMERES MESURES PROTECCIONISTES

Com que a principis de segle la sort de moltes espècies pelleteres era quasi bé d'extermini, molts països proveïdors de pells fines de l'hemisferi nord van començar a promulgar lleis per tal de protegir les espècies més amenaçades, com en el cas de Rússia envers el mart gibelí i els Estats Units i Canadà respecte al castor. En el panorama internacional el primer acord sobre la protecció d'espècies pelleteres és realizà l'any 1911, en què se celebrà la North Pacific Seal Convention, entre els Estats Unids, Gran Bretanya, l'Imperi Rus i el Japó, on s'acordà la prohibició de la caça d'altura de foques i llúdries alhora que es contemplà, de forma transitoria, la suspensió de la caça d'aquestes espècies a terra per tal d'arribar a un acord de quotes de caça i èpoques de veda.

Tot i la ferma voluntat de molts països de portar a terme un efectiu control de la caçera i de l'exportació de les pells d'espècies pelleteres, i la creació d'institucions com la International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN), 1948 –que s'encarrega de la confecció del llibre vermell d'espècies amenaçades–, la International Fur Trade Federation (IFTF), o Federació Internacional de la Pelleteria, 1949, per iniciativa canadenca –que d'encà de l'any 1971 està aportant importants estudis sobre la situació real de certes espècies pelleteres i nous sistemes incruents de cacera– i de la World Wildlife Fund (WWF), 1961 –amb la missió de recollir fons per al bon funcionament de la IUCN– o fins i tot com l'acord voluntari entre la IUCN, WWF i la IFTF sobre la prohibició de la comercialització i posteriorment de la cacera de felins de pell tacada i diverses espècies de llúdries –la situació de moltes espècies d'animals pelleteres cada vegada es tornava més alarmant fins al punt que es féu necessari arribar a un acord internacional on es prenguessin mesures de forma global i

no sols entre uns quants països. A la primavera de 1973 es firmà a Washington, amb la presència dels representants de 80 països, l'anomenat Tractat sobre Comerç Internacional amb espècies animals i vegetals amenaçades, a hores d'ara signat per 91 països, que entrà en vigència l'1 de juliol de 1975.

La Convenció de Washington en un principi es refereia a unes 600 espècies d'animals, i a alguns grups de plantes, que classificava en tres apartats. En el primer s'inclouen totes aquelles espècies amb extinció immediata la comercialitduaner a l'estat espanyol és el SOIVRE, que al seu torn depèn del Ministeri d'Economia i Finances, que està en contacte directe amb United Nations Environment Program (UNEP).

LA CRIA D'ANIMALS PELLETERS

La cria d'animals pelleters començà a les darreries del segle passat. Els principals països productors de pells fines de granja son Canadà, els països escandinaus, Dinamarca, Rússia, Xina, Estats Units... i principalment Galícia. A hores pells d'espècies d'animals en imminent perill d'extinció mereix el més contundent rebuig social. Això no obstant, i malgrat que a molts lectors els pot semblar inversemblant, moltes espècies pelleteres sobreviuen gràcies al control de captures i comercialització de les seves pells. La raó està en el fet que la majoria d'espècies viuen en indrets molt limitats i generalment en un constant enfrontament amb l'home,i per tant s'han de regular de manera artificial les poblacions existents en les àrees nadiues per tal de possibilitar la vida de la resta d'indivi-

La comercialització de pells de granjes no té perquè afectar les xifres de producció del sector. JORDI MORERA

zació de les quals està totalment prohibida, amb llicències en casos excepcionals. En el segon s'inclouen totes aquelles espècies que poden extingir-se si la seva cacera i comercialització no es realitza de forma controlada, i que necessiten llicències tant d'exportació com d'importació. El tercer grup inclou totes aquelles espècies que per a la seva caça es necessita un permís especial de les autoritats i en alguns estats, com Espanya, una llicència d'exportació per a la seva importació.

L'organisme encarregat del control d'ara, hi ha granges de visons, amb una producció mundial entorn dels 40 milions de pells; de guineus, tant de la platejada com de la polar i la blava; del mart gibelí; de la fura; d'astracan, i de xinxilla.

La cria es realitza en granges com si fossin espècies que l'home cria per a la seva alimentació. Això no obstant, l'alimentació, l'atenció i el sacrifici que reben és molt més acurat i incruent, per tal d'aconseguir pells de primera classe i preus més alts en el mercat.

Òbviament, la comercialització de dus. És precisament aquesta racional explotació a llarg termini de la natura per l'home la que garanteix la conservació de les diferents espècies i ecosistemes, i és fins i tot un dels principis del programa assumit per la conservació del medi ambient de les Nacions Unides, UNEP, i per la World Wildlife Fund.

S'INCREMENTA LA CAÇA I MORT D'ESPÈCIES PELLETERES

Veritablement, moltes de les espècies d'animals que anomenem domèstiques

L'etiqueta "pell d'origen controlat" garanteix la procedència legal de la peça de pell. JORDI MORERA

pateixen molt més a l'hora de morir que les espècies pelleteres. Actualment, en els països on encara es practica la caça reglamentada d'espècies pelleteres salvatges, els caçadors segueixen cursos de formació –com és el cas de Canadà– on es mostren les tècniques i les trampes que cal utilitzar en cada cas. Un bon exemple del que s'esmenta és l'organisme canadenc Federal Provincial Comitee for Human Trapping que ha aportat nombroses millores a la caça incruenta implantant trampes de mort instantània o de retenció o pressió, alhora que obliga els caçadors a revisar les trampes cada vint-i-quatre hores.

Respecte a les espècies criades en granges, la mort d'aquestes es realitza mitjançant el gas, la qual cosa comporta la inconsciència en pocs segons; la injecció d'una solució de cloral hidrat, amb la immediata inconsciència, o bé, per a guineus, el xoc elèctric d'intensitat i tensió determinada i durada prescrita.

La forta sensiblilitat social davant l'ús de la pell natural per tal d'evitar l'extinció de les espècies pelleteres ha facilitat el reviscolament de l'anomenada, erròniament, pell artificial o ecològica. Això no obstant, i malgrat tenir un 37% de fibra natural, cotó, presenta un 63% de fibra sintètica o artificial, acrílica, que s'obté a partir dels derivats del petroli i conseqüentment no es tan ecològica com sembla en un principi.

Cal esmentar, de forma totalment objectiva i científica, que les campanyes antipell, si bé han permès una sensibilització social envers el perill de la comercialització indiscriminada de pells dels animals pelleters, també poden actuar de forma desfavorable envers la conservació de la natura. En molts països pelleters molta gent depèn de la caça d'espècies pelleteres per a viure, respectant les lleis i la natura per tal de conservar allò que és vida per a ells, respecte que es pot perdre i tornar-se contra la mateixa natura en el cas que no puguin viure de la caça .

D'altra banda, l'evolució de les granjes de cria d'espècies pelleteres depèn molt de l'evolució de la demanda del mercat. En el cas d'una minva de la demanda, moltes granges deixarien de ser rendibles, serien abandonades i augmentarien els preus de les pells. I per tant augmentaria l'avarícia dels caçadors furtius respecte a aquestes pells.

LA SOLUCIÓ

¿Quina ha de ser la determinació a prendre davant l'ús de vestimentes de pelleteria fina per tal que la nostra actuació sigui el més respetuosa i adient amb la natura? Indubtablement, ser respectuós amb la natura no vol dir renunciar a portar un abric de pell de pèl fi, i fins i tot, i segons l'espècie que es porti, es pot estar ajudant a conservar la natura, malgrat que el que s'esmenta sembli a primera vista una atzagaiada periodística i científica.

Tal com s'ha dit anteriorment, hi ha una llista d'espècies pelleteres establerta per la IUCN i legalitzada per 91 països. D'acord amb la Convenció de Washington, el comerç de les principals pells d'espècies pelleteres es troba reglamentat internacionalment, d'acord amb unes quotes de caça preestablertes anualment segons el potencial poblacional de l'espècie, o bé prové del sacrifici d'animals criats en granges. Per tant, l'adquisició de pells de pèl fi documentades a les subhastes internacionals garanteix que

Josep Gómez Benet. JORDI MORERA

provenen de quotes establertes pels organismes encarregats de la conservació de la natura.

Per tal de garantir aquesta continuïtat fins al consumidor, i que aquest no se senti responsable de la destrucció de la natura, s'ha establert l'anomenada etiqueta de "pell d'origen controlat", que garanteix que la pell amb la qual s'ha confeccionat la vestimenta ha estat controlada tant per les autoritats del país productor com del país importador, i és un certificat que en cap cas ha causat un desequilibri ecològic respecte a l'espècie de què procedeix. La compra de pells de pèl fi amb aquesta etiqueta ens garanteix una procedència legal i no furtiva de la pell.

D'altra banda, cal esmentar que la potenciació del sector de la pelleteria de pèl fi repercuteix d'una manera directa en una millora de la qualitat de vida de les espècies pelleteres, fa que la International Fur Trade Federation col.labora a través de la seva pròpia secció de medi ambient amb els principals organismes internacionals de la conservació de la natura.

Jaume Baltà

Josep Gómez Benet, president del Gremi de Pelleters de Catalunya: "Som els primers ecòlegs"

El temps climatològic s'està convertint en el pitjor enemic del sector de la pelleteria?

—Aquest ha estat un any de patir per culpa de l'augment de la temperatura. Si, a més, ara resulta que es descobreix un altre forat al pol sud, encara resultarà que tindrem un corrent d'aire.

—¿Vol posar-se del costat dels ecologistes, els segons enemics dels pelleters?

—Els pelleteres som els primers ecòlegs. Avui, si hi ha moltes de les pells que hi ha és perquè hi ha granges. També fora bo que no es cacés amb trampes, però hem de creure que l'home té més drets que els animals. A part, una cosa són els ecòlegs i una altra els ecologistes.

—¿Què li sembla la feina que fa Greenpeace?

—Bé. Però perquè no es fixen que diàriament moren 25.000 nens de fam.

—¿Algú es vol carregar la pelleteria?

—Si es volen carregar la pelleteria se la carreguen. ¿Un pelleter pot alguna cosa contra la Sandoz, la Bayer...? No tenim res a fer. No vull entrar contra cap multinacional, però són els grans enemics que tenim.

—¿També es volia carregar la pelleteria la Brigitte Bardot?

—Ha aconseguit que grups d'esquimals hagin hagut de marxar d'on feia segles que eren i visquin en la penúria. I quina casualitat, ara es moren les foques en grans quantitats.

—La senyora Thyssen ha regalat els seus abrics de pell natural i els ha canviat per altres de pell sintètica...

—El baró Thyssen va ser el primer armamentista que hi havia a Europa i això no es pot dir que sigui gaire respectuós amb el ser humà. I el germà està en empreses del sector de l'acrílic. Amb això queda tot dit.

—En diuen pell ecològica...

—És una manera de malanomenar-la, d'entrada perquè és de material acrílic, perjudicial per al cos humà, indestructible i pol.lucionant. I són productes a la llarga tan cars com la pelleteria d'origen controlat, que ja no és sumptuària i que a més es pot reciclar.

Josep Ma. Pasqual

ECONOMIA

Entrevista a Romà Cuyàs, conseller delegat d'Edicions 62

"La baixa de vendes no es resol amb fusions"

La disminució de les vendes títol a títol del llibre català posa en perill l'edició de textos minoritaris com la poesia, l'assaig i el teatre. A més, la pèrdua del mercat sud-americà del llibre castellà ha fet que els editors augmentin les seves vendes en el mercat interior .

Quina és la situació econòmica actual del llibre català?

—Hi ha un fenomen com a mínim preocupant i és que, des dels anys 1985-86, s'accentua notablement l'edició del llibre català, perquè hi ha un procés de normalització lingüística a l'escola, però creix més l'oferta del llibre que la demanda real del públic català.Això ha comportat, en els últims quatre anys, un descens quasi constant de les vendes títol a títol. S'ha ampliat molt el catàleg editorial català, ha crescut també el mercat en valors absoluts, però llibre a llibre les vendes han baixat, els tiratges s'han escurçat, els marges s'han endurit, i això no deixa de ser preocupant, i més en una cultura com la nostra.

—¿Les perspectives de futur continuen sent tant pessimistes?

—No són fonamentalment pessimistes per elles mateixes excepte la disminució de la venda llibre a llibre, que continuarà baixant. El nostre mercat és naturalment bilingüe. Tenim la competència del llibre castellà el qual usa els mateixos instruments que el nostre, el llibreter, però amb una capacitat de pressió legítima comercial més gran. Traure un títol en català abans que en castellà és una victòria molt pírrica perquè en la majoria dels casos la venda d'aquests llibres són infinitament menors que les vendes que obté l'editor castellà tot i sortir més tard, i els costos d'edició són els mateixos.

—Però sortir abans en català que no en castellà permet guanyar més lectors.

—Sí, però això ho aconsegueixes una vegada de cada 20 llibres, i les altres 19 l'editor castellà ens passa pel davant perquè té una capacitat molt superior a la teva en tots els ordres. Fa falta un esforç seriós, i en aquest sentit, la relativa limitació del suport genèric de la Generalitat és fonamental per a fer possible l'edició en català en molts d'aquests llibres de col.lecció minoritària. La situació pensem que està relativament normalitzada però si s'anés produint el degoteig a la baixa podria arribar a causar problemes d'impossibilitat d'edició, si no és que es tracta de les col·leccions de públic majoritari.

—En aquest sentit, el conveni que estan a punt de signar la Generalitat i el govern central referent a la normalització lingüística, ¿pot ajudar a l'edició del llibre en català?

—Tot el que representi una normalització i, per tant, la imposició de l'ús social del català, tant a la societat com en l'escola, és un bé. Nosaltres, per exemple, en aquests moments notem clarament que la nostra supervivència passa per l'escola. La venda dels llibres de lectura recomanats o no a l'escola determina la viabilitat de l'edició. Això ens intranquil.litza en la mesura que l'escola hauria de ser un element natural d'ús del llibre en català, però no hauria de ser l'únic. La llibreria i, per tant, el públic en general, haurien també de tenir interès per donar vida al conjunt de la producció editorial.

—L'últim estudi fet per l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (85-86) deia que la producció catalana representava el 10'3% de la producció en castellà. ¿És una xifra òptima o hauria d'incrementar-se?

—Una llengua, per a tenir un ventall suficient sense tenir dependència d'una segona llengua, hauria d'estar entre 7 i 10.000 títols a l'any. Nosaltres, aquest any hem arribat a 4.500, la xifra més alta del món per a una llengua sense estat propi. El castellà, a Catalunya, no és una segona llengua. Hi ha un bilingüisme natural i, fins i tot, hi ha unes posicions de partida molt més favorables a la llengua castellana. Probablement, en el cas nostre, una xifra de 6.000 títols seria bona per a cobrir les necessitats de la majoria dels interessos culturals i científics del ciutadà.

—¿L'augment de títols publicats correspon també a un augment de tiratge?

—No, al contrari, correspon a una disminució. Aquesta allau d'edicions ha comportat aquest descens de vendes títol a títol i tots els editors hem ajustat a la baixa els tiratges que estàvem fent fa quatre o cinc anys, i això no és bo perquè encareix els costos, limita els marges i fa més difícil la rendibilitat d'aquestes inversions.

—Segons l'estudi de l'AELC, l'any 85-86 hi havia 177 editorials que publicaven algun llibre en català. D'aquestes, cinc editorials cobrien el 36'5% del mercat. D'altres han desaparegut últimament. ¿Com veu vostè el procés de fusions entre editorials?

—Aquest és un tema que és moda. Em sembla que l'editorial catalana té, més clarament que la castellana, l'aspecte cultural educacional i l'aspecte econòmic comercial. L'empresa nostra és petita i molt personalitzada i això fa molt difícil encaixar dues polítiques editorials que corresponen a dues personalitats diferents. Jo no crec que sigui bo un procés de concentració d'aquestes mínimes unitats. A més, la baixa de vendes no es resol amb fusions

—I la col.laboració entre editorials per a treure una col.leccció o un llibre, ¿és positiva?

—Això s'està fent, però la veritat és que l'experiència és negativa. Col.leccions mixtes no acaben de ser satisfactòries en la mesura que costa molt integrar dues filosofies empresarials en una mateixa col·lecció, no acaben de tenir l'èxit de coherència de continguts. Però hi ha un problema a afegir que és el de la comercialització.

—¿Com potenciar, doncs, les petites i mitjanes editorials catalanes?

—En el cas català els volums solen ser sempre molt petits, però han de seguir existint les petites, les mitjanes i les relativament grans, perquè el tros de pastís que s'emporten les grans és petit. No hi ha mai una presència majoritària de pes hegemònic dins el català, i ha de seguir sent així per donar, justament, la pluralitat que una cultura necessita i que, en aquest cas, es concentra en un espai territorial i de-

"Aquest any hi ha hagut, per primera vegada, un estand a la Fira de Frankfurt".

mogràfic molt petit. El que s'ha d'aconseguir és augmentar l'hàbit de lectura.

—El preu del llibre català pot ser un factor negatiu?

—Evidentment, el preu del llibre és un factor determinant la major part dels casos i el llibre en català normalment és més car que el castellà. Però el públic català sap que si vol llegir una obra en la seva llengua potser li costarà més car i ja no s'ho planteja. Però perquè les diferències de preu no siguin molt elevades el tiratge de l'edició ha de ser relativament normalitzat. Però si ara s'abaixessin un 40% els preus de venda del llibre català, això no faria augmentar sensiblement les vendes, perquè no és tant determinant el preu com la necessitat. Si té la necessitat i el gust de llegir un llibre, el preu no sol ser dissuasiu.

—¿Poder aconseguir l'IVA zero per als llibres seria un factor positiu?

—Sí que ho seria, sobretot pel que té de simbolisme, de privilegi del govern cap a fets culturals. Segurament no seria determinant per a vendre més, però sí que seria donar facilitats a la llarga.

LES PRESSIONS DEL LLIBRETER

—Els tipus més corrents de sortida que té el llibre són la llibreria, la venda a crèdit i els clubs de lectors. ¿Quina és la que té més potencial de creixement i quina s'hauria de potenciar més?

—La venda a crèdit és la que ha tingut un creixement més important en els últims 15 o 20 anys perquè permet una acció directa de l'editor respecte el públic potencialment interessat i té la capacitat de despertar la motivació d'un client que en un principi no estava especialment motivat per l'obra. Però aquest tipus de vendes té un límit i és que hi ha un tipus d'obres que són comercialitzables per aquest canal i d'altres que no, cenyint-se pràcticament a obres il.lustrades, de gran format.

El canal bo, però, ha de ser la llibreria. Si l'intermediari entre l'editor i el públic no és la llibreria, malament rai. El problema és que la llibreria és un negoci complicat per ell mateix, on els guanys no són fàcils, on hi ha una allau de publicacions i no té espai per a exposar-les ni diners per a comprar-les. A més, en els últims anys s'ha produït la pressió dels llibres en castellà a causa de la quasi desaparició del mercat americà i això ha obligat els editors a concentrar els seus esforços a augmentar les seves vendes al mercat interior. El llibreter, llavors, té una pressió més forta que la que tenia fa uns anys per part d'a-

"Aquí no tenim aquelles llibreries de tres o quatre pisos en les quals es pot passejar, que donen un gran servei al públic". DOMÈNEC UMBERT

quest editor que vol conquerir els màxims espais possibles de l'intermediari.

Aquest procés, juntament amb el de les modes, el *best-seller,* ha comportat la menor durada de la novetat a la llibreria i difícilment s'incorporen a les estanteries de la llibreria perquè el llibreter no té capacitat ni d'espai ni econòmica per a tenir una representació del fons editorial. El que cal és protegir l'existència sòlida del llibreter perquè, tot i que el club del llibre és un canal bo i molt important a Europa, té la limitació del tipus de llibre, que de nou torna a ser el d'èxit, on l'assaig no existeix i no permet la sortida global de l'edició del llibre català.

—¿Què cal fer, doncs, per ajudar al llibreter?

—Es imprescindible la mecanització de la llibreria, l'ampliació dels espais, la modernització, la formació dels dependents... tot això són objectius als quals els editors hem de ser capaços de donar-los el suport que necessiten i que, val a dir, des de fa tres anys el Ministeri de Cultura està donant ajudes específiques per a la mecanització, la compra d'ordinadors, etc.

Però aquí no tenim aquelles llibreries de tres o quatre pisos en les quals es pot passejar, que donen un gran servei al públic i on, a més de la novetat, els llibres de fons tenen cabuda. Es molt necessari donar suport al llibreter perquè pugui mantenir el fons de la manera més àmplia possible que, per altra banda, és l'única manera que subsisteixi l'editor: no seguint un ritme d'edició curta sinó de venda sostinguda al llarg del temps.

ACOSTAR EL LLIBRE AL PÚBLIC

—La Setmana del Llibre en Català, el dia de Sant Jordi, la Fira del Llibre... accions d'aquest tipus són positives, en fan falta més...

—...Des d'un punt de vista econòmic són petites. Fa 20 anys el dia del llibre, per a una editorial que no tingués cap altre més canal de venda que la llibreria, podia representar un mes de vendes, i l'any en depenia ja que podia representar el 15% de l'exercici. Llavors, era importantíssim que fes sol, que no fos un dissabte... però això ha anat diversificant-se i probablement avui, per a la major part dels editors, és important encara però no té la força que podia tenir en aquell moment. Però el pes econòmic continua disminuint, les vendes que s'obtenen en la Setmana del Llibre en Català no tenen importància. Ara bé, aquest tipus d'actes tenen una virtut bàsica: acostar el llibre al públic. En un país on ens manca l'hàbit de lectura, falta el gust d'anar a passejar per les llibreries, simplement per a mirar quines novetats han sortit .

Aquestes manifestacions serveixen per a traure el llibre d'un recinte tancat, la llibreria, i posar-lo a la lliure disposició del públic. Sí, s'han d'anar fent aquest tipus d'accions amb excuses autèntiques, que no semblin un recurs comercial, que no ho és.

—La internacionalització de l'edició del llibre en català en fires, ¿quina resposta rep per part de l'exterior?

—Aquest any hi ha hagut, per primera vegada, un estand a la Fira de Frankfurt, on teníem la possibilitat de donar a conèixer quina és la producció editorial catalana. Però és molt difícil i els resultats sempre són molt minsos, tot i que s'han fet avanços importants. I és que, per un cantó, la qualitat objectiva de la producció no sempre és tan alta que mereixi aquesta internacionalització i, per l'altre, perquè hi ha la tendència, a tot el món, a protegir molt els teus i no apreciar massa els altres, perquè hi ha una certa autosuficiència cultural. Es molt difícil la internacionalització d'escriptors no consagrats, fer que interessin a d'altres cultures. I jo crec que els esforços dels editors no tenen cap possibilitat.

En qualsevol cas els esforços han de venir d'una política de govern dirigida a donar a conèixer la nostra producció editorial a l'estranger. Fent-nos molt pesats aconseguirem un cert respecte i un cert espai, però sempre serà petit.

—¿Quin paper poden tenir els mitjans de comunicació en la promoció del llibre?

—En el cas del llibre català són fonamentals perquè un dels greus inconvenients d'aquesta multiplicitat d'edicions de poc tiratge és que no hi ha cap capacitat de gastar-se diners en publicitat. I un llibre, si no es dóna a conèixer, per molt bo que sigui pot passar desapercebut sense que ningú sàpiga que ha estat publicat. I això és dramàtic.

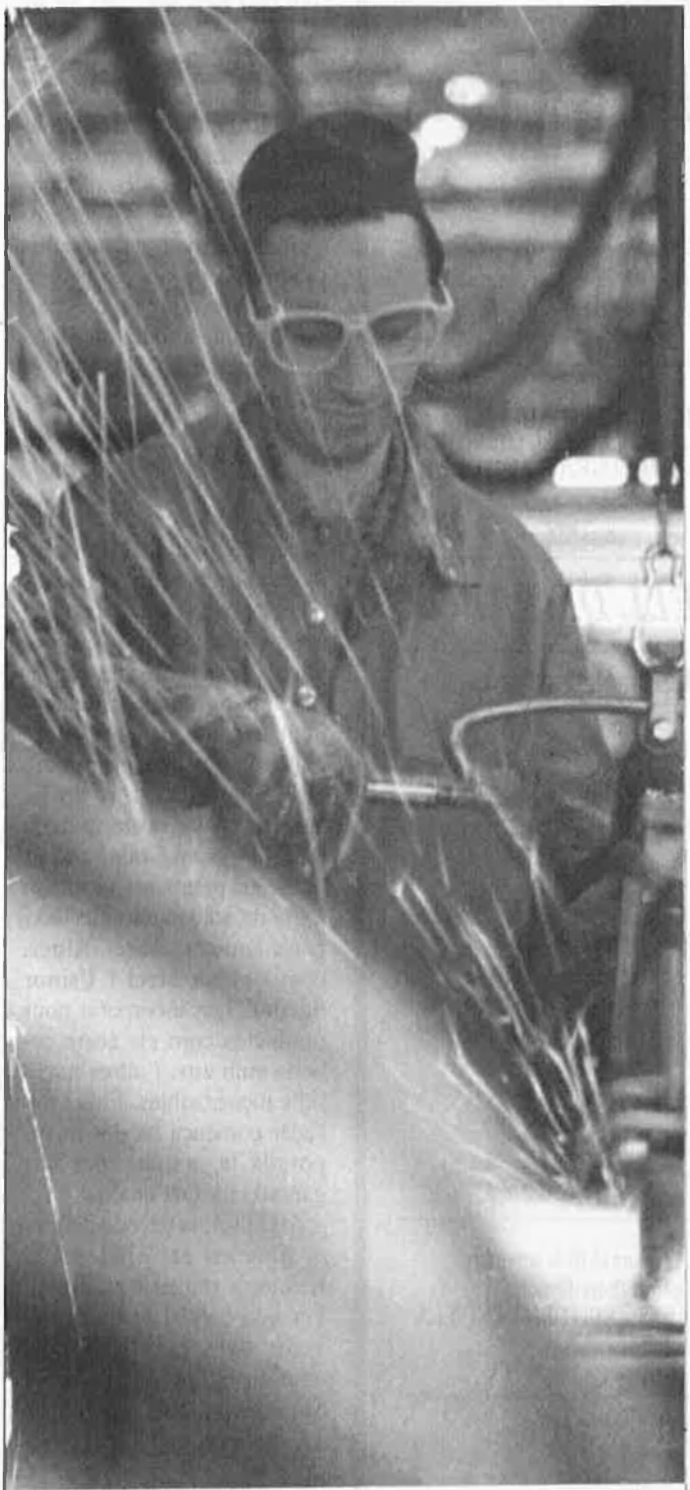
Sílvia Monfort

La forja d'una crisi

El sector de l'acer europeu afronta la seua reconversió en el moment que les pressions nipones són més fortes. A l'estat espanyol l'INI es llança ara a l'aventura de crear un grup siderúrgic capaç de ser competitiu.

El president de l'Institut Nacional d'Indústria, **Jordi Mercader**, ha anunciat la intenció d'aquesta corporació industrial de participar en la creació d'un grup espanyol de la industria de l'acer on confluirien capital públic i societats privades. En la mateixa línia, **Ensidesa**, la capçalera de l'**INI** en el sector, ha entrat en contactes amb Altos Hornos de Vizcaya per a comprar l'acereria privada basca **Aristrain**, una operació en la qual li tocarà competir amb la societat anglesa British Steel. Són operacions que s'emmarquen en una més ampla reorganització del sector de l'acer a la CE.

De fet, les darreres xifres apunten a un progressiu increment de dèficit comercial de l'acer espanyol, ja que front a unes importacions de 196.000 tones efectuades el gener del 1989, en el mateix període d'enguany les importacions han ascendit a les 321.000 tones, amb un increment del 64%. Les empreses dedicades a la producció de l'acer van llançar al mercat durant els dos primers mesos del 1990 un total de 2.210.000 tones d'acer, un nivell similar al mateix període de l'exercici anterior. En aquest context diferents fonts del sector ja han advertit sobre el preocupant i excepcional creixement de les importacions siderúrgiques, no ja sols de productes provinents de la CE sinó també de tercers països. En aquest sentit, l'estat espanyol importa de membres de la Comunitat Econòmica del Carbó i l'Acer (**CECA**), principalment de França, Itàlia, Regne Unit i Alemanya, i de tercers països com Brasil, la RDA, Suècia i Sud-Àfrica.

Les miniplantes s'han posat de moda al sector.

EL MERCAT MANA

La situació que ara intenta reconduir l'INI té una dimensió europea on la paraula reconversió és moneda comú i té uns antecedents situats en les dues dècades passades. Així, durant el període 1975-80, els productors d'acer van ignorar el descens de la demanda i es van llançar a una carrera desenfrenada per obrir noves plantes de producció per tal de competir amb americans i japonesos a l'espera d'un futur augment de la demanda. Les previsions, fetes a la lleugera, no es van complir i al final es va realitzar una reconversió que , entre el 1980 i el 1986, va representar el tancament de plantes de producció que aportaven al mercat 30 milions de tones d'acer a l'any. I com les lleis del mercat són imprevisibles, la sorpresa va saltar durant els dos darrers anys següents amb unes comandes que van trencar totes les previsions: les companyies van passar de 127 milions de tones el 1987 a 140 milions el 1989. ¿El futur?, ningú ho pot garantir. Mentre les previsions de la OCDE apunten un descens del 25% en la demanda d'acer, les productores intenten mantenir la producció.

Perquè això siga possible, el sector haurà de materialit-

PREMIS
de
NARRATIVA

fundació santa maria

1990

El Patronat de la FUNDACIÓ SANTA MARIA convoca el setè concurs de llibre infantil EL VAIXELL DE VAPOR i el primer concurs de llibre juvenil GRAN ANGULAR

EL VAIXELL DE VAPOR

1er premi 400.000 ptes.
Finalista 200.000 ptes.
Extensió: 50 folis a doble espai

1er premi 600.000 ptes.
Finalista 300.000 ptes.
Extensió: 100 folis a doble espai

- El termini d'admissió d'originals es clourà el 15 de setembre
- L'import dels premis no és a compte de drets d'autor
- Les obres premiades seran editades per EDITORIAL CRUILLA
- Els originals han de ser escrits en llengua catalana

C/O editorial cruïlla

Informació:
Balmes, 245. Telf.: 237 63 44. 08006 BARCELONA

zar una fórmula senzilla però difícil de dur a la pràctica: retallar els costs, tancar fàbriques i millorar la productivitat. De moment, malgrat que les acereries han reduit el volum total de treballadors a la meitat des del 1976, quan ocupaven a unes 760.000 persones, els excedents se situen encara en 47 milions de tones a l'any. Algunes empreses , com l'escocesa **Ravenscraig**, ha optat per tancar alguns períodes setmanals. Altres, com la potent **British Steel**, ha aconseguit incentivar a les seues plantes de producció perquè el nombre d'hores que fan falta per a produir una tona d'acer passe de 9'4 hores a 4'7 hores.

VENDRE QUALITAT

Però on realment es juguen la competitivitat les acereries és en conceptes com la qualitat i la seguretat, deixant el preu en segon lloc. El seus clients preferents són els fabricants de cotxes i aquests demanen un mateiral impecable per a una producció cronometrada. Així ho ha entès la major acereria de la RFA, **Thyssen Stahl**, que ha posat en pràctica una tecnologia de soldadura amb làser per a làmines d'acer. Altres, com **British Steel** i **Usinor Sacilor**, han incorporat nous productes com els acers coberts amb zinc i altres materials incorrosibles. Fins i tot, l'acer comença ha dur incorporada la marca, com una garantia més de qualitat.

Així i tot, la dècada dels 90 es presenta per a les acereries amb reptes complicats. Per una banda, han de rejovenir unes plantilles que, com en el cas de la **Usinor Sacilor,** tan sols tenen a un 3% dels treballadors en el grup de menors de 25 anys. En segon lloc han d'abandonar les grans plantes, on els alts forns d'acer han quedat obsolets i tenen uns alts costs. Les miniplantes s'han posat de moda al sector i son capaces de produir un milió de tones amb un cost de 300 milions de dólars front als sis bilions de dolars que costa treure 4 milions de tones en una acereria antiga.

En un altre pla, les acereries han de passar a autofinançar-se, deixant fora dels seus pressupostos els ajuts estatals que han estat tan habituals durant els anys 80. Tan sols així podran entrar en el mercat americà sense limitacions prèvies. I finalment apareix la constant pressió dels productes japonesos. La indústria nipona ha sabut utilitzar la passada dècada per automatitzar els seus centres de producció i reconvertir les seues plantilles. Ara els cinc grans acerers japonesos —**Nippon Steel, Nipon Kokan, Kawasaki Steel, Sumimoto Metal Industries** i **Kobe Steel**— s'asomen a la dècada amb productes agressius i competitius (acer inoxidable, acer humit i làmines galvanitzades) i miren cap a la CE com un gran mercat on col.locar els seus excedents.

La resposta per part dels empresaris europeus passa de moment per la fusió de les societats. Usinor Sacilor ja ha entrat en col.laboració amb Cockerill Sambre de Bèlgica i Arbed de Lubxemburg a més de prendre el control de l'alemanya Saarstahl. Per la seua banda, British Steel es fusionarà amb el segon productor alemany Hoesch. En qualsevol cas, als acerers eurpeus tan sols els queda ser més competitius que els seus competidors perquè l'Europa que naixerà després del 92 no permetrà ajudes estatals.

Albert Vicent

EL NOSTRE SÍMBOL

EL NOSTRE SERVEI

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

El nostre símbol és conegut.
El nostre servei, reconegut: visió de futur,
creació constant de nous productes,
una experiència de 85 anys
i l'atenció més personalitzada
que reben els nostres clients.
Resultat de la formació dels professionals
que atenen les més de 1500 oficines de "la Caixa".
En qüestió de serveis,
és prudent escollir cinc estrelles.

GGK

NIF: s'estreny el setge fiscal

Amb el nou reial decret que regula l'ús del Número d'Identificació Fiscal, NIF, el govern central torna a encrespar els ànims dels contribuents, encara que la intenció d'Hisenda sigui la d'atemorir els defraudadors d'impostos.

El Número d'Identificació (¿Investigació?) Fiscal, NIF, ja existia i ja era obligatori des de la Llei de Pressupostos de 1988 per a tot aquell empresari i professional que emetès algun tipus de factura. Ara, amb el nou reial decret publicat al BOE el 14 de març d'aquest any, l'ús del NIF es fa extensible a totes les persones o entitats, inclosos els estrangers que viuen a l'estat espanyol i els menors d'edat que realitzin alguna operació que tingui transcendència tributària

Aquesta sèrie d'activitats no estrictament empresarials o professionals per a les quals a partir d'ara s'haurà de presentar el NIF van des de l'adquisició o canvi de propietat de béns immobles fins a qualsevol tipus d'operació financera o d'assegurança, obrir o cancel.lar comptes corrents, cobrar la nòmina, comprar o vendre accions i en qualsevol declaració i escrit que es presenti a l'Administració Tributària.

L'incompliment dels preceptes recollits en el decret llei poden comportar unes sancions que aniran de les 1.000 a les 150.000 pessetes per a cada infracció simple feta per l'usuari.

Pel que fa a les entitats de crèdit, hauran de fer constar el NIF en les operacions en què intervinguin i comunicar la relació de les persones que no l'aportin. Si en el termini d'un mes d'haver-se realitzat l'operació no s'ha facilitat el NIF, es bloquejarà l'operació i se sancionarà l'entitat. Aquestes sancions poden ser multes de l'ordre del 5% de les quantitats indegudament abonades, amb un mínim de 150.000 pessetes i un màxim d'un milió.

L'ús del Número d'Identificació Fiscal serà obligatori a partir de l'1 de setembre d'aquest any, però hi haurà un termini de tres mesos més perquè les entitats de crèdit puguin adaptar la identificació dels clients que ja tinguessin operacions financeres anteriors. Tan sols al País Basc no serà obligatori el seu ús.

El NIF no és més que el número del DNI i una lletra majúscula de control que permetrà detectar possibles irregularitats. Aquesta lletra s'adjudicarà a partir d'una operació matemàtica que resultarà de dividir el número del DNI per 23 i a la resta que surti de l'operació s'aplicarà una taula que designarà una lletra de l'abecedari. En total seran 13.867.076 les persones que rebran la nova Targeta d'Identificació Fiscal, TIF, l'emissió de la qual comportarà unes despeses d'entre 300 i 400 milions de pessetes, pagades pels contribuents, és clar.

La finalitat d'aquesta targeta és, segons ha manifestat Hisenda, la d'actualitzar les dades de què ja disposa per tal de perseguir el frau fiscal. Per això el mateix secretari d'estat d'Hisenda, Josep Borrell, ha dit que qui ha de témer a partir d'ara Hisenda no és aquell que fins ara ha estat fent la declaració de la renda correctament sinó tot aquell defraudador que amaga diners negres i, més concretament, aquell que havia subscrit pòlisses de prima única i que fins ara no s'havia pogut identificar.

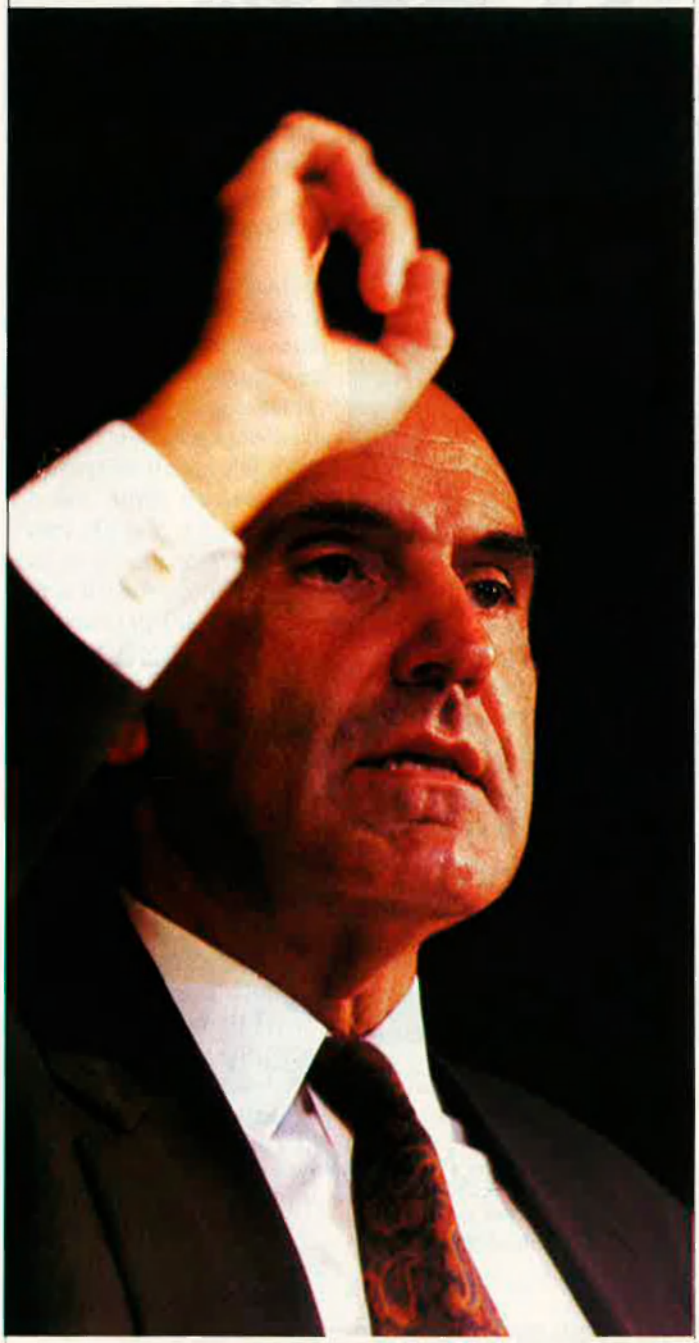
Josep Borrell DOMENEC UMBERT

Ara bé, queden pendents encara algunes indefinicions que afecten els diners negres, com és el tractament que rebran els Pagarés del Tresor i els anomenats *afros*, com també la regulació que tin-

dran els xecs bancaris al portador emesos per la pròpia entitat bancària.

El problema sorgeix, precisament, pel control que vol establir l'estat i la manera com el vol imposar. Aquesta imposició, acompanyada del que alguns han arribat a anomenar *terrorisme fiscal* en el sentit que es tracta de fer complir amb la normativa mitjançant la por a l'Administració Tributària en el cas d'incompliment de les obligacions per part del contribuent, és el que està provocant un major recel.

A més a més, si tal i com diu l'anunci, Hisenda som tots, el contribuent hauria de poder controlar, també, quin és l'ús que es fa dels diners recaptats. Però ara per ara l'actitud política que té Hisenda és, com a mínim, prepotent: primer paga i després reclama.

Miquel Roca DOMENEC UMBERT

A la desconfiança del contribuent sobre quina és la destinació final dels diners recaptats, s'hi afegeix la desconfiança que comporta una reforma fiscal que encara està pendent, el continu qüestionament per part dels tribunals de la normativa jurídica fiscal i la manca de rigorositat, senzillesa i estabilitat de la norma que no faciliten gens la disponibilitat del contribuent a complir amb els deures fiscals.

Tot això afegit a la desconfiança que genera la incertesa de quines poden ser les utilitats que es facin de les dades obtingudes a partir de la targeta són massa desconfiances per a haver de confiar en Hisenda.

L'ÚS DE LES DADES

No han trigat a sorgir les comparacions fetes amb el *Gran Germà* de l'obra *1984* de George Orwell, i és que no n'hi ha per a menys donada la por psicològica que s'està imposant al ciutadà.

De fet, encara hi ha pendent una normativa que limiti l'ús de les dades informàtiques en funció de la garantia de l'honor i la intimitat de les persones. En aquest sentit, el procediment lògic hauria estat primer fer aquesta normativa i després regular la composició i utilització del NIF.

La constitucionalitat o no de la nova targeta, que tothom haurà de dur a la butxaca com si es tractés d'una targeta d'entitat bancària o la targeta dels transports públics, no és tant per la targeta en si com per l'ús que se'n derivi.

Tal i com assenyala Francesc Muniz, diputat de la junta de govern del Col.legi d'Advocats de Barcelona, "la llei tributària diu que el ciutadà està obligat a donar les dades d'ell mateix i les dades de la persona amb qui realitza una operació econòmica. Però la causa del pagament, el perquè d'aquesta operació, podria afectar el dret a la intimitat de les persones".

En aquest sentit, Miquel Roca, en qualitat de portaveu del grup parlamentari català CDC, ha presentat una interpel.lació al Congrés dels Diputats perquè s'expliquin quins són els motius, propòsits i la conducta del govern en relació a l'aplicació de la targeta donada la fragilitat jurídica de l'actual política fiscal. Així, Francesc Oms, diputat de CDC al Congrés, deixa ben clar que "estem d'acord que s'ha de lluitar contra el frau fiscal, però l'experiència ens fa reflexionar sobre la manera d'implantació d'aquesta targeta". És per això que CDC creu que potser la regulació "s'hauria de fer a partir d'una llei específica que regulés l'aplicació i ús d'aquesta targeta. A més, s'hauria de veure si la llibertat de les persones, el dret a la intimitat, queden garantits a través de la targeta".

I és que, a partir de les dades obtingudes per Hisenda, fàcilment es podria produir un encreuament amb les dades del Ministeri del Interior i les dades de la Seguretat Social, i llavors el control sobre el ciutadà seria, com a mínim, temible i temut.

Ha estat el mateix Borrell qui ha manifestat que "si portem a un extrem la defensa de la intimitat, no podrem tributar segons la capacitat econòmica de cadascú". En resposta a aquestes declaracions, l'expert en matèria fiscal del Partit Popular, José Manuel Garcia Margallo, ha dit que "hi ha una asincronia entre el grau de control exigit al contribuent i el control que el govern està disposat a aplicar-se a ell mateix". I és que "si volem que hi hagi col.laboració social és necessari que el sistema sigui just, clar i transparent, però el sistema tributari de l'estat és desmesurat".

Sílvia Monfort.

CONTRAPUNT

Joan F. Mira

El gran gargall

Alguns potser l'han vist en les fotos que han aparegut en la premsa; alguns el deuen haver vist en la tele, com jo mateix. En directe. Per vici d'informació excessiva, o per masoquisme polític, el cas era que em vaig instal.lar davant de l'aparell a contemplar la transmissió del debat de confiança. Va fer el seu discurs el president, van fer el seu els caps dels grups parlamentaris. Anaven arribant, pujaven, i sense més escarafalls que els indispensables, complien el requisit. Fins que va ser el torn del representant d'un partit que duu el nom, ai pobres de nosaltres, d'Unió Valenciana. El líder baixà del seu escó, es dirigia cap a la tribuna, la càmera el seguia, i ell avançava decidit, segurament conscient de l'alta representació i dignitat del seu paper. Llavors vingué la catàstrofe: avança lleugerament el cap robust, i amb experta contracció dels músculs de la gola, amb l'ajuda eficaç d'un moviment de llengua i llavis, projectà el gargall.

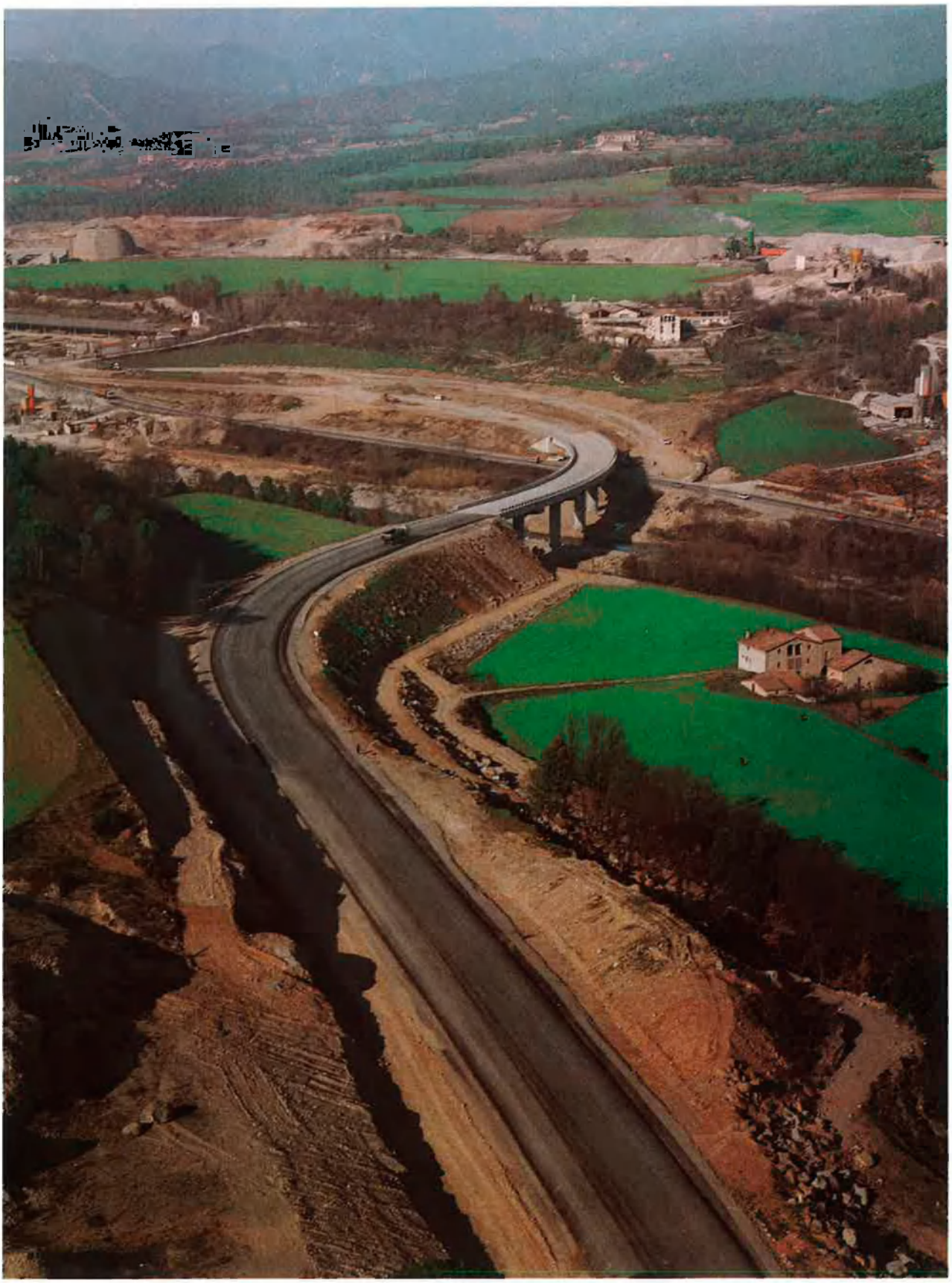
No era una simple escopinada inofensiva, innocent, no era un petit excés incontrolat de saliva, no era això. Era una massa compacta i espessa, consistent, projectada amb precisa trajectòria d'arc de paràbola fins a caure en les nobles catifes de l'hemicicle, on degué quedar com a testimoni quasi sòlid del pas del representant dels valencians. No era una escopinada, era un gargall. Tan gros, tan visible, tan impossible, que per un moment jo vaig creure que era algun efecte òptic de la tele. Perquè no podia ser, comprenen vostès, no podia ser que allò, aquella cosa, haguera eixit disparada de la boca del nostre digne representant, d'aquella manera, amb aquella decisió en la trajectòria, en aquell lloc, punt i moment. Era un gargall d'aquells que es preparen en el fons de la gola, fent pujar humors espessos de la tràquea, inspirant moc, arrodonint el liquid pastós amb un gruny sord, grrrg, grrrg, i després *¡txap!*, disparat a la catifa, al parquet, a la moqueta, allà on caiga. Allà davant de totes les senyories reunides en tan alta ocasió, davant de les càmeres de la tele, davant de la cara de milions d'espectadors. Devia ser una mala visió meua. No podia ser real.

Però era. Real com el volum i l'espessor mateixa del personatge. Real com ell mateix. Com tota una història d'esgarips, de violències que han elevat el líder al lloc tan alt que ocupa, d'incontinències mentals, verbals i físiques, d'èxits fulgurants en la construcció popular de la pròpia figura. Una història de rots i pets, *per a ofrenar,* abanderat de 9 d'octubre, diners a cabassos, *vota lo teu,* catalanistes traïdors, Regne de València, correrà la sang, llengua valenciana, *che sí,* en fi, una història coneguda, què els he de dir: els que la saben, la saben, i per als que no la saben seria molt llarga d'explicar. I l'últim episodi de la història, de moment, és un gargall espès, eternitzat en l'aire, davant de la tribuna del Parlament espanyol. Dubte que hi haja cap precedent, en la noble casa, d'un esdeveniment equiparable. Dubte també que en els anals de parlamentarisme espanyol hi haja precedents d'un protagonista com aquest.

I bé: cal assumir les coses com són. *Ell* és el nostre protagonista. En el sentit original de la paraula: el capdavant i campió dels valencians. *Ell,* el senyor Vicent Gonzàlez Lizondo. *Ell* i no cap altre. *Ell* és el fundador, pagador, inventor, líder màxim i ànima i cos de l'únic partit estrictament valencià que ha pogut enviar diputats a Madrid, i representar una força poderosa i ascendent a València. *Ell* apareix com a veu cantant, veu cridant, sonora i permanent del Regne, de la Comunitat, del poble valencià, de la nostra substància valenciana, història valenciana, llengua valenciana, interessos valencians, de tot. *Ell* és l'únic nom de figura política que els valencians hem produït en molts anys: els altres, ¿qui els coneix fora de casa?, ¿quins polítics amb nom propi reconegut ha produït aquest país, fora de González Lizondo? Si a Sevilla o a Valladolid preguntàvem pel nom d'algun polític valencià important, ¿què ens contestarien? Fins fa quatre dies, res: no n'hi havia. Ara, sí: el senyor de la taronja i el gargall. Perquè a València hi ha un partit que es diu Unió Valenciana, els valencians l'han votat, té dos diputats a Madrid, i el cos, la cara i la veu d'Unió Valenciana és aquest senyor.

Ara, després del gran gargall, que comencen a pensar els responsables –per acció, per inducció, per omissió– de l'ascens del personatge. L'irresistible ascens de Gonzàlez Lizondo no és només resultat dels seu propi mèrit personal, que en té: més vocació, esforç, diners i força que ell, no n'ha posat ningú en la política valenciana. És també, i sobretot, resultat dels suports, de les complicitats de bons burgesos benpensats, de la simpatia d'un sector de l'empresariat, de la tribuna interessada de la premsa, de l'acolloniment d'uns polítics d'esquerra que pensaven que cedint i concedint "pacificaven"... en fi, una altra vegada la història coneguda, avorrida, penosa, trista, nostra. No sé –realment no ho sé– si algun dia una dreta valenciana mínimament digna i civil, si és que n'hi ha, serà conscient del paper que fins ara ha fet, d'allò que suïcidament ha estimulat, del punt on hem arribat. No sé tampoc si l'esquerra, en el poder ja tants anys, assumirà amb conseqüència la seua part de culpa per complaença i omissió.

Si que sé que una escopinada, un gran gargall, ens ha caigut enmig de la cara.

OBRES EIX DEL LLOBREGAT
VARIANT DE PUIGREIG

CUBIERTAS

Y MZOV, S.A. CIA. GRAL. DE CONSTRUCCIONES

Alimentarà, en el 92, els grans campions

Alimenta ja, cada dia, els futurs campions.

Cola Cao
Forma part del servei d'alimentació dels jocs de la XXV Olimpiada.

Cola Cao®
Aliment Olímpic

NUTREXPA